

NEW YORK PUBLIC LIBRARY

3 3433 04389 0775

C 10-7114

Vorosmarty, Mihaly

Czillei es a hunyadiak : torteneti drama

C-10
7114

402

CZILLEI ÉS A' HUNYADIAK.

TÖRTÉNETI DRÁMA

IRTA

VÖRÖSMARTY MIHÁL.

2437

CZILLEI ÉS A' HUNYADIAK.

TÖRTÉNETI DRÁMA

ÖT FELVONÁSBAN.

IRTA

VÖRÖSMARTY MIHÁL.

Pesten,

Kilián György' tulajdona.

1845.

SZEMÉLYEK.

LÁSZLÓ, magyar király.

CZILLEI ULRÍK, gróf, a' király' nagybátyja, utóbb Magyarország' főkor-
mányzója.

GARA LÁSZLÓ, nádor.

UJLAKY MIKLÓS, erdélyi vajda, utóbb az ország' főkapitánya.

ORSZÁG MIHÁL, kincstárnok.

VITEZ, nagyváradi püspök, Hunyadi Mátyás' nevelője.

HUNYADI LÁSZLÓ, horvát- 's dalmátországi bán.

HUNYADI MÁTYÁS, testvéröccse.

SZILÁGYI MIHÁL, a' Hunyadiak' nagybátyja, nándori várnagy.

GISKRA JÁNOS, }
BÁNFI PÁL, } fő urak, a' Hunyadiak' ellenségei.

EYZINGER, austriai fő úr.

ROZGONYI RAJNÁLD, a' királyi őrsereg' vezére.

KANIZSAI,
Sz. Györgyi BODÓ, }
MADARÁSZ, } a' Hunyadi-ház' baráti.

LAMBERGER, német lovag.

ZIERER, Czillei' biztosa.

HENRIK.

KAPISZTRÁN, barát, a' keresztesek' vezére, Hunyadi János' bajtársa.

SZILÁGYI ERZSÉBET, Hunyadi János' özvegye, Lászlónak és Mátyás-
nak anyja.

GARA MÁRIA, a' nádor' leánya, Hunyadi László' jegyese.

AGNES, Henrik' kedvese, a' király' ágyasa.

DÖRMŐ, agg katona.

Két sírásó.

IVÁN, alvidéki pór.

KATA, neje.

GYURI,)

PISTA, { fiaik.

PETI, {

Egy nőcseléd.

Pórok. Szolgák. Katonaság. Nép.

A' történet' helye Bécs, Buda, Fehérvár, Futak, Nándor. 1456.

ELSŐ FELVONÁS.

Buda: Gara' háza.

GARA, HUNYADI LÁSZLÓ.

Gara.

Mondom, vitéz öcsém, az nem lehet.
Jó sorsa mentse meg, de hős apád
Nándor' falainál elveszhet hadastúl.
'S ha most megadnók a' kívánt segélyt.
Szívében a' hon védetlen maradna,
Lábához vetvén minden erejét;
Mert Nándor a' hazának lába csak,
Mellyet merészen, inkább vakmerőn,
Természetes határin túl feszítve,
A' bajt idéző vég Dunára tőn.
Ez a' Nándor — de nem mondok sokat —
Vértünk' nadálya, megront végre is.
'S ha úgy tehetnéd, és tanácsomat
Balúl nem vennéd —

H. László.

Szólj, én figyelek.

Gara.

Azt mondanám, ne menj el e' csatába.

H. László.

Minő tanács ez, tőled, és nekem!

Bocsáss meg, ezt nem vártam hallani.

Gara.

Mondám: ha úgy tehetnéd. Nem teszed,

Mert ifju véred fellázadna rád

'S beszennyezettnek hinnéd nevedet.

Nem mondom, hogy leányom jegyesed —

Ez ifjunak 's vitéznek ösztön inkább —

De szólj, ki lesz gát a' török düh ellen,

Apát 's fiút ha elvisz egy csata?

H. László.

Az isten jó.

Gara.

Igen, de észt adott,

Hogy gazdálkodjunk drága életünkkel,

Mert életünk hazánké, nem miénk.

Te, a' ki társa, csaknem mása vagy

Apádnak, fenn maradva, ifju törzsök

Az izmos töből, bátran állanál ki

A' már megismert vészek' ostromának.

Fenn tartanád a' rettentő nevet

A' végeken, 's dicső apád' nyomán

Magasbra kelnél.

H. László.

Oh ne mondd, ne mondd!

Én és apám! Ha születik-e még

Hozzá hasonló? olly dicső 's nemes!

Gara.

Becsüllek, mert szerény vagy! — Gyáva gyermek!
 Ezzel még sok bajom lesz. — 'S most öcsém,
 Nem tartalak. Menj, merre vonz a' sors.
 Kisérjen jó szerencséd a' csatán
 És hozzon vissza mint jó fiamat.
 De még előbb egy szóm van. Egy öröm
 Vár még reád. Te harczok' vad fia
 Jegyes vagy, és már nem sokára nő
 'S mátkádat még csak színről ismered.
 Mikor volt hogy láttad?

H. László.

Két éve múlt.

Gara.

Megláthatd, rajta mit tesz az idő,
 Míg fölfelé jár. Kedves volt a' gyermek,
 'S mint hajadont tán szépnek is találod.

H. László.

'S ő itthonn volna?

Gara.

Tüstént küldöm őt.

(felre) Ez a' viszony nincsen kedvem szeriat,
 Még boldogult nőm szőtte a' kötést.
 De fenn kell tartanom: nagy a' család,
 'S ha győz, dicsőbb lesz most, mint valaha. (el)

H. László.

Ez kétes ember. Dermesztő hideg,
 És szívessége borzadást okoz.

Nincs hát segítség. Vissza mehetek
 Az ígért hadnak egy nagy része nélkül,
 Elverni a' bőszült Mahometet,
 Ki egy világot hoz Nándor' falához,
 Egy kis csapattal 's egy kuszált sereggel,
 Kikkel, ha rongyaikba kaphat a' vész,
 Vitorlatánczot jár a' levegőben.
 No jó apám! ha eddig hős valál,
 Nem mondhatod, hogy most nincs alkalom.
 De jó az isten. Szinte szeretem.
 Ha van dicsőség e' magyar hazában,
 Az a' miénk lesz oszthatatlanúl.
 Egy batka árút sem hagyunk belőle,
 Nem egy morzsát e' károgó seregnek
 És e' Garának, a' ki hajh! ipam lesz,
 'S oh istenem! leánya jegyesem,
 Kit alig ismerek. Csak mint álom lebeg
 Egy kép előtttem. 'S e' kép jegyesem!
 Mi lélek lakja? báb-e vagy leány?
 Teher vagy üdv a' hosszú éltén át?
 De íme jön. Most mit mondok neki?
 Az isten tudja. A' leányka szép.

MÁRIA (jő).

Mária (felre).

Oh istenem! mi kémlő arcza van.

H. László (kezét fogva, hosszasan rá néz).

Szép Máriám!

Mária.

Uram!

H. László.

Bocsáss meg, Mária,

Hogy illy merően nézem arcodat.
 Pár év előtt egy lánykát láttam én
 Alig kitűnve gyermekek' sorából,
 És e' leánykát dícsérték sokan,
 Mert szép 's hatalmas nemzők' gyermeke.
 Hogy szépen hímez, tánczol, énekel;
 De én a' gyermeklányban egyebet
 Találtam. Ugy tetszett, mintha jellem
 Mutatkoznék ez ifju alakon ;
 Ugy tetszett, mintha játszisága mellett
 Szilárdabb volna mint a' többiek,
 'S ragaszkodóbb ahhoz, mit szeretett.
 'S e' gyermek mátkám lőn.

Mária.

Oh Hunyadi!

H. László.

Azóta múltak kétes évei
 A' serdülésnek. És én kérdezém
 Nem egyszer aggva 's csaknem szívborongva :
 Nem dúlatott-e szét a' tiszta szellem'
 Tárháza? — nem állítottak-e
 A' szent alapra istenkép helyett
 Üres hiúság' bálványszobrait?
 Mert a' világ rossz, és a' példa vonz.

Mária (tánódás után).

És most mi szívvvel jöttél jegyesedhez?

H. László.

Nem csallak meg; nagy félelmek között.

Lelkem haragban égve álbarátok

És kétértelmű honfiak miatt,

Meg nem vigasztalt a' hír, hogy te honn vagy,

Hogy látni foglak, a' ki nóm leszesz:

Új hölgyet félttem feltalálni benned.

Mária.

'S a' régít elfelejtéd. (magában) Oh anyám!

Oh istenem! mi végzet vár reám? (Hunyadihoz)

Szabad szeretnél lenni e' szerint

'S lerázni a' nem óhajtott viszonyt?

H. László.

Óhajtanám, hogy lássad magadat.

Oh Máriám! te megvarázsolál.

Jöttem gyanútól elfáradt kebellem,

'S hogy újra látlak, hallom szavadat,

'S minél tovább tekintek így szemedbe,

Föllelkesül a' régi kép előtttem,

'S szégyenlem gyáva kétkedésimet.

Mária.

És mégis —

H. László.

Elfogult vagyok, nehéz beszédű,

Szilaj csak ott, hol vész van és barátim'

Nyers társalgása indulatba hajt.

Mit mondjak, a' mi tetszenék neked?

Szeretlek, bízom benned, és öröm
 Forralja vérem' minden csepjeit,
 Ha gondolom, hogy tán te is szeretsz.

Mária (magában).

Talán? (szünet után Hunyadihoz)

'S ha nem szeretlek?

H. László.

Távozom.

Mária.

Olly könnyű szívvel? (felre)

Ah! ő nem szeret.

H. László.

Az mindegy, Mária, ha menni kell;
 De nem tudod, nem átkozandom-e
 Az órát, mellyben először láttalak —

Mária.

Megállj, megállj! szeretlek, Hunyadi.
 Rémséges ember! így ijeszted-e
 Mátkádat? — oh kinek bocsássa meg
 Isten, miként szeret, hogy elfelejti atyját
 'S tán anyja' sirját elfelejtené,
 Ha megtagadni kéne tégedet.

H. László.

Mit mondasz, Máriám!

Mária.

Oh Hunyadi!

Hihetted-e, hogy mátkád leheték,
 A' nélkül hogy forrón szeresselek?
 Meghaltam volna inkább.

H. László.

Máriám!

Mária.

Meghallgatod, miként szerettelek?

H. László.

Oh mondd: beszéded mint a' kikelet'
Fuvalma megrepeszti a' jeget,
Melly lelkemen fekütt, 's vidor patakként
Új érzelem' hulláma jár ereimben.

Mária.

Oh istenem! tehát valón szeretsz?

H. László.

Mélyen, valón.

Mária.

Az isten áldjon érte.

Szerelmed nélkül én nem élhetek.

H. László.

'S én nem halok meg, míg nem mondhatom,
Hogy szép leányból boldog nő levél.

Mária.

Én szép leány! És mégis, Hunyadi,
Ohajtanék szép 'lenni kedvedért,
'S ha kérdenék, kié a' deli nő?
Te büszke lennél, mondván hogy tiéd.
És szólj: valóban tetszem én neked?

H. László.

Vesd el magadtól egyik karodat,
És én nem adlak bár mi asszonyért.

Mária.

Kegyetlen ember!

H. László.

Nem, jó Máriám,

Illyekhez szokni kell, ha nője léssz

A' harczok' emberének, a' ki ép,

Midőn megy, 's csonka, sebtől rút, ha jó!

Tudnád-e így szeretni Hunyadit?

Mária.

Míg csak belőled annyi fenn marad,

Mit embernek mondhatni. — Ójon isten!

H. László.

'S megó bizonynyal. Hidd el, Mária,

Inkább halottan —

Mária.

Oh ne mondd ki e' szót!

'S mégis — nem únsz-e meg, ha csevegek?

H. László.

Beszélj, szerelmem.

Mária.

Rég nem láttalak,

'S mégis sokat beszélgeték veled;

Csak úgy magamban, képzelet szerint.

Te 's én valánk, te és én, gondolám,

Egyek vagyunk, 's képzeltem hallani,

Mint szólsz nekem legédesb szavakat.

'S feleltem rá, az isten tudja mit.

'S e' kedves órák szívem' ünnepe

Levének: tisztán őrizém meg őket

Legszentebb titkaim közt. 'S mondjam-e?
 Gyakorta ültem táborágyadon,
 Láttam sebektől sínlő arczodat
 'S ápoltalak. De hála istenemnek!
 Csak képzelet volt; mert te ép maradtál,
 És sérthetetlen, mint a' drágakő.
 Gyakorta jártam rejtett börtönödben,
 Nem rettegven a' vad pogány' haragját,
 'S váltságúl vittem érted ékszereim'.
 De hála isten! ezt csak képzelém,
 Mert olly szabad vagy, mint a' bérczi sas.
 Sőt — meg ne rémülj — egyszer láttalak
 Meghalva is, már megsirattalak,
 Míg végre nem volt több könnyűm 's kiégett
 Szememnek tűske nem látott világot.
 'S oh istenem! minő boldog levék
 Eszmélve 's tudva, hogy te élsz 's szeretsz;
 Mert, megbocsáss, ezt hozzá gondolám,
 'S ez úgy-e, Lászlóm, nem csak képzelet volt?

H. László.

Nem, istenemre! Bízzál, Mária,
 Ha van szeretve hölgy, úgy te vagy az,
 Bár nincs szavam, mellyel kimondanám.
 Most jőjtek ti házunk' gyűlölői,
 Vad Giskra, Bánfi, és te Czillei,
 Lássátok itt a' gyűlölt Hunyadit,
 Ki boldogabb mint minden fajtok.
 Oh Máriám! mióta megtudám,
 Hogy úgy szeretsz, bátrabban gyűlölöm

Azt, a' mi rossz; 's ha rajtam állana,
Nem volna boldog ember e' hazában,
Csak a' ki arra méltó. Légy velem
Szent gondolatban, édes Máriám,
Ha távozandom. 'S most isten veled.

Mária.

Oh milly hamar! Nem, nem bocsátalak.

H. László.

És ősz apámat hagyjam egyedül
A' harcz' veszével szembe szállani?
Az óra drága, 's emberélet a'
Vérző homokszem, mellyen leperereg.

Mária.

Oh istenem! 's te illy veszélybe még.
Mért nem vagyok szent, hogy buzgó imám
Kiesdekelye éltedet nekem?

H. László.

Te szent vagy, Máriám. Isten veled.

Mária.

Oh nem, nem! Búcsút én még nem veszek.
Veled megyek le a' végcsarnokig.

H. László.

Jer életem, 's imádj az éghez értem. (el)

Alv idék.

IVÁN, KATA, PETI, utóbb MADARÁSZ és katonák, GYURI.

Iván.

Menjetek, gyermekeim, készítsétek fel a' szekereket,
tereljétek be a' marhát; tartsatok mindent kéznél.

Peti (szaladva jö).

Édes apám, édes apám!

Iván.

No mi baj, kis szolgám?

Peti.

Hát egyik fülemet a' földre tettem, aztán a' föld csak úgy bömbölt.

Iván.

Hát már ágyuznak. Anyjok! szedj össze a' házban mindent, 's rakjátok a' nagyobbik szekérre.

Kata.

Ej ej! kend nagyon is félénk, hiszen János apánk meg szokta verni a' törököt; aztán az a' szent ember a' Kap István is vele van.

Iván.

Épen attól félek, hogy idő előtt átviszi őket az örök tudvösségre. Tedd, a' mit mondok.

Kata.

No no, hiszen még talán jól hozzá sem fogtak a' verekedéshez. Aztán hallja kelmed, én úgy megszerettem ezt az új tanyát. (Madarász néhány katonával sebesen föllép) Jaj irgalom! oda vagyunk!

Madarász.

Mit jajveszékelsz, anyó? hiszen nem vagyunk törökök. Isten jónap, gazda!

Iván.

Hozta isten kelmeteket, nemes uraim! Mivel szolgálhatunk?

Madarász.

Szép szóért, jó pénzért nem adnátok egy ital bort, vagy akár vizet? nagyon szomjasak vagyunk.

Iván.

Ej ej uram, vizet pénzért! ki hallotta azt?

Madarász.

Vizet pénzért, bort ingyen, csak hogy hamar legyen.

Iván.

Mindent ingyen, uram. Hála isten, van miből. Anyjok!

Kata.

Megyek, futok. Tüstént szolgállok a' vitéz uraknak.

Madarász.

Aztán egy fakó lovat láttam a' gyepen, nem alkhathánk meg rá?

Iván.

Nem!

Madarász.

Miért? Hiszen elég heverő ló van még mellette.

Iván.

Hát csak azért, uram, mert nem alkuszom. Adj érette, a' mit akarsz 's vidd el. Csak hogy aztán meg kell ám verni a' törököt.

Madarász.

Kend derék ember.

Iván.

Gyura te! hozd ide azt a' fakót.

Gyura (lőháton).

Itt vagyok, apám.

Madarász.

Ejnye beh derék vitéznek termett fia van, gazd' uram!

Iván.

Nagyon fiatal még, uram, csak tizenhat esztendő.

Madarász.

Ej, hát Hunyadi nyolczvan esztendő's, 's isten' segítségével még úgy elveri a' törököt, hogy szinte porzik bele. Hej öcsém, nem volna kedved földhöz ütni egy szoknyás törököt?

Iván.

Ne bántsд uram, hadd nőjön, hadd erősödjék. Akkor aztán magam is csatába kergetem.

Gyura.

De apám uram, én megyek, a' ki lelke van!

Madarász.

Adjatok rá mentét, 's kezébe kardot.

Iván.

Hallgassunk. Az asszony jön.

Kata.

Itt a' bor, vitéz úrfi!

Iván (elveszi).

Hát isten áldja meg kigyelmeteket, vitéz uraim! adjon isten sok szerencsét az útközethez.

Madarász.

Isten áldjon, jó földieim! — Igyatok barátim, aztán menjünk. Ha szerencse szolgál, én adok áldomást e' helyen. Köszönjük a' jó italt, anyókám. Itt a' ló' ára, gazda. — Isten áldja kelmedet.

Kata.

Gyura te! aztán messze ne menj!

Iván.

Isten' hírével járjanak vitéz uraimék. — Gyura te! kísérd el a' vitéz urakat egy darabon. — Ha kedve van,

isten vezérelje. — Jertek fiaim, menjünk fel a' dombra
's imádkozzunk. Isten! könyörülj népeden, és verd meg
ellenségeit. (el)

Buda. Gara' háza.

GARA (maga).

Hév nap van. A' hullámtalan Duna
Resten mozog Nándorhoz, mintha félne,
Hogy szőke arcát vér kendőzi be.
Már eddig forr a' harcz a' végeken.
Nándor felett jó 's bal szerencse függ.
Én mindenikkel megbarátkozom.
Ha most csatát vesz a' nagy vakmerő,
Úgy más világ jön és új emberek.
Harczoljon ő, én készen várom itt,
Mint a' rideg part, mellyen a' hajós
Éhen vesz el, ha szét zúzott hajója;
De kéjt talál, ha győzött a' habon.
Mindenható sors! tedd azt a' mi jobb.
Kik jönnek itt? a' kétes Ujlaky
És a' dühöngő Giskra: jó barátim,
Kik, mint a' kánya, martalékra várnak.

UJLAKY, GISKRA (jö).

Tisztelt urak, köszöntlek. Hát mi hír van
Az Aldunánál? mit szól a' szerencse?

Giskra.

Légy üdvöz nádor!

Ujlaky.

Egy hű emberem jött

Az alvidékről, 's az rossz hírt hozott.

Giskra.

Az az: nekünk jót: a' harcz veszve van.

Ujlaky.

Csaknem: de még a' rongyos nép dühöngött,

Kétségbesetten vívott a' törökkel.

Azonban ez hiú erőlködés.

Nándornak ell kell esni.

Giskra.

Annyival jobb.

Gara.

Végtevére majd átlátja Hunyadi,

Hogy nélkülünk nem képes harczot állni.

Ujlaky.

'S ha ismét verve jőne vissza?

Giskra.

Vagy ha meghal?

Gara.

Mindegy. Hatalma végkép törve lesz.

Ki kell ragadnunk a' kormányt kezéből.

Ujlaky.

Azért jövénk, hogy erről értekezzünk.

De mit teszesz te, a' kinek leányát

László veendi nőül?

Gara.

Vőm uram

Csak azt teendi, a' mit akarok.

'S én azt teszem, mit eddig is tevék:
Nem engedem, hogy hasztalan csatákra
Elvesztegessék a' hon' erejét.

Giskra.

'S így a' dicsőség, hogy Nándor bukik,
Csak téged illet.

Ujlaky (felre).

Ez jó torma volt. —

Kétség kívül: de hát ha a' török
Majd vérszemet kap, 's országunkra út?

Giskra.

Bizzatok rám, és én lekergetem
A' tengerig mint a' patkányokat.

Ujlaky.

A' patkány úszni tud.

Gara.

Remélhetem,

Ha mink veendjük a' kormányt kezünkbe,
Szabályosabban mennek dolgaink.
Ott hagyjuk a' rossz fészket a' töröknek,
'S békét kötünk. De ez nem fő dolog.
Nekünk az országot kell rendbe hoznunk,
'S azért, ha Bécsbe mentek, kérjeteek
Országgyűlést, 's ott majd intézkedünk.

Giskra.

Te jó reményben vagy.

G a r a.

Van rá okom.

Én e' csatától várom a' haza'

Megfordulását.

G i s k r a.

Oh csak egy napig

Török lehetnék!

G a r a.

Legroszabb eset,

Ha győz a' vakmerő agg 's fenn marad:

Akkor halálát kell várunk, mi már

Nem késhetik soká. Mert életében,

Kivált ha győzött, meg nem döntjük őt.

U j l a k y.

Ő veszni fog; de pártja megmarad,

Azért nekünk szoros szövetkezést

Kell szerzenünk. Mi ketten felmegyünk

'S lehozzuk a' királyt és Czilleit.

Országgyűlést tartunk minél előbb,

És ott felosztjuk köztünk a' hatalmat.

Te nádor itt az ország' szíve vagy.

Én karja vágyok lenni, a' hadak

'S várak felett, mint ország' kapitánya

Rendelkezendő.

G i s k r a.

Én csak azt kívánom,

Hogy rólam is jól gondoskodjatok,

Különben majd magam gondoskodom.

Ujlaky.

De ez maradjon köztünk.

Gara (felre).

Milly szerények! —

Gondom lesz rá, hogy pártunk nagy legyen.

Ha hírem jó, majd értesítelek.

Vigyétek a' királynak hódoló

Üdvözetem', 's bátyámat Czilleit

Siessetek megnyerni. A' király

A' fő, de benne ő az akarat.

Ujlaky.

Ezt megjegyezzük. Most isten veled.

Ujlaky, Giskra (el).

Gara.

Terhes barátság! Ezt vigyázva kell

Használni, mint a' sáfrányt. Szentelen nép!

Illy hangon nem beszélne Hunyadi.

De jó urak, ti rosszul számolátok,

Lépcsőnek én igen magas vagyok.

Átlépni nem fog senki, esküszöm!

De túrni kell: időm még messze van;

Ila eljövend, kihágok e' viszonyból,

Lerázom őket mint az út' porát,

'S magasbra hívó sorsomat köszöntöm.

Egy párt nekem csekély. Vőm Hunyadi

'S ezek barátim. Összefoglalom

A' két erőt, 's midőn legjobbjaik

Kidőltének, vagy meghódoltanak,

Bezárom a' barátság' ajtaját.
 Gyermek király, gyűlölködő nagyok:
 Ezek között családom nagyra nőhet.
 De túrni kell, időm még messze van.

MÁRIA (jő).

Mária.

Ah jó atyám, nyugtasd meg lelkemet:
 A' harczvidékről még nincs semmi hír.

Gara.

Jer kis királyném!

Mária.

Oh atyám, ne gúnyolj!
 Ha tudnád lányod' szenvedéseit.
 Kietlen álmok tépik lelkemet,
 Mellyek' vad képe ébren is gyötör.
 Ha az valósúl, a' mit rettegek,
 Szent istenem! ha László vissza nem tér! —

Gara.

Templomba gyermek! jer, mondjunk imát,
 Hogy isten országunkat tartsa meg.

Mária.

Igen, csak isten, a' ki megvigasztal:
 Az emberektől nem várhatni jót.
 Jerünk atyám! — Oh Lászlóm! fődjenek be
 Az élet' angyalának szárnyai. (el)

Alvudék.

IVÁN, KATA, PETI, PISTA, utóbb GYURI.

Iván.

Mondom, anyjuk, ne sírj! isten adta, isten vette el. Aztán még nem is bizonyos, hogy oda veszett. Ne sírj, ha gyermekeidet szereted; hanem szedd össze minden erődöt, 's kezdjük meg az utat, míg a' török nyakon nem ragad.

Kata.

Oh istenem! az én szép fiam, az én kedves fiam!

Peti.

Apám, apám! megint letettem a' földre fületem; a' föld már nem bömböl.

Iván.

A' harcznak vége van. Jertek, fiaim, kérjétek anyátokat, hogy szeressen benneteket.

Pista.

Anyám! én majd elmegyek Gyuri bácsiért, 's aztán elhozom magammal.

Peti.

Én is, én is!

Kata.

Az isten őrizzen! hogy ti is oda veszszetek? Jerünk, szegény kis fiaim, már nem sírok többet.

Iván.

Így ni! ez már okos gondolat volt.

Peti.

Apám! hát megint a' Tiszához megyünk?

Iván.

Ne beszélj, kis fiam. Inkább vigyázz a' szekérre, hogy le ne potyogjon valami. (el)

Gyuri (jö).

Apám uram, apám uram! — Ezek bizony felszedték a' sátorfát, 's szépen itt hagytak volna.

Kata (a' szin megett).

Maradjon kend, apjuk.

Iván.

De bizony visszamegyek, mert kiáltást hallottam.

Gyuri.

Apám uram!

Iván (előb).

Ni ni! ez biz az én Gyuri fiam! Ej ej! ez biz ő testestül, lelkestül. Hát nem hagytad oda a' fogadat?

Gyuri.

Meghiszem azt. Úgy elvertük a' törököt, apám, hogy isten a' megmondhatója.

Kata.

Hát így kell ide hagyni édes szülőidet? Édes rossz fiam te!

Gyuri.

Ne nyúljon kend hozzám édes anyám, véres lesz a' keze.

Kata.

Jaj istenem! talán sebet kaptál?

Iván.

Hát csakugyan megvertétek a' törököt?

Gyuri.

Nó de hogy'!

Kata.

Fiam fiam, te nagyon véres vagy!

Gyuri.

Ej! hagyja kend anyám, katona dolog. Aztán fele török vér, még pedig a' java.

Pista, Peti.

[Ni ni Gyuri bácsi!

Iván.

Menj Pista, fordítsd vissza a' szekereket, itt maradunk.

Gyuri.

Itt bizony, mert hiszen most már én is tudom, hogy' verik a' törököt.

Kata.

Hát csakugyan nincs semmi bajod, fiam?

Gyuri.

Annyi sincs nekem, anyám, mint a' mákszem, kivén hogy az oldalomat egy kissé felhasították, 's a' fejemen vagy két lyukat ütöttek. Hanem éhes vagyok, anyám, éhes, mint a' farkas.

Kata.

Jaj istenem! hát betörték a' fejedet?

Iván.

No anyjuk, hát nem hallod hogy éhes? Menj, hozd egy kicsit tűzbe azt a' hideg konyhát. Pista meg vágjon le egy birkát! Ma nagy lakomát csapunk.

Gyuri.

No már annak magam is szeretnék szemébe nézni.

Kata.

Megyek már fiam, megyek. Addig is neh! egy darab rétes. Most már megyek. Peti te! hozz fát a' konyhára.

Iván.

Így ni! most már békével beszélhetünk. Hát hogy' is volt csak fiam? Erősen viaskodtatok? — Hát láttad-e Kap Istvánt.

Gyuri.

Nem Kap István az, apám, hanem Kapistráng. Hó! láttam bizony! Egy magas keresztet hordozott, aztán mindig imádkozott, mi meg csak úgy aprítottuk a' törököt.

Iván (örömmel).

Csak úgy aprítottátok fiam! No azt már szeretem! De hát Hunyadi apánkat láttad-e? Tudom, az aprított ám még!

Gyuri.

De hogy' aprított apám! hiszen a' merre ment, csak úgy oszlott előle a' török; aztán a' mi nem akart oszlan, azt László úrfi, meg tudja kend apám, az a' mi ifiu urunk, a' Madarász, meg más tizenkét fiatal levante tisztogatták el. Hejh apám, azok voltak ám még a' karvaly fiak. Én egy darabig László úrfi mellett viaskodtam, hanem alig jutottam valamihez: mindent levágott. Aztán, apám, egyszer csak azt vettem észre, hogy az öreg Hunyadi mellett állok.

Iván.

Ne beszélj!

Gyuri.

Úgy bizony! megijedtem tőle: azt gondoltam, a' haragos isten előtt állok. Aztán az öreg úr egyszer csak

azt mondta: eredj ficzkó! üsd agyon azt az egyik törököt,
a' ki fiam felé nyargal.

Iván.

Hát te aztán mit csináltál?

Gyuri.

Mit csináltam volna? olyan nagy úrnak csak szavát
kell fogadni. Hát agyon ütöttem.

Iván.

Derék gyerek vagy, Gyuri fiam! — De hát mit hur-
czolsz itt ebben a' véres zsákban?

Gyuri.

Oh apám törököt; de nem egészen. Hallja kend csak
apám! Egyszer fejbe ütöttek, aztán csak elszédültem —
de Madarász úrfi egyszerre ott termett.

Iván.

Meghiszem azt, a' fakó maga is oda vitte volna.

Gyuri.

A' fakó, apám? Az biz a' gyepen felejtette magát;
oldalába egy nagy hegyes nyársot szúrta.

Iván.

Szegény fakó! Pedig millyen jól neveltem 's millyen
szépen megadták az árát.

Gyuri.

Már az úgy van, apám, a' fakó már meg nem sza-
kad a' futásban. De elég az hozzá, Madarász úrfi hozzám
jött és hátra vezetett, hol nem igen ért a' szél. Ott az-
tán egy kicsit kipihentem magamat.

Iván.

Lám, hát csak gondodat viselte. Derék egy úri ember lehet. — Hanem a' török, fiam, a' török?

Gyuri.

Igen apám! hát képzelje kend, messze a' táborszélen egy vén törököt láttam bukdácsolni. Ha más helyen látja az ember, azt hitte volna, hogy gombát szed. 'S képzelje kend, mit csinált?

Iván.

Ugyan mit?

Gyuri.

Hát fejeket szedett zsákra, keresztény fejeket.

Iván.

Hogy az isten fojtsa meg!

Gyuri.

Dejszen apám, nem eszik az több mákot. Itt a' zsákban a' feje.

Iván.

Ne beszélj!

Gyuri.

Utána sompolyogtam, 's mikor épen egy keresztnek fejét akarta venni, fejbe ütöttem egy nagy buzogánnyal, azután saját késével levágtam a' fejét, és a' többi helyett ide a' zsákba dugtam.

Iván.

Ember vagy, fiam! Lássa meg az ember, még zsákra szedte a' fejeket. — Hát ez mi az egyik kezében?

Gyuri.

E' volt a' fejkötője. Aztán, apám, mikor én a' vén török' fejét levágtam, egyszerre csak vége lett az ütközetnek.

Iván.

Soha bizony! No ez már nagy háboruság lehetett. Hanem nézd csak fiam. Huh, milliom a' lelke! hiszen ez a' konty tele van arannyal.

Gyuri.

Szedje kend fel apám — én rosszul vagyok!

Iván.

Az istenért, fiam!

Gyuri.

Sebeim égnek, apám!

Iván.

Keményen tartsd magad, fiam; hiszen te végeztél el az ütközetet. Jer a' kúthoz, majd meglocsollak, aztán bekötözzük sebeidet (elmennek).

Bécs. Czillei' laka.

CZILLEI, AGNES.

Czillei.

Ne feledd el szép hölgy, hogy e' magas szerencséd Czillei' munkája.

Agnes (felre).

Foganatos legyen átkom ég és pokol előtt, ha valaha meg kell emlékeznem rólad.

Czillei.

Ne feledd azt is, hogy Czillei hatalmas ugyan, de még sem olyan, mint a' halál, melly ingyen szokott jőni: én annak idejében jutalmamért jövök.

Agnes.

Minő jutalomért?

Czillei.

Szerelmedért.

Agnes.

Mellyet már eladtál.

Czillei.

Zálogba csak, a' tulajdonos én vagyok.

Agnes.

És én?

Czillei.

Te a' természet' remeke vagy, kinek lélekzete tavasz, csókja paradicsom, ölelése menny.

Agnes.

Mit mondasz!

Czillei.

Imádlak.

Agnes.

Ez ősz fürtökkel?

Czillei.

A' legerősebb tűznek lángjai.

Agnes.

Hatvan éveiddel!

Czillei.

Bizonyságok, hogy ki nem fáradok szeretni a' fajt,
mellyért egyedül volt méltó világot teremteni.

Agnes.

'S azt mondod, hogy a' királynak barátja vagy.

Czillei.

Szeretem őt, ha téged nem látlak. De mondj, mutass nekem királyt szemekkel, millyek a' tiéd, illy ajakkal 's kebelrel, mellynek minden pihegése felér egy királyi székkal. Van-e király, kinek kézszorítása (Agnes' kezét megfogja). Ah! kezemet szorítja! (Agnes vissza húzza kezét) Isteni hölgy! én neked adom a' világot — nem, ez kevés: én szeretni fogom a' Hunyadiakat.

Agnes.

Kezet rá Czillei!

Czillei (döbbenve).

Meggondolom!

Agnes (kitörve).

Mért nem hazudtál? tán elhittem volna! — Gyalázatos! ha nem remélném, hogy a' halál nem sokára elégtételt vesz minden gazságidért, az volna első kérésem király szeretőmhöz: varrassa be szádat, köttesse meg kezeidet, 's állítson a' magyar nép közé, midőn a' Hunyadiak' diadalmán ujjong.

Czillei.

Iszonyatos leány!

A' KIRÁLY (jő).

Czillei.

Király öcsém! e' hölgyben bizhatol.
Elmondtam a' mi kísértő lehet,
De semmikép meg nem rendíthető.
Hűségesebbet nem szült még anya,
Dicsőbbet férfi' karja nem ölelt:
Üdv és gyönyör, mit én most átadok.

Király (karon fogja Agnest).

Köszönjük, bátya, gondoskodásodat.

(A' király és Agnes el.)

Czillei.

Tehát megnyerhetém szerelmét, ha megigérem, hogy szeretni fogom a' Hunyadiakat: feláldozni gyűlölségemet, azon tápot, melyből lelkem él, hogy szerelmet nyerjek. Csodálatos, ha igaz, 's feljegyzésre méltó, ha fiatalabb volnék. De most nagyszerűbb dolgom van (csenget).

Szolga (jő).

Czillei.

Rendben van minden, kész a' lakoma?

Szolga.

Igen, kegyelmes ur, készen vagyunk:
Házadnak kincse mind az asztalon van.

Czillei.

Elég! (Szolga el) Ezt a' ficzkót elkergetem,
Többet beszél, mint kérdezek. — Tehát
A' kéj az, a' mi táplál véneket

'S az ifjat elpuhítja. Így nyerem meg
Szeldiden, a' mit meg nem ad erőszak.
Gyönyörbe, kéjbe fojtom e' fiút,
Kezére játszom a' szerelmi üdvöt
És a' világnak minden édeit.
'S helyette én leszek király, én Czillei.
Le a' süveggel, büszke magyarok,
Ha nem tetszik, le a' fejekkel is:
Ki szót fogad, királyi dolga lesz,
És meghal, a' ki ellenkezni mer.
'S azt kérditek, miért e' lakoma?
Azért talán, mert a' vén Hunyadi
Győzött? hisz ő azt többször is tévé.
De most beteg, 's az még nem volt soha.
'S miért ne mondjam a' mit szeretek?
Hogy meghalt, és ez a' halotti tor?
Ez a' mi ízt ad étel és itálnak.
A' vén oroszlán haldokol Zimonyban,
'S a' tigris lesz az úr, ki éhezi
És szomjuhozza még az életet.
'S ez éhes, szomjas tigris én vagyok,
Körmeimben tartok népet és királyt.
'S kizsarlom a' mi bennök élhető van,
Gyönyör 's uralkodás. De e' leányt,
E' kényes Agnest meg kell hajtanom
Vagy másnak, vagy magamnak. Egy veszélyes
Titkot kell birnom éltéből, minél
Lekötve tarthatom, lekötve úgy
Hogy meg ne mozdulhasson, 's eszközül
Álljon közötttem 's a' király között.

Királyi álmok, tűnedezzetek:

A' sors-kegyelte Czillei lakozni megy. (el)

ZIERER és HENRIK (jönnek).

Zierer.

Ön be van jelentve a' herczegnél. Verselni fog a' lakoma felett, hol a' király is jelen lesz. Gondolja meg ön, hogy ez igen nagy megtiszteltetés önnek, azaz nekünk is: mert ön igen jeles költőnek mondatik; 's a' szellem fölötté áll a' világnak, melly mi vagyunk. Ön ért engem. Részemről bátor vagyok nagy tisztelője lenni a' művészetnek, 's örömetst lennék pártfogója, ha nem tudnám, hogy inkább mi szorúlunk a' művészet' pártfogására; mert ah — de elég. Ön verselni fog. Mondjon valami dicsőítőt a' királyra, szép kedvesére, kegyelmes urunkra; azaz, a' dicsőítés igen finoman, alig sejthetőleg legyen kimondva, mert szemben ha jól esik is a' dicséret, még is rosszúl esik. Mondjon valami olyt, a' mi önhöz, 's egyszersmind a' körhöz, mellybe lépni fog, méltólag hangzik. Ön ért engem. Én bátorkodom önben teljesen bízni. Nem sokára hivatni — azaz kérni fogjuk önt. (el)

Henrik.

Bátorkodó gazember! mintha lopná
Minden szavát, olly félve mondja ki.
Gazdája hölgyet orz és kincseket
'S e' mézes száju tolvaj szavakat.
'S ő bennem bízni még bátorkodik.
Oh semmirekellő! majd bátorkodom
Én olyakat, hogy nem lopsz rá szavat,

Hanem nyöszörgesz mint a' vert kuvasz.
 De hallga! jőnek. Most én is megyek
 Volt kedvesemnek verset mondani:
 Csordultig töltöm kéje' poharát
 Keserveimmel, hogy ha van szive,
 Szakadjon szét; ha nincs, úgy verje meg
 Az isten, a' mint csak verheti.
 Cseng a' pohár, víg élet! semmi baj!
 Csak üdvösségem, a' mi köztetek sűr.
 Erőt, erőt! jöhet még alkalom
 Hogy én is vígadok. Most verselek csak,
 És a' mit mondok, mind csak költemény lesz. (el)

Nagy terem.

Gazdagon terített asztal mintegy tizenkét vendégtől körül-
 véve. Fő helyen a' KIRÁLY. Jobbjára AGNES, UJLAKY,
 GISKRA, balja felől CZILLEI, EYZINGER, LAMBERGER,
 ZIERER 's egyebek. Fényesen öltözött szolgák számosan.

Agnes (a' királyhoz).

Boldog vagy-e királyom?

Király.

Mi boldog általad! Mióta szíved átalakodottságából ki-
 vetkezett, mióta azt enyémnek mondhatom, még a' sze-
 rencse is kedvezőbb. Az ősz Hunyadi épen e' napokban
 víttá ki Nándor' falai alatt legszebb diadalát: Konstantiná-
 poly' büszke hódítója százezreinek közepette meg nem
 állhatott az ősz bajnok előtt.

A g n e s.

Dicső Hunyadi! Vajha csak egyszer láthatnám életemben!

Király.

Meglátod őt; de halkabban beszélj. Czillei bátya nem szereti, ha Hunyadit dicsérik.

Czillei (félre).

Izetlen nyájaskodás. (a' királyhoz) Engedelmeddel felséges úr! (egy szolgálthoz) Hadd jőjön lantos, 's mondjon nekünk dalt a' lakoma' fáradoimainak enyhítésére, dicsőtésére királyi vendégemnek.

H e n r i k.

(alöltözetben, ki ekkor jelen van, most előbbre jő, énekel.)

Ha férfi lelkedet

Egy hölgyre feltevéd

'S az üdvösségedet

Könnyműn tépi szét,

Hazug szemében hord mosolyt

És átkozott könnyűt

'S míg az szivedbe vágyat olt,

Ez égő sebet üt,

Gondold meg és igyál:

Örökre a' világ sem áll;

Eloszlik, mint a' buborék,

'S marad, mint volt, a' pusztá lég.

•

Ha mint ten lelmeden

Függél barátodon,

És nála titkaid:

Becsület és a' hon,
'S az síma orgyilkos kezét
Befúrja szívedig,
Míg végre sorsod árulás
Által megdöntetik,
Gondold 's a' t.

Ha szent gondok között

Fáradtál honodért,
Vagy vészterhes csatán
Ontottál érte vért,
'S az elcsábultan megveti
Hű buzgóságodat,
'S lesz aljas, gyáva és buták'
Kezében áldozat,
Gondold 's a' t.

Ha fájó kebleden

A' gondok' férge rág
'S elhagytak hitlenül
Szerencse és világ
'S az esdett hír, kéj és örömed
Mind megmérgezve van,
'S remélni biztosabbakat
Késő vagy hasztalan,
Gondold 's a' t.

'S ha bánat és a' bor

Agyadban frígyre lép

'S lassanként felderül
 Az élet puszta kép,
 Gondolj merészet és nagyot
 És tedd rá éltedett:
 Nincs veszve bármi sors alatt
 Ki el nem csüggedet:
 Gondold meg és igyál,
 Örökre a' világ sem áll,
 De a' míg áll és a' míg él,
 Ront vagy javít de nem henyél.

(Agnes elájúl.)

Király.

Mi lelt szerelmem? istenért! elájult.
 Talán ez undok dal zavarta meg. (a' lantoshoz)
 Hord el magadat izetlen verselő.

Czillei.

Lódulj! (útkon) Maradj künn, még szóm van veled —
 Illy körmös ficzkók tetszenek nekem,
 Kik a' világról rosszat mondanak.
 Higység az emberek 's búsúlnak:
 Én nem hiszem; de hasznát én veszem.

Király.

(a' föleszmélt Agnessel távozván)

Urak, maradjatok, parancsolom.
 Költsétek el vígan a' lakomát. (el)

Czillei.

Királyi ücs, ki illy parancsot ad.

Eyzinger (titkon Czilleihez).

Nem oktatád hiába: jó tanítvány.

Czillei (sárgva).

Hallgass, barát! — Uraim, vígan! A' mi felséges urunkat számos évig tartsa meg az isten; adjon neki bölcs tanácsadókat és kevés galibát, hogy uralkodása hasonló legyen a' patakhöz, melly virágos partok között foly le!

Vendégek.

Éljen!

Eyzinger.

'S adja isten, hogy a' kigyók, mellyek a' virágok közé fészkeltek magokat, kipusztuljanak a' legutósó fajig.

Többen.

Helyes, derék!

Czillei (felre).

Pusztuljatok el ti.

Lamberger.

A' mi nemes házi urunkat, kinek mind háza, mind konyhája, mind pinczéje a' legműveltebb izlést tanusítja—

Vendégek.

Éljen!

Czillei.

Kérem, kérem! én csak kezdő vagyok a' nemes művészetben, mi lakmározásnak neveztetik. 'S általában ki mérheti magát a' régiekhez? De szinte bűnös vagyok, csevegni, midőn innom kellene. (poharat emel) A' mi derék magyar vendégeink —

Többen.

Éljenek!

Ujlaky (felre).

Billentsd meg nehéz cseh fejedet, győzhetetlen Giskra,
ez téged is illet.

Giskra (mogorván).

Köszönöm!

Ujlaky (titkon).

No ez ugyan szépen volt köszönve! mintha csak bu-
zogánynyal czimbalmoztad volna ki valamelyik atyádfia'
hátán.

Giskra.

Vagy a' tiédén.

Ujlaky.

Medve! hisz én nem vagyok atyádfia!

Giskra.

Hagyj békét, Ujlaky, mert megfojtlak, mikor haza
megyünk.

Ujlaky.

'S én megcsiklandozom medvebőrrel foltozott pán-
czélodat.

Giskra.

Hazudsz!

Ujlaky.

Fogadjunk, hogy töröm markolatig bemegy! (tört von
elő.)

Giskra (elvondul Ujlakitól).

Bolond vagy!

Czillei.

Nos uraim! poharam töltve van, kinek maradt még kívánsága, mellyért kiüritsem?

Lamberger.

Nevezz meg akárkit, nemes gazdánk, mi azért iszunk, kít a' te bölcseséged méltónak ítél.

Eyzinger.

És a' kit én sügni fogok neki. (súgva) Éljen Hunyadi János! Mondj beszédet Hunyadi Jánosra.

Czillei.

(ki e' közben levelet kapott, 's azt elolvasta, Eyzingerhez)

Akartad. — Uraim! ha valamelly embert a' szerencse különösen kiválasztott, hogy áldásaival elborítsa, 's ha ezen ember boldogan élt mint férj és atya, tisztelten és szeretve mint ember és barát, diadalmasan és dicsőn mind harczban mind békében, 's ha ezen ember mind e' világi szerencse felett még elérte azt is, mire mindnyájan törekszünk, de mit fájdalom olly kevesen érhetünk el, a' mennyei üdvösséget, nem méltó-e, hogy istennek egy illy választott emberéért poharat emeljünk? Hunyadi János az egekben! éljen! (iszik)

(Zavar és zsibongás.)

Többen.

Mi ez? Hunyadi!

Czillei.

Hunyadi János meghalt!

4*

Többen.

Meghalt?

Lamberger (leteszi poharát).

Ezután nem ihatunk békével a' török miatt.

Giskra.

Ezt az embert én kétszer megvertem.

Ujlaky.

'S ő kétszer fejedre tette lábát, de azt gondolta, hogy tök, és ott hagyott.

Czillei.

Nos uraim! hát senki sem iszik velem Hunyadiért a' más világon?

Giskra (mohón).

Én! én! én azt az embert kétszer megvertem.

Czillei.

(poharat ut Giskrával, azután bemegy a' királyhoz)

Ujlaky.

Hallgass medve! Ha sokat beszélsz, észreveszik hogy ostoba vagy.

Eyzinger (felkel).

Ez gúny, gyalázat! Nincs itt egy magyar,

Ki a' magyar hon', sőt egész keresztény

Világnak hőseért boszút kiáltson?

Ha nincs, ím én, a' német, idegen

A' legnagyobb magyarnak hős nevére,

Kit mint jeles nagy férfit tisztelék,

Szerettem mint nemes barátomat,

Gyászszal, könyűvel terhes poharat
 Nyújtok fel a' nagy égnek istenéhez,
 'S boszúját kérem mind azok' fejére,
 Kik a' nagy férfit, szent hazafit,
 Nevezni merték tiszteletlenül.
 Igyunk urak, Hunyadnak lelke él,
 Hunyad' lelkét üdvözlöm e' pohárral.

(Többen némán poharat emelnek és isznak.)

Czillei.

A' király mély bánatát jelenti általam Hunyadi János kormányzó' halála felett. A' jövő hó' elején országgyűlést tartand Futakon. Ott ismét látjuk egymást. Köszönöm szívességeket, uraim. Isten velünk! (el)

(A' vendégek távoznak Eyzinger, Ujlaky és Giskrán kívül.)

Eyzinger.

Ez undok élet itt. Sokféle bűn
 Űtött tanyát a' jó király körül.
 Én távozom; mert meg nem menthetem.
 Ki pártomon lett volna, Hunyadi
 Sírjába szállt, és most határtalan
 Úr Czillei. Isten veled, királyom:
 Csak isten az, ki megmenthet kezéből. (el)

Giskra.

No Ujlaky, gyerünk.

Ujlaky.

Dugj egy arany poharat zsebedbe, aztán jer utánam.

Giskra (eldug egy poharat).

Ez nem rossz gondolat! (menni akar)

Ujlaky (vissza fordul).

'S te verted meg kétszer Hunyadit? zshivány! Tedd vissza a' poharat, vagy az egész udvart felzendítem.

Giskra.

Elment az eszed?

Ujlaky.

Azt akarod, hogy tolvaj' társaságában menjek szállásomra? Tedd vissza tüstént.

Giskra.

Mikor hallottad, hogy Giskra valaha vissza adá, a' mit egyszer elvett? Megölöm, a' ki e' poharat el akarja venni.

Ujlaky (felre).

Ördög mennykőt! ez bizony nem tréfál. (Giskrához) Most ismerek az én győzhetetlen barátomra. De várj egy kissé: a' pohár egészen kicsillog zsebedből. (oda megy, mintha igazítani akarná, 's kivevén az asztalra teszi) Hejh szolga! valaki! ki van itt?

Szolga (jö).

Giskra.

Hah a' gazember ellopta poharamat. Várj, ezért ketőt viszek el asztalodról.

Ujlaky (a' szolgálóhoz).

Vigyázz, hogy a' poharak' száma épségben maradjon! (Giskrához halkán) Előre, győzhetetlen Giskra, előre. Hunyadi' megverője, rettegj a' szolga' tenyerétől. — Szolga! nyiss ajtót a' győzhetetlen Giskra előtt! (szolga ajtót nyit) Győzhetetlen barátom, jerünk nyugodni.

Giskra.

Milyen becsülettudó ez az Ujlaky. Nem haragudhatik rá az ember. Soha sem nevez másképp mint győzhetetlennek. Igaz, én győzhetetlen is vagyok, csak a' bor erősebb néha: de az se' baj. Nyujtsd karodat, vitéz Ujlaky!

Ujlaky.

Győzhetetlen Giskra! itt vagyok! (el)

CZILLEI és ZIERER.

Czillei.

Szerencsés ember volt e' Hunyadi:
Leánya nincs.

Titoknok.

Hogy' érted azt uram?

Czillei.

Felrántanám apjának sírja mellől
És meggyalázva adnám vissza őt.
De fiai vannak, kettő és nem egy,
Fejökkel játszhatom csak, nem szivökkel,
Oláh fejekkel! És az mit sem ér.
Gördüljön bár e' két fej lábaimhoz,
Hideg boszú lesz csak; de nem gyönyör:
Nekem gyönyör kell a' boszúban is.

Titoknok.

És még is — megbocsáss nagyságos úr,
Ez a' játék veszélyt hozhatna rád.
A' gyermek így foganva, így születve

Hős lenne, bátor, 's egyszersmind ravasz.
'S felnőve egykor vad családja közt
Csak a' magyarnak bővítné hatalmát.

Czillei.

Vigasztaló szót mondál, és ezért
Egy bécsi házam a' tiéd.

Titoknok.

Uram!

Czillei.

'S a' két poronty, hadd éljen, míg lehet;
Gondom lesz rá, hogy elfajuljanak.
Küldd hozzám Henriket. Nem így nevezted
A' dalnokot, ki tegnap érkezett?

Titoknok.

Igen, kegyelmes úr. Beküldöm őt! (el)

Czillei.

Ez a' titoknok, a' ki semmi titkot
Nem árul el, mert nem tud egyet is.
Gyaníthat mindent; tudnia nem szabad.
Nem bízom senkiben, magamban is
Csak ott, hol érdek vonz, vagy kötelez.

HENRIK (jö).

Czillei.

„Gondolj merészt és nagyot

És tedd rá éltedet.“

Nem így daloltál tegnap?

Henrik.

Így uram!

Czillei.

Te jól verselsz. Még tudsz-e valamit?

Henrik.

Levágni a' más' lúdjának nyakát,
És csapra verni másnak hordaját,
Ha nincs mit enni inni.

Czillei.

És szeretni?

Henrik.

Az mindenütt van: a' nő könnyű szer.

Czillei.

Úgy látszik. Hát ha ember volna a' lúd?

Henrik.

Lúdnak tekinteném.

Czillei.

Bátor fiú!

Add jobbodat. Jó izmos férfikéz,
Becsülöm az ilyen durva kezeket.
Fogadni mernék, nem csak lantot ismer.

Henrik.

Főzőkanál, vagy kard, mind egy nekem.

Czillei.

Te főzni is tudsz?

Henrik.

Mindent én, uram!

Kotyvasztok ételt élet és halálra.

Czillei.

Elég, elég! De tudsz-e kóborolni,
Hogy meg ne lásson ellenség, barát,
És a' ki lát, ne ismerjen reád?
Hogy a' nap is, melly homlokodra süt,
Kigyónak nézzen, és árnyékokat
Ne úgy mutassa mint más emberét?

Henrik.

Mindent, uram!

Czillei.

Vedd át e' levelet.

Ipamnak szól, hatalmas Brankovicsnak.
Titkos levél, országos érdekű.

Henrik.

Add át 's én tüstént útnak indulok.

Czillei.

'S ha út közt rajta kapnak —

Henrik.

Megeszem

Mint a' lepényt.

Czillei.

Lovad nyergelve van.

Mehetsz. Megállj! Szülőid élnek-e?
Testvéreid vagy kedves rokonod?
Ha vannak, én rólok gondoskodom,
Mig távol léssz.

Henrik (felre).

Oh vén kigyó! Őket te nem fogod
Ismerni. — Vedd hálámat e' nemes

Szándékodért. Majd értesítem őket,
Hogy fölkeressenek — ha halva fekszel.

Czillei.

Itt úti pénzed.

Henrik.

Jó súlyos biz ez!

Uram, ha hálámat nem mondom el,
Azért van, mert mód nélkül sietek.

Czillei.

Járj gyorsan, mint a' legjobb gondolat! (el)

Henrik.

A' legjobb gondolat, hogy megszakadj!
Te bűnbe mártott istenpénze te!
Kiről az égi kép már lekopott,
'S helyette az ördögök' kezének szennye van.
Mi volt nekem Agnes! éltem' melege,
Lelkemnek szárnya, tagjaim' idege:
Vágyam, reményem, üdvöm, mindenem.
Mind ezt e' Czillei lopta tőlem el
'S a' bűnnek adta áldozat' fejében,
Hogy úr lehessen, míg én 's a' király
Gyönyörben 's kínban elveszünk miatta.
Oh ég! hogy' élhet ember illy gonosz?
Hogy meg nem fül minden lélekzetén,
Ki embertársai, elrabolt egéből
Csinál magának üdvöt a' világon.
De hallga, csitt! mi nesz hallatszik itt?

(Egy ajtónál hallgatódzik.)

5 *

„Alszol szerelmem, ébredj és ölelj meg.”
Oh isten, isten, vedd el eszemet!
Nem ölhetném—e most meg mind a' kettőt? —
Ha a' zsvány, ki egy lovat köt el,
Fán szárad, mért ne fojthassam meg őket?
Az ajtó zárva. — Oh kín, oh pokol!
Betörhetem; de akkor Czillei
Még élni fog, még törvényt tart fölöttem!
El el! mert itt megölné még a' kín.
Boszúnak sólyomszárnya menj elő,
Hasítsd ketté a' csendes levegőt
Hogy észrevétlen szegjem át a' tért,
'S elérjem ádáz martalékomat.
De lássuk, mit beszél? (olvass) Dicső merény!
Hát nem csalódtam! gyilkos terveket főz,
Eget zendítő ármányt 's árulást.
Most már enyém. Ki mondja, hogy nem az?
Kezemben tartom, mint az üveget
'S eltörhetem, mihelyt csak akarom.
(a' levelet fölemelve)
Ez a' levél lesz most az én vitorlám
'S halál a' rév, a' melyben kikötök.
(a' zárajtó felé fordúlva)
És itt ezek. Hah! undok, undok élet!
De mit tündööm e' bolond regén!
Két összeférczelt szív, hol Bezebug
Volt a' szabó; egy eltépett darab test,
Nem lány nem asszony, melynek neve nincs.
Utáljátok meg egymást, 's fuljatok meg.

MÁSODIK FELVONAS.

Fehérvár. Szabad tér.

NÉP, EGYHÁZI HIRNÖK.

Hirnők.

Üdv mindnyájatokkal! Ő szentsége III. Calixt, római pápa, a' dicső Hunyadi János' nándori diadalmát az egész keresztény világon, mai napon megünnepelni rendelte. — Adjatok hálát az égnek e' diadalért, mellyel nem csak Magyarország, hanem az egész kereszténység mentetett meg. Imádkozzatok a' dicső Hunyadiért, hogy isten hosszú életet engedjen neki boldogságtokra 's az egész keresztény világ' örömére. Üdv mindnyájatokkal.

Első pór.

Amen! Az imádság meglesz; abban nem lesz hiba. Templomba viszem egész hadamat, még a' szopós gyermekemet is.

Második pór.

Bölcsen! én elviszem leendő gyermekem' anyját, hogy olly fiat szüljön, millyen Hunyadi János maga.

Harmadik pór.

Hohó! barátom, az egy kicsit sok lesz. 'S aztán nem is kéne illy kajla bajszodnak lenni.

Első pór.

Ne dévajkodjatok! De nini! ki az a' sürge legény.
ki az egyik szemével sír, a' másikat behunyja?

Harmadik pór.

Be biz az, mert nem lát vele.

Első pór.

Mit beszélsz?

Harmadik pór.

Csak a' mi igaz. 'S tudja-e kigyelmed, ki ez a'
legény?

Első pór.

Ha megmondod barátom.

Harmadik pór.

Hát ez biz az, a' ki annak a' sok feleségü török
császárnak kilőtte az egyik szemét.

Első pór.

Ez ám csak a' derék legény.

Harmadik pór.

Meghiszem azt. 'S miért hogy épen csak szemének
célozott, azt három különös okból cselekedte.

Második pór.

Hadd halljuk!

Harmadik pór.

Hát először azért, mert felséges lábait nem láthatta
azon sok állatnak és embernek miatta, mellyek körül-
vették.

Második pór.

. Bölcsen!

Harmadik pór.

Másodszor azért, mert azon sok feleségű császár, mind a' mellett, hogy olly mód nélkül sok felesége van, nem akart önkényt megvakulni.

Második pór.

Bölcsen!

Harmadik pór.

Harmadszor azért, mert nem akarta — tudniillik ezen félszemű barátunk nem akarta, hogy a' császárnak, kinek különben is olly iszonyatos sok felesége van, még szeme is több legyen mint neki van, ki szegény jámbor egyik szemét himlőben vesztette el.

Második pór.

Bölcsen! Ha félszemű fiam lesz, én is azt tanácsolom neki, mikor hadba megy, hogy csak szemét verje ki az ellenségnek.

Harmadik pór.

Mondtam már ecsém, hogy kajlán áll a' bajsod.

Első pór.

Fiúk fiúk! ne dévajkodjatok, bizony megver az isten. Nem mondom-e? Itt egy tetőtől talpig fekete hírnök jön, utána gyászkiéret. Jó isten! Őrizz meg bennünket.

Hírnök.

Imádkozzatok a' megdicsőült Hunyadi János' lelkéért!

A' nép.

Hunyadi János meghalt?

Hírnök.

A' nép' atyja meghalt. Imádkozzatok, hogy a' haza' ellenségei kibéküljenek sírja fölött. Az ország megrendült e' nagy csapás alatt, mint az erdő, melyben a' királyi tölgy leváगतott. Imádkozzatok az országért, hogy a' megholtak szelleme szálljon le őrangyalúl reá.

(A' nép letérdel és csendesén imádkozik. Hunyadi' tetemét hozzák. Hunyadiné a' koporsó után, két fia mellette, utánok a' Hunyadi ház' barátai.)

Hunyadiné.

Pihenjete meg gyászom' hordozói;
Nagy a' teher, mi vállatokra szállt:
Egy meghalt ország fekszik rajtatok. (fiaihoz fordul)
Oh gyermekim, szerettem gyermekim!
Árvák vagyunk.

H. László.

Ki nem árva most anyám? Egész
Magyarhon árva lőn ezen halállal.

H. Mátyás.

Menjünk anyám! én itt nem állhatok.

Hunyadiné.

Miért fiam, 's illy könnytelen szemekkel?

H. Mátyás.

Épen azért, mert sírni nem tudok,
Inkább haragszom. Nézz körül anyám!
Itt mennyi ember él, sír vagy nevet
Mint kedve tartja, 's egy, ki ezret ért,
Még csak kezét sem mozdíthatja többé.

Hunyadiné.

Te isteneddel perlesz.

H. Mátyás.

Nem, anyám!

De által kezdem látni a' világot:

Ez a' dicsőség, hogy majd meghalunk.

Hunyadiné.

Miért nem mondhatom, hogy nem valót szólsz?

Oh mért nem fekszem én e' gyászpaddon?

H. László.

Mátyás öcsém, te rossz vigasztaló vagy.

Sokáig olvashatsz még könyveidben,

Míg hőst találsz, ki ehhez volt hasonló.

(a' néphez)

Méltán borultok térdre, emberek;

Mert megszakadt az áldás' fonala,

Mellyel hazánk az éghez kötve volt.

Illy nagy halálnak nem lesztek tanúi,

Ha újra mind gyermekké váltok is.

Jertünk huzom! vigyétek a' halottat.

(a' nép felkel)

Rozgonyi (társaihoz).

Nézzétek, a' kemény Szilágyi sír

Mint a' megolvadt ércz, 's könyűiben

Rokon, barát és honfi kesereg.

Kapisztrán (sietve jön).

Megálljatok!

Egy a' népből.

Kapisztrán, a' barát.

Szegény ember, mi rémült halavány!

Kapisztrán.

(ki a' koporsó mellé borúlt 's imádkozott, felkel)

Ezen kezemmel, melly a' szent keresztet
 Hordozta, míg te vérben gázolál
 'S dicső napszámodat bevégezed,
 Ezen kezemmel illetem koporsód'
 Nagy férfiú, az ég' kegyelme rád!
 Térj vissza istenedhez, a' ki küldött,
 Hogy egy veszendő ország' atyja légy.
 Én nem sokáig késem e' világon:
 Úgy megszerette lelkem lelkedet,
 Hogy egy közel órán isten' zsámolyánál
 Látandjuk egymást. Jertek gyermekim!
 Beszentelem a' sírt, a' mellybe száll:
 Ez egy munkára élék illy soká.

(A' kíséret és nép el; három pór hátra marad.)

Harmadik pór.

Üssön kend hátba, János bátya!

Első pór.

Bizony nem is volna kár, haszontalan, szívtelen ember, ki ilyen köz inségben még dévajkodni tudsz.

Harmadik pór.

Épen azért üssön meg kend, János bátya. Micsoda silány ember vagyok én, ki még néhány perczczel ez előtt csufolkodtam, nevetgéltem, mikor szegény jó apánk már halva volt. Hogy várhatok én isten' áldását teljes életben?

Első pór.

No no Peti ücsém! hiszen nem is vagy te olyan rossz ember mint az imént gondoltam.

Harmadik pór.

Mikor lássa kend, János bátya, úgy megörültem az előbbi jó hírnek, hogy akár fejem' tetejére álltam volna. Ki védelmez ezután bennünket? Mintha már is hallanám gyermekeink' jajgatását, kiket a' török rabszóljra fűz.

Első pór.

Ej ej, Peti öcsém! hiszen neked még csak egy kis fiacskád van. Aztán talán nem is halt meg az a' mi jó urunk egészen: lelke mindig velünk marad.

Harmadik pór.

Dejszen János bátya, ha kend úgy meghalt volna mint az, nem állna kend itt a' két bocskor a' talpán velem együtt, a' ki egyébiránt meztláb járok. Szegény jó urunk! az isten nyugosztalja meg.

Első pór.

No no ne sirdogálj öcsém! Gyerünk inkább a' temetéshez.

Harmadik pór.

Gyerünk bátya! aztán ha három álló esztendeig --

Első pór.

Jó lesz jó Peti öcsém. De most gyerünk. Vessünk egy marok port a' szegény jó urnak tetemeire.

Harmadik pór.

Szegény embert most porral dobálják; pedig életében ki ne borúlt volna a' porba előtte? Illyen a' világ János bátya! Gyerünk és imádkozzunk érte. (el)

T e m e t ő.

A' gyászcsalád körülállja a' sirt, melybe a' koporsó leborcsáttatott.

H. Mátyás.

Szilágyi bátya! add e' lobogót
Hadd tűzzem én fel sírdombjára.

Szilágyi (átad egy zászlót).
Fogd

És tűzd fejéhez e' pogányijesztőt.
Ennél veré meg őket annyszor.
'S míg ennek vészrongálta vászna leng,
Ne féljen senki pusztító hadaktól.
Kerülni fogják ők e' lobogót:
Százezreik' halálán volt jelen.

Hunyadiné.

Oh istenem! mi mély fekvése van!

H. László.

Jertünk anyám! elég volt már neked
A' szenvedés e' látomány felett.

Hunyadiné.

Nem, gyermekem! kivívom részemet
A' fájdalomból. Annyi örömért
Nem sírhatok kevesbet. Oh nemes férj,
Nemes barátom! eddig izzadásid'
Töröltöm el, ha harczból megjövél:
Most egy marok por, a' mit adhatok.
(Port hint a' sírba, a' többiek utána. A' sír befedetik. Hunyadiné Lászlóra borúl. Gyászcsoportozatok.)

Kapisztrán.

Ne sirjatok, könyekből nem elég,
 Mit ember sirhat illy nemes halottért,
 Ne sirjatok, ha tenger volna is
 Könyhullatástok. Őt isten vevé át,
 'S gondoskodása biztosb, mint miénk.
 Ő nyújtá illy hosszúra életét,
 'S midőn elég volt, ő is zárta be:
 Tovább maradni tobzodás leendett
 Világ' javaiban, isten' híre nélkül.
 Mert hol van ember, a' ki illy dicsőn élt
 'S hol a' ki illy dicsőn halt volna meg?
 Elég, elég volt egynek ennyi nagyság.
 Dicső vezér! tündöklő lelkedet
 Látom ragyogni e' hantok fölött;
 Látom kinyilni a' sötét koporsót
 'S méhében a' jövendő' képeit
 Megtestesülni, ihletett szemekkel.
 Ki hallja még meg haldokló szavam'?
 Hunyadnak háza' népe hallj meg engem.
 Hunyadnak háza, felhő zúg feletted,
 És e' felhőben villámok cikáznak.
 Hunyadnak háza' népe, vész közelg rád!
 Fondorlat és gyűlölség, mint ebek
 Ugatnak majd a' nagy halott' nyomán,
 'S meg nem nyugosznak, míg nemes fáját
 A' vér' szagáról meg nem ismerik,
 Mert vér folyand méltán, méltatlanul,
 Befertezendi a' szent koronát,
 Míg a' sikoltás a' bántott szivekből

Eget hasít, 's az istenhez betör.
 És újra nap jó a' felhők megől,
 Szétszaggatandó a' vész' kebelét.
 Hunyadnak háza 's a' hon egy leszen.
 Merész kezekkel nagy Hunyad-fiú
 Kiküzdí a' bitortlott koronát:
 Kicsin lesz e' hon tündöklő nevének:
 A' fél világ fog róla zengeni. —
 Oh végy magadhoz kegynek istene!
 Elvégezém az élet' dolgait. (a' sírra rogy)

Szilágyi (melleje áll).

Meghalt vagy, úgy van, mintha már nem élne.
 Vigyétek őt házukba, 's gond legyen rá.

H. Mátyás.

Ne sírj anyám! hallád, király leszek.

Hunyadiné.

Oh bár ne hallám! új gond száll meg érte.

H. László.

'S miért te és nem én?

H. Mátyás.

Mert több időm van

Azzá lehetni, mint neked, 's mivel
 A' jós, midőn elmondá jóslatát,
 Reám tekintett haldokló szemekkel.

H. László.

Oh balga gyermek! haldokló szemekben
 Helyzed reményedet. Te nőj még és tanulj,
 És hadd az álmod apróbb gyermekeknek.

H. Mátyás.

Haragszol bátya? azt rosszúl teszed!
Bátyám maradsz, habár király leszek.

H. László.

Ha itt apánk' sírjánál nem vagyunk,
Megfeddenélek e' botor beszédért.

Hunyadiné.

Oh gyermekim! milly gyászos kezdet ez,
Alig hunyá be nemzöttök szemét,
Ti már vitáztok semmiségeken.
Ha szülőtök' nyugta szent előttetek,
Esküdjete meg itt e' sír felett,
Hogy bár mi sorsra fordul a' világ,
El nem hagyjátok egymást 's a' viszályt,
Melly mint a' gyom buján sarjadna fel,
Nem engeditek felnőni szívetekben.

H. Mátyás.

Anyám nyugodj meg, ím kezet fogok!
'S esküt teszek rá.

Hunyadiné.

Hogy helyet nem adtok
A' nagyravágyás' bal sugalminak.
Hivek maradtok élet' fogytaig
Ezen hazának fölszentelt urához.

H. László.

Ím jó anyám, hogy megnyugtassalak,
Kimondom, hogy jóslatban nem hiszek,
'S nem tartok számot többre, mint jogom van.
'S e' sírra 's holt apámra esküszöm,

Hogy hű leszek testvérhez és barátához,
 Hű e' hazához, mellyért adja isten
 Tehessek bár fél annyit, mint apám,
 Hű a' királyhoz. 'S míg törvényeinknek
 Szentsége ellen nem vét, véretem
 Kész érte adni végső csepjéig.

Hunyadiné.

Mátyás, te hallgatsz?

H. Mátyás.

Én már esküvém.

Hunyadiné.

Dicső szellem! vedd át ez esküvést!
 Most gyermekim, most meg vagyok nyugodva. (elmennek)

Szilágyi (hátra marad).

'S én kardomat sírjára fektetem
 És meg nem nyugszom mindaddig, míg egy
 Hunyad-Szilágyi vérből származottnak
 Fején nem látom a' szent koronát.
 Villogj fel kard, mutasd meg éledet:
 Szükség lesz rád e' vérpiros világban. (el)

Két sírásó. TIBORCZ, TAMÁS.

(A' síron dolgoznak.)

Tiborcz.

Lássá kend Tamás, végtére is mi vagyunk leght-
 vebbek Hunyadi Jánoshoz. Nép, fiai, a' sok rokon és jó
 barát eltávoznak tőle, mint seregélyek a' szedett fától.
 De mi helyt állunk, míg háza el nem készül, mellyből
 csak az ítélet' napján fog felpillantani.

Tamás.

Ne oktalankodjál. Inkább dolgozzál takarosabban.

Tiborcz.

Takaros sír! Mind egy az Tamás koma, ha sem ajtaja sem ablaka nem lesz, kivéven mellyet ürgék és egerék csinálhatnak rajta.

Tamás.

Te magad is ürge vagy, hogy így beszélsz. — Siess, mert itt ér a' fergeteg.

Tiborcz (felneéz).

Most egyszer káprázik a' kend' szeme, Tamás koma. Hisz egy csep felhő sincs.

Tamás.

Te meg vak vagy, hogy a' hollókat nem látod.

Tiborcz.

Hohó! Gara bátyánk jó, 's ama' híres gyújtogató Giskra, 's meg egy harmadik jó madár. No csak ide vele, épen jó temető kedvemben vagyok.

Tamás.

Köszönd meg, ha téged el nem temetnek. Részemről nem örömet látom az ilyen látogatókat becsületes embernek sírjánál. Én odább állok.

Tiborcz.

Várjon kend meg hát. Hogy' elsiet a' jámbor. Pedig kitől félhet a' sírásó ezen a' világon, hacsak magától nem? De tőle minden ember fél, kivéven azokat, a' kik vízbe fúlnak. No János apánk! itt nyugalmas lakásod lesz,

a' milyen teljes életedben nem volt. Ha isten éltet, vagy inkább nem éltet, meglátjuk egymást a' más világon. (el)

GARA, BÁNFI, GISKRA.

Bánfi.

Későn jövénk, mindennek vége van.

Gara.

Legjobbkor Bánfi, megzavarhatók

Különben a' család' fájdalmait:

Ők minket nem szeretnek.

Bánfi.

Sem mi őket.

Gara.

Nem mondhatom. De nézd, hogy' elmerült

Vitéz barátunk. Giskra, mit cselekszel?

Miért teszed sirjára lábodat?

Giskra.

Hogy fel ne keljen többé. Nem szeretném

Útamban látni a' vén vakmerőt.

Bánfi.

Félsz tőle, Giskra?

Giskra.

Én és félelem!

Mért nem vagy ellenségem, megmutatnám,

Mit tesz, Giskrát gyávának tartani.

Gara.

Hunyaditól félni, még nem gyávaság.

Giskra.

Én tőle félni? Kelj fel Hunyadi,
Ím sírodat lábommal gázolom!
Kelj fel 's boszúlj meg, hogy megvertelek.

Gara.

Légy tisztelettel a' halott iránt!

Giskra.

Forduljon meg sírjában! Gyűlölöm
Mint a' halált, és meg nem nyugszom addig,
Míg két fiát lábához nem teszem.

Gara.

Erőszakos vagy és meggondolatlan!
Nádor vagyok, ki a' törvényszegőt
Büntetni tartozom. Ne gyúlj haragra!
Ha most a' gyásznak szent óráiban
Meggértenéd a' bánatos családot,
Egész ország felállna ellened.

Giskra.

Mit félek én az országtól?

Gara.

De tőlünk,

Tőlünk te félhetsz, kik meggátolók,
Hogy a' hegyekből el ne üzenek.
Maradj barátunk 's nem vallsz kárt vele.
Mi a' Hunyad családot illeti,
Még nincs okunk, kikelni ellenök.

6*

Bánfi.

Még nincs, de lesz. Vagy nem hallátok-e,
Mit jósolt a' barát? Az egyik Hunyadi
Király leend?

Giskra (felre).

Én hallgatok, —

De azt tudom, hogy összedúlom e' hont,
'S felgyújtok mindent, a' mi vérbe nem fül.

Bánfi.

És jósolá, hogy egy Hunyad-fiú
Egészen egygyé olvad a' hazával,
'S hírével meg nem fér határi közt;
Hanem betölti avval a' világot
És feldönt mindent, a' mi útban áll.

Giskra.

Csak rajta rajta! döntsön fel, ha tud.

Gara.

Mit mondhatott mást egy szegény barát?

Bánfi.

De ők azt elhivék.

Gara.

Várjuk be hát,
Ha nem hiszik, mint én reménylem is,
Legalább leendő vőmről felelek,
Nincs semmi vész. Bevárjuk Czilleit
'S miénk az ország, mink kormányozunk. (Giskrához)
Te háborítlan tülhetsz bércziden
'S uralkodol mint senki más e' honban.

Giskra.

Most értem még csak nagy szándékodat!
Bocsáss meg nádor, hogy heveskedém.

Bánfi.

De hát ha baj lesz a' székelv fiúkkal?

Giskra.

Igen ha baj lesz, akkor mit teszünk?

Gara.

Ha ők a' jóslat' gyarló álmait
Bűnös kebelben vágygyá érlelik;
Ha nagyravágyás által vakmerők,
És vakmerőség által vétkesek
Leendenének, itt nyujtok kezét
Tartós szövetség' zálogát, ha tetszik
Mindenki ellen, a' ki ellenem lesz.

Bánfi.

Legyen tanúm e' sír, ím itt kezem.

Giskra.

És itt enyém. Bölcs nádor, menj elől
'S akárhová mégy, nyomban követünk.

Gara.

Így legjobb hasznát vesszük e' halálnak,
Melly országunkat rendkívüli, de
Terhes dicsőségtől mentette meg.
És most e' sirnál szerte ágazunk,
Hol érnek ismét össze útaink?

Bánfi.

A' trón körül.

Giskra.

A' harczok' síkjain.

Gara.

És a' tanácsban. Isten veletek! (felre)
 Czéломhoz egy lépéssel közelebb
 Jutottam e' halállal. Czimborálok
 Akárkivel, de nem barátkozom.
 Barátim: a' szerencse és siker. (el)

EGY TÖRÖK

(ki távol áll, közelebb jó).

Török.

Ezek bizonynyal ősi magyarok,
 Mert egymást gyűlölik, 's a' legnagyobb
 Magyarnak sírját lábokkal tapodják.
 Kétlettük eddig, hogy meghalt a' hős,
 Azt gondolók: csel. Most már bizonyos.
 Ha élne, honfiak vernék agyon,
 Mért volt nagyobb náloknál és dicsőbb?
 Soha jobban! büszke dölfös magyarok,
 Majd nem sokára olly hadat hozunk,
 Hogy híreteknek hamva sem marad.
 De ím a' zászló, melynek lobogása
 Húszszor hozott ránk félelmet, halált.
 Igazhivők, ha most ezt elvihetném,

Hozzánk szegődnék tán a' diadal.

Nem őrzi a' sírt senki: én merészlem.

(Ujlaky egész fegyverzetben jő 's némán a' sírra borul. A' török
midőn a' sírhoz közelít, rémülten visszatántorodik.)

Török.

Allah segíts! a' hős feltámadott.

HARMADIK FELVONÁS.

Temesvár. Hunyadi' háza.

BODÓ, NŐ CSELÉD, utóbb HUNYADINÉ.

Bodó.

Mikép van asszonyod? gyengül-e már
Fájdalma? vagy még most is sír, keserg?

Cseléd.

Az meglehet: de mink nem látjuk azt.
Mióta visszatért, nem hallani
Panaszszavát; de sokkal szigorúbb
'S gazdálkodóbb.

Bodó.

Nem szólhatok vele?

Cseléd.

Ha várakoznál egy kissé uram.

Bodó.

Örömmel. Mit csinál most?

Cseléd.

Lépj előbbre,

De csendesén, hogy észre ne vegyen.

Bodó.

Imádkozik. Mit is tegyen szegény,
Kinek annyi búhoz olly sok gond jutott?

Cseléd.

Így látjuk őt naponként térdein,
'S ha véli, hogy mind távolabb vagyunk,
Szent éneket rebegnek ajkai.
Mi mozdulatlan várjuk hallani
Lassú, de szívet rázó hangjait;
'S midőn a' csendes házat felverik
Az énekelt imának szavai,
Azt hiszszük, templom, és imádkozunk.
Mit kérhet ő istentől, nem tudom;
De hosszú életet bizonyra nem:
Mert bár korán kel, fél éjet viraszt,
'S nem azt cselekszi, a' mi jó, 's erőt ad.
De íme készül hagyni zsámolyát.
Én távozom. (el)

Bodó.

Fölkelt, 's nem könyezik.

Komoly merengve néz a' légen át,
Mint a' ki félig túlvilágon él,
De itt mulat még lelkének felével,
Nem válhatván meg földi kedveseitől.
Kifogytak-e, nagy isten! kegyeid,
Hogy meg ne áldd e' bánkodó anyát?

Hunyadiné.

Az ég akarta így. Nekem hagyá,
Mit tőle megvont szent végzéssel, a'

Hozzá nem illő bánat' nyomorát.
 'S a' hosszú élet' terhes napjait:
 Akarta isten, áldassék neve! (meglátva Bodót)
 Ki látogat meg özvegy hajlakomban?
 Bocsáss meg, jó uram, bottal jövők
 Eléd, de nem vendéget úzni: lábaim
 Kérlek kezemtől e' szomorú segílyt. (közelebbje)
 Ha jól sejtem, házunk' barátja vagy,
 Barátja gyermekimnek. Oh igen!
 Szentgyörgyi vagy. Mióta sírba néztem
 És láttam a' sötét szemű halált,
 Élőkre oly nagy bajjal ismerek.
 Foglalj helyet, pihenj meg egy kevesse! (leülnek)
 A' ház' urát úgy képzeld, mintha távol
 Csatázni volna — oly ritkán vala
 Különben is házában — 's szánd időd'
 Egy kisdéd részét a' ház' asszonyának.

Bodó (magában).

Mit mondjak? szívem eltelik keservvel.

Hunyadiné.

Hogy áll künn a' világ?

Bodó.

Zajog, zsidong;

És a' mulandóságnak szárnyain
 Építi büszkesége' várait.

Hunyadiné.

Igaz! mulandó minden. Nem mozog
 Még a' török? nem készül ellentünk?

Bodó.

Nem, asszonyom! még semmi híre nincs!
Úgy tartom, szédül még most is feje,
Melly Nándor' szirtfalába ütközött.

Hunyadiné.

'S így béke van 's boldogság mindenütt. —
Hogy él, 's mit mível felséges királyunk?

Bodó.

Játszik, mulat, 's országa' gondjait
Egy kedvesének karjain felejt.

Hunyadiné.

Gyászos dolog, nagyon gyászos dolog!

Bodó.

Nincs anyja, a' ki jóra intse őt.

Hunyadiné.

Szegény király!

Bodó.

Most majd köztünkbe jó.

'S ha volna ember, a' ki szép szerint
Lelkére szólna, tán megtérne még.

Hunyadiné.

Az isten ótalmazza őt! 'S te, jó uram,
Nem megy fel a' gyűlésre?

Bodó.

Sőt igen! (fölkel)

'S azért jövék be hozzád, asszonyom,
Parancsodat hogy megvigyem fiaidnak.

Hunyadiné.

Uram, te jó vagy. Így hát gyermekimhez
 Biztos barátnak ajka viszi meg
 Üdvözetem'. De tán sokáig is
 Tartlak. Becsáss meg, néha csevegő
 A' bánat is, kivált ha megnyilik
 Őszinteség és a' részvét előtt.
 Őleld nevemben, mondd: vigyázzanak.
 Vigyázzatok Mátyásra, ő makacs
 És elbizottá tették könyvei.
 Vigyázzatok rá. László már okosb,
 Érett eszű; de rendkívül heves,
 Ha felboszontják. Istenem, istenem!
 Én féltem őket, ámbár nincs okom,
 És úgy vagyok mint a' szegény madár,
 Melly fészken ül 's még várja fiait.
 Hiába, ők már érzik szárnyokat;
 Addig repesnek mind tovább, tovább,
 Míg végre pályájok kiterjedez
 'S a' véghetetlen légben elmerül.

Bodó.

Te még sokáig 's gyakran látod őket.

Hunyadiné.

Az ég kegyes. Tehát isten veled.
 Mondd, hogy nyugott, egészséges vagyok,
 'S megvárom tőlök, hogy királyokat
 Tisztelni fogják 's jó barátainkkal
 Megnyerni bízodalmát, hogy kisebbé
 Nem fogják tenni a' Hunyad nevet.

Mondd, hogy vigyázva kössenek frigyét
 Új emberekkel. Tartsák magokat
 Közel barátink' biztosabb köréhez:
 Új ismeretség új kardhoz hasonlít,
 Melly díszesen függ a' csarnok' falán;
 De harcz' tűzében hűtelen vasa
 A' benne bizót vésznek engedi.
 És mondd, ha egy kis szűnődő marad,
 Siessenek hozzám.

Bodó.

Élj boldogúl,
 Nemes szívű hölgy. Híven megviszem
 Szavaidat, 's gondunk lesz gyermekidre.
 Isten veled.

Hunyadiné.

Járj boldogúl, uram,
 'S vigyed az anyának áldását magaddal! (Bodó el)
 Elhagyva, így elhagyva. Istenem!
 Ha nem volnál, azt hinném, egyedül
 Maradtam e' nagy végtelen világon. (el)

Futak. Királyi szállás.

KIRÁLY. AGNES.

Agnes.

Melly szép ez a' te országod, királyom!
 'S mi délczeg a' nép, mellynek ura vagy!
 Ha én egy illy nép 's hon' királya volnék —

Király.

Nem örvendhetnél egy pillantatig,
Avvagy csak úgy, hogy megbánd örömed'.

Agnes.

Rosz kedvű vagy, hogy illyeket beszélsz.

Király.

Te még ez országot nem ismered.
Nagy és hatalmas, mint az álmodott
Bálványnak teste, ah de lába sár!
Aranytermő, és még is olly szegény;
Mert harcza meg fel minden ereje.
És mennyi rajta mindenütt a' sebl
Alant pogány dúl, 's távol birtokait
Évenként véren kell megvennie.
Fenn a' hegyekben rablók' fészke van,
A' Róma ellen pártos cseheké,
'S bolygatnom őket még sem volna jó;
Mert hős vezérok, mondják, pártomon van.
'S a' nép, való, hogy bajnok és merész;
De szíve ércz, mellyet csak szenvedély'
Viharzó lángja olvaszt fel, 's harag
'S gyűlölség az, mi benne felbuzog.
Tekintsd a' megdicsőült Hunyadi:
Nem vállain tartá-e e' hazát?
Többet csatázva, mint mulatva honn,
'S honn sem henyélve nagy gondok miatt,
Nem élt magának tán egy jó napot:
Imádni méltó ember. 'S gondolod,
Hogy mind szerették? Gyűlöltek sokan.

Legjobb barátom, bátyám, Czillei,
 Üldözte őt. Oh hagyd el Agnesem!
 Inkább szeretnék lenni pásztora
 Egy völgyi nyájnak távol a' veszélytől
 'S hozzád közelb 's tán forróbban szeretve,
 Mint itt király. Oh kedves Agnesem!
 Hidd el, fejemnek fáj a' korona.

A g n e s.

Királyiatlan eszmék! Nem szeretlek
 Elégge így is, mint szeretni képes
 Alig lehetnék jobban? Sőt talán
 Csak most szeretlek, úgy, a' mint lehet.
 Bár bűt ne látnék arczodon soha!
 Mért vagy király? hogy szenvedj? nem, királyom:
 Ha van gyűlölség 's párt e' nép között,
 Válaszsz te is, gyűlöld a' rosszakat.

K i r á l y.

A' rosszakat! ki mondja meg, kik ők?
 Hol a' király, ki el nem irtana
 Minden gonoszt, ha tudná, mellyik az?
 De ehhez isten' bölcsesége kell.
 Gyakran kiirtunk jókat rossz gyanánt,
 'S pártoljuk azt, ki ártalmunkra van.
 Azért királynak hosszan túrni kell,
 Mert egy szavában élet és halál van.
 És hidd el Agnesem, nem ismerék
 Magam körül rossz embert, csak hibásat.
 'S ki nem hibás, ha ember? oh szerelmem!
 Csalódní kell, hogy emberismerő légy.

Agnes.

'S ha én csalódtam, és megmondanám,
Kit kell kerülnöd? Első Czillei.

Király.

Oh kérlek, hallgass!

Agnes.

Ő téged rabúl tart,
Vagy bábnak inkább, hogy játszszerk veled
A' nép előtt, és hasznát ő vegye.

Király.

Ő az, ki rám folyvást gondot visel.

Agnes.

És mindenütt elárul.

Király.

Agnes, Agnes!

Te háladatlan vagy. Nem küzködött-e
Fél éven túl, hogy hajlóvá tegye
Írántam szívedet? Nem ő adott-e
Téged nekem?

Agnes.

Magának és neked,
Ha én az volnék, a' mi nem vagyok.

Király.

Oh szörnyeteg! de ah hisz ő koros,
Félszázadon túl.

Agnes.

És bujálkodóbb
És korhelyebb mint egy bőszerűt fiú.

Gyomrának telhetetlen vágyait
Csak fajtalanságával éri fel.

Király.

Valót beszélsz, ő bort és nőt szeret,
'S évek' jogán túl ép 's erőteli. —
De hátha csak kísértett?

Agnes.

Hát ne hidd!

Király.

Oh bár ne hinném! Ah jó Agnesem!
Te csak gyanúmat mondad el. Nagy isten!
Hol hát az ember, a' kiben bízhatom.
Hogy foglak én téged megőrizni?

Agnes.

Azt bízd reám! Ha még olly szemtelen lesz,
Tudom nem éli túl azon napot.

Király.

Hallgass: közelg.

(Czillei jő.)

Czillei.

Ím ismét itt vagyok
'S egyedül talállak; mert szép Agnesed
Csak szemvilágod, mellyel most te nézsz,
'S így ketten is csak egy vagytok: minő üdv!
De bátran, élvezd ifjuságotod,
Király öcsém! jól folynak dolgaid.
Számos barátink vannak itt: Gara,

A' bátor Giskra, Bánfi és Turóczy
'S az ellenpárt —

Király.

Ne szólj pártról nekem.

Meguntam már.

Czillei (magában).

Mi ez? Hah, a' kigyó

Árúlkodott!

Király.

Én nemzeté vagyok,

Nem pártkirály!

Czillei.

Becsülöm hallani

E' nagy jelentőségű szavakat,

'S tanúja léssz, mint vágom gyökerét

A' régi gyűlöletnek. Mondani

Keszdém: a' pártnak vége, szent barátság

Kötendi mind e' honnak főbbjeit,

'S dicsőbb lesz e' hon, mint volt valaha.

Király.

Ohajtanám, hogy boldog is legyen.

Czillei.

Szent szó! De szinte feledém,

Miért jövék. Itt e' mellék teremben

Várnak reád üdvözlő hódolattal

Az ország' főbbjei 's méltóságai.

Később pedig, ha tetszik, biztosabb

Barátink jönnek össze, kik veled
 Előleges tanácsban végzeni
 Ohajtanak, hogy rendezetlenül
 Egy tárgy se jőjön a' gyűlés elé
 'S értetlenségből új viszály ne keljen.
 Méltóztatol?

Király.

Jelentsd meg hogy megyek.

Czillei.

Követni foglak, úgy illik. De még
 Egy szót előbb 's bocsánat érte. Önnek
 Szép Agnes, Bécsbe kell utaznia.

Agnes.

Kell, és miért?

Czillei.

Ez a' nép szigorú,
 'S nem volna jó ha sejténék, hogy a'
 Király is ember.

Király.

Én nem engedem!

Agnes (félre).

Oh ez dicső!

Király.

Nem bíztatál magad
 Élveznem ifjuságom'?

Czillei.

A' szünet

Nem rontja el, fűszeri élvezet.

Király.

El nem bocsátom egy pillantatig.

A g n e s.

'S én meg nem válom egy pillantatig.

Czillei (útkon a' királyhoz).

Útamba vágsz: egy újabb szebb viszony

Vár itt reád. Mi Agnest illeti —

A g n e s (felre).

Rólam beszélnek.

Czillei.

Megcsalatkozánk.

Ő nem szilárd. Megkísértettem őt,

Csak hogy kitudjam gondolatjait,

'S haraggal űzött el. Természetes!

De láta itt egy délczeg fiatait,

Kit megnevezni későbbben fogok,

'S elváltozott színében mint a' gomba,

Melly mérget érlel táplálék helyett.

A g n e s (felre).

Vigyáztalan valék: ő ellenem szól,

E' naptól fogva kétszínű leszek.

Király.

Időm rövid, most nem határozok.

Czillei.

Sokat veszítesz. Ám mint akarod.

Király.

Meggondolom. Most menjünk hűveinkhez.

(Király és Czillei el.)

Agnes.

Megy, 's búcsuzatlan hágy itt egyedül
 Az öntudatnak, melly tükör gyanánt
 Mutatja vissza ballépésemet.
 Oh becstelenség! érzem átkodat.
 Korán, nagyon korán van ébredésem!
 Jó Henrikem! kit olly könnyelműleg
 Elhagytalak csekély hibád miatt,
 Ki most közülünk a' boldogtalan,
 Te avvagy én? Nézd, könnyeim felelnék. (el)

Tágas csarnok.

Különböző csoportozatok, élénk beszélgetésben. HUNYADI MÁTYÁS, majd egy hasonló barátjával beszél, majd egyik vagy másik körhöz fordul. HUNYADI LÁSZLÓ, MADARÁSZ, KANIZSAY, BODÓ, 's még néhányan jönnek 's együtt maradnak.

GISKRA, CZILLEI jönnek, 's elől megállanak.

Czillei.

Légy türelemmel, jó útban vagyunk.
 Villámcsapás függ ellenink' fején;
 De a' villámnak még most érni kell,
 És gyilkoló haragját gyűjteni,
 Hogy majd ha elcsattan, rémületes
 Világa mellett sápadozzon el
 E' durva nép, melly csak dacolni tud.

Giskra.

Háháh! te úgy beszélsz mint szeretem:

A' két porontyot semmivé tegyük.

Dicső merény!

Czillei.

Tudtam hogy gyűlölöd

A' vakmerő fajt. Szóljunk róla még.

De addig mély titok. Hány embered van?

Giskra.

Öt száz, de olyan hogy tízannyit ér.

Czillei.

Szükség lehet rá. Most már mehetünk:

Titkos tanács lesz néhányunk között

Fenn a' királynál, a' kinek — közöttünk

Maradjon — csak benned van bizalma,

A' többi félig csonkán bírja azt,

Csak kénytelenség, hogy kedvez nekik,

És — közbe mondva — semmitől ne tarts.

Mint látom, ellenpártunk gyéren áll;

Itt e' gyűlésen mink leszünk urak.

De, mint mondtam, fedezd el arcodat,

Mint a' tenger, melly nyájasan ragyog,

'S benn érzi már a' vésznek forradalmát.

(Ujlaky jő, senkit sem köszöntve, senkitől sem üdvözöltetve végig megy
a' csoportozatok mellett 's utóbb Czillei felé tart.)

Ah vajda! szinte legkésőbb jövől,

De jókor még, hogy új díszszel tetézzünk.

Örömmel üdvözlek főkapitán!

Ujlaky.

Újságot mondasz, 's tán alaptalant.

Czillei.

Az nem szokásom. Nyujtsad jobbodat
'S te is vitézlő Giskra. Most szorítom
A' legvitézebb férfiak' kezét.
Eddig lenyomva tartott az idő,
Most büszke fejvel nézhetek körül.
Kezetekben a' harc' vészfáklyája van,
Ha elvetétek, felgyúl egy világrész.
Most már megyek 's elvárlak a' királyhoz:
Belső tanács lesz, el ne maradjatok. (el)

Ujlaky.

Hatalmas ember lett e' Czillei!

Giskra.

A' legjobb ember, a' kit ismerek.
Nem tétovál, megy, mint a' nyíl, merőn
És egyenest.

Ujlaky.

'S így téged is megüt,
Ha egykor útban állsz.

Giskra.

Mit? engem?

VOLTAK. BODÓ jó, kit HUNYADI LÁSZLÓ karon fog 's
vele fel 's alá járva beszélget.

Ujlaky.

Magad mondad. De nézd csak, milly kevélyen
Sétál előttünk a' székely fiú:
Ránk sem tekint.

H. László (Bodóhoz).

Tehát anyámat épségben hagyád?

Bodó.

Mint mondom, ámbár még szenvedni látszik,
De nagyszívűleg, mint hozzája méltó.

H. László.

Szegény anyám! Az isten tartsa őt!

Giskra.

Ez illetlenség! Én útokba állok. (közre áll)

Ujlaky.

Mi könnyű e' medvét uszítani!

Bodó.

Csak nézd e' vad zsványt, utunkba áll.
Mellyik fülét vágjam le?

H. László.

Hagyd el őt!

Kerüljük ki, 's így csúffá lesz magában.

(Kikerülük 's folyvást tovább járnak.)

Giskra.

(Vissza lép Ujlakyhoz)

Mocczanni sem mertek.

Ujlaky.

Te vakmerő vagy!

H. László.

Nézd ezt az Ujlakyt. Hová vivé
Őt a' kajánság! Czimborál velök,
Pedig tudom hogy őket gyűlöli.

Magát imádó embertől soha
Ne várjatok jót. A' holló gyanánt
Tort útni kész egy elveszett világon.

Bodó.

Kár érte. Nagy vezéri ész
'S hatalmas honfi vész el benne.

H. László.

Úgy van.

Ő el van veszve a' hazára nézve,
De rontásunkra nagy hatalmu ember.
Azért jegyezzük őt meg, mint hazánk'
'S házunknak ellenségét.

Giskra.

(Hevesebb beszéd közben elejti kalpagát.)

H. Mátyás.

(Felveszi 's általadja.)

Giskra.

Ki ezen nyájas fiu?

Ujlaky.

Nem ismered? Mátyás.

Giskra.

Hát Hunyadi! No ebből még válhatik valami!
Sok emberséget tud!

H. Mátyás.

Derék egy kardod van Giskra bátya. Megnézhetem?

Giskra.

Szabad! — Kiváncsi kis kölyök.

H. Mátyás (kivonja).

Hatalmas kard; 's te roppant erős lehetsz, hogy elbírod. Szeretném kitanúlni kardod erősebb-e, vagy nyakad? (a' kardot két kézzel emelgeti) Nehéz kard. Köszönöm! (visszaadja, tovább megy 's Madarászszaal fel 's alá jár.)

Giskra.

Hogy csíp a' kis kigyó!

Ujlaky.

Ne bántsad, győzhetetlen Giskra: belőle még igen nagy ember lehet. Nézd meg csak jól, minő sasorra van, melyet legalább is félarasznyira maga előtt hordoz.

Giskra.

Az igaz, furcsa kis sasorrú gyerek: de ebből még nem látom, hogy nagy emberré kell lennie.

Ujlaky.

Sőt igen. Mert lásd, sasorra a' kanál, melyet idő előtt, még, úgy szólva, gyikleső korában, sorsán felfüli nagy dolgokba márt. Ó a' mi jószolt koronás urunk.

Giskra.

Hallgass el, vagy levágom mint a' torzsát.

A' szent kehelyre! még az kéne csak!

Ujlaky.

De győzhetetlen Giskra —

Giskra.

Semmi de!

Ujlaky.

Olly nyájas hozzád, kalpagod feladta.

Giskra.

Jó, jól hiszen nem is haragszom én;
De szót se a' királyról, mert ütök
Mint a' mennykő. E' pondró és király!

Bodó.

Kimondja itt, hogy pondró a' király?

Ujlaky.

Csak tréfa volt. A' bátor —

Giskra.

Ej! ne mentegess!

Ki az, ki számadásra vonni mer?

Bodó.

Csak én, vitézlő Giskra, 's azt kívánom,
Hogy visszavond szavad'; különben itt
A' gyűlt ország előtt lerángatom
Merész álarczod', és szemtől szemedbe
Gaz pártütőnek nyilvánítalak.

Giskra (kardjához kap).

És én — de várj, ezt nem felejttem el —

Ujlaky.

Béküljetek meg, mondom tréfa volt.
Egy tréfa szó: csak Mátyásról beszéltünk.

Bodó (Ujlakyhoz).

Hiszem — de meg kell mondanom nevét.

H. László.

Tudjátok hogy tréfált a' medve egykor?
Befordítá bundáját, és simán

Vigyorgó arczczal társaságba ment.
 Nyájaskodott, mosolygott, és ölelt:
 De a' mosolyban meglátszott foga
 'S ölelgetés közt véres körmei
 Nyomott hagyának a' kegyelteken.
 És utczu medve! rá ismert a' nép;
 A' medve többé nem tréfált. Szegény!
 Képzeltétek csak, bőr nélkül maradt.
 Jerünk Bodó! hallod csak tréfa volt.

Giskra (dühvel félre).

Csak jertek egyszer a' hegyekbe fel!

Bánfi (sietve).

Tanácsba urak, tanácsba! A király vár.

Ujlaky.

Megyünk!

Giskra (magában).

Czudar nép! mind kiirtom őket!
 És e' Hunyad faj, millyen szemtelen!

Ujlaky.

Ne zúgolódjál mint a' rossz fazék.
 Jer győzhetetlen Giskra, hagyjuk őket.

Giskra.

No jól van, majd tesz erről Czillei.
 (Ujlaky, Giskra, Bánfi el.)

Bodó.

Milly áldott föld ez a' mi jó hazánk!
 Hogy benne ilyen sok gaz megterem.

H. László.

Mondd inkább posvány, mely sárkányt tenyészt;
 Mert Giskra sárkány, mely lángot tüzet fú,
 'S körmei közt vérzik a' felföld' szive.
 'S még is van ember, a' ki gonoszabb,
 Kinek nyomára jobban kell vigyáznunk,
 Ki élet és halálra ví velünk,
 Ki gyilkos ellensége volt apámnak —
 (Zierer jő.)
 Im farkast emlegettünk, róka jó.

Bodó.

Ki ezen csinos úr?

H. László.

Oh barátom! ez ritkaság, melyhez hasonlót nem
 könnyen találsz. Ezt méltó közelebbről megismerned.

Bodó.

Kíváncsivá teszesz. Miféle mesterember?

H. László.

Ez a' legfinomabb ember, kit valaha ismertem, a' ki
 csupa udvariságból mai napig nem tudta meghatározni,
 gazember-e vagy becsületes? Ki csupa illedékből nem meri
 gyalázni a' záport, mely új bársony ruháját tönkre verte,
 's nem meri dicsérni a' napos időt, mely azt megszártá.

Bodó.

Bohóság! és miért?

H. László.

Mert két emberfajtól fél, a' mezei gazdától és a'
 molnártól, hogy valamelyik az idő' dolgában ellene mond.

Nem káromkodik, de nem is imádkozik: avval az istent, evvel az ördögöt bántaná meg. Dicsérd, 's úrilag vonakodni fog; mondd ostobának, vagy gazembernek, 's megköszöni hogy hibájára figyelmeztetéd. Oh barátom! ez czifra egy bogár. Egy este ültem mellette több év előtt, de megismerném száz esztendő múlva, ha addig élhetnék. Állítsd jobbjára az életet, 's baljára a' halált, 's ő csupa élehetlenségből halhatatlan marad. Kínáld meg étellel itallal, vagy ha meghalt, üdvvel, kárhoyattal egy időben, 's fogadok hogy itt étlen szomjan marad, 's a' más világon üdv és kárhozat között nem fog választani, 's tartok tőle hogy jutalmazatlan marad mind azon sok bűneiért, mellyeket el nem követett, 's büntetetlen azon sok jó cselekedeteiért, mellyeket életében elmulasztott.

Bodó.

Tehát jó ember?

H. László.

Távol legyen.

Bodó.

Tehát rossz?

H. László.

Nem tudom. Annak csak isten a' megmondhatója.

Bodó.

De hát ki a' mennykő lehet?

H. László.

Megmondom. Czillei Ulrik' titoknoka: azon emberé, ki apámat leginkább gyűlölé, 's kit én legveszélyesebbnek tartok az egész hazában. — Egyébiránt ez itt igen hasz-

nos ember. Beszívja a' titkot, 's megtartja azt, mint a' dohos edény, míg ura hegyes orrával, egész kényelemmel ki nem mártogatja belőle. Szóllítsd csak meg, meglátod, milyen udvarias.

Bodó.

(Zierernek, ki kémkedve körül járt, 's helyenként meg meg állapodott vállára teszi kezét.)

Uram! kezdődik már a' gyűlés?

Zierer (zavartan).

Azaz, ha méltóztatik megengedni, talán éppen már kezdődni is fogott.

Bodó.

Köszönöm. (H. Lászlóhoz) Igen finom legény.

H. László.

Nem mondtam? — De im

Szilágyi bátya! — Hát nem a' gyűlésbe? —

(Szilágyi jő.)

Szilágyi.

Itt rossz világ van, László, én megyek.

A' sas lehúnyt, 's most hollók 's karvalyak

Osztoznak a' konczon. Titkos tanácsban

Kiadva már az ország' tisztjei:

Mi hátra van, hazudság és szemét.

Mit tátsam én itt számat szóttalan?

Ki mindenütt meg szoktam mondani,

Hogy ez gazember, az becsűletes.

Kibékülést akarnak. Jó, legyen.

De én tudom hogy meg nem békülök,

Míg a' kigyófejű hizelkedést

Hallom aziszegni a' trónus körül.
 Itt a' zsvány, ki országunk' szívében
 Ől, gyújtogat, most országnagyjaink'
 Sorában ül, és a' lopott aranyt
 Büszkén mutatja gyilkos fegyverén.
 'S a' czinkos, a' ki országot királyt
 Eladni kész fél áron, csak vegyék,
 A' legmagasb polczon kevélykedik.
 'S én frigyre lépjek, béküljek? Soha!
 Míg a' zsványnak és az árulónak
 Szegen nem látom átkozott fejét.

H. László.

Oh bátya! hidd meg, elmennék veled:
 Ezekhez képest angyal a' török.

Szilágyi.

Te itt maradsz, de Mátyást elviszem.
 Apád akarta bölcsen, hogy soha
 Együtt ne legyetek, ha hol veszély fenyít.
 Mi téged illet, két dolgot jegyezz meg.
 Támadd meg a' mi törvény elleni,
 Nyílt arczczal, bátran, rendületlenül,
 De nem haraggal, nincs haragra szükség,
 A' hol jogod van. Meghalhatsz talán,
 De szégyent nem vallsz illy harczzban soha.
 Ha ki titkon törne ellened, szemes légy,
 Tettesd magad', gyávának 's együgyűnek,
 Tanuld ki titkos terve' útjait,
 Légy nyájas, és ha lesre csaltad őt,
 Csápd el fejét. És most isten veled! (el)

H. László.

A' jó Szilágyi bátya! olly tanácsot
 Ád, melyet nem szokott megtartani..
 Hajolhatatlan lelke nem türi
 A' hosszú tervek' fádalmait.
 De engem megtanított az idő
 Úgy tenni mint javasla. Most gyűlésbe.
 Tanuljuk meg, hogy' fújják tölt poszával
 'S mérges kebellet a' bölcsek' követ.

Szolga.

Uram!

H. László.

Mi hír?

Szolga.

Utközben idegen
 Hadat találtam, mintegy tíz ezer fő,
 Melly a' Duna mellett lefelé siet.
 'S egy másikat, Giskrának harczosit,
 Kik avval egyesültek.

H. László.

Menj, siess

És vidd meg e' hírt bátyámnak.

Szolga.

De hol

Találom? Nándorban már nem vala
 Hogy eljövék.

H. László.

Most ott találod őt.

Sietve járj, 's mondd, hogy minél előbb
Magunk is ott leszünk. (Szolga el)

Bodó.

Nem mondom—e

Hogy tervök van, miről mi nem tudunk?
Nagyon szeretnék menni a' hadakhoz,
'S kikémlenem, mi célra vannak itt.

H. László.

Itt rád nagyobb a' szükség. Titkaikhoz
Itt inkább férhetünk. Erőszakot
Nem rettegek, de ármányt. — Ám legyen.
Ki harcra hát ti elbizott urak!
Vaddá kívántok tenni, 's ránk vadászni?
De mondhatom, nincs kedvünk megszaladni.
Oroszlánkörmű fajból származunk,
'S megtépjük a' ki ránk agyarkodik.
Szent istenemre! szinte kedvet érzek,
Hogy egy kis munka vár rám. Jer Bodó. (el)
(A' többi urak is utánok lassanként a' gyűlésterembe mennek át. —
Benn csöndes éljenezés hallik.)

Gyűlésterem.

KIRÁLY, ORSZÁGNAGYOK, NEMESEK, NÉP.

Király.

Közétek jöttem, drága híveim,
Vigasztaló szót tenni a' nehéz
Bánatban, mellyel isten e' hazát
Meglátogatta, elvevén köréből

Egy legdicsőbb, legkedvesebb fiát. (helyeslő zaj)
 Bár fájdalomtól sujtott magam is,
 Vigasztalónak még gyarló vagyok;
 De fő, királyi tiszttem arra int,
 Hogy a' roppant hiányt, melly támadott
 Halála által, méltólag betöltsem.
 Először is lehajlom szívetekhez
 Testvéri kérelemmel, mint fia,
 Nem mint királya e' gyászos hazáinak:
 Tegyétek félre a' gyűlölködést,
 Melly honfit honfitól, sőt a' mi több,
 Egy vérnek ágait külön szakaszt
 'S országemészítő pártvitákba űz.
 Felejtünk a' veszélyben a' nagyért,
 A' közhazáért minden kis vitát,
 Hogy bár mi sors ér, fegyverünk alatt
 Hű szív dobogjon, áldozatra kész,
 Legyőzni ellenséget vagy magát:
 Felejtük el mi elválasztana,
 'S keressük, a' mi egyesít hazánkhoz. (hangos helyeslés)
 Czillei (Garához).
 Becsületedre válik e' beszéd.

Gara (Czilleihez).

Hallgass, figyeljünk.

Király.

És most legelső gondunk bölcs tanácsnok
 'S megegyezések mellett rendbe hozni
 Az ország' dolgait. (reszkető hangon) Kormányozóvá
 Ajánljuk (sokan: éljen) és nevezzük Czillei
 Grófot, tisztelt atyánkfiát,

Ki gyermekségünk' leggyarlóbb korában
Hú gyámolunk volt.

Öreg köznemes.

A' hír mást beszél.

Ez ember az, ki ifjúságodat
Megvesztegette. Drága napjaid
Kéjekbe fojtá, és tiltott gyönyörbe.
Én vádolom mint országárulót. (zúgás)

Gara.

Ez vakmerőség. Csendet, uraim!
Én büntetését kérem a' merésznek,
Ki felségbántó szókkal közbe szólt
És megszakasztá a' király' beszédét.

Király.

Én megbocsátok.

Czillei (félre).

Mit kell hallanom?

Király.

'S mi rajtam áll, királyi tisztemet
Úgy teljesítem, hogy panasz ne érjen.
'S mit ember vét, isten bocsássa meg.

Öreg köznemes.

Uram király! te jó vagy és kegyes!
Oh jőj közénk 's az isten' angyala
Nem őriz jobban, mint mi tégedet.
Ez ősz fejet teszem le zsámolyodra.
Maradj köztünk, 's minden hajszáladért
Egy élet áll őrt, ifjabb és erősb
És százat érő ollyat mint enyém.

Ország.

Távozz', öreg! Másodszor a' király
Meg nem bocsát merész beszédidért.

Zavart beszéd.

Menjen. Maradjon. Távozzék körülünkől.

(Az öreg a' nép' zúgása között távozik.)

H. László.

Ismét betörte fejét a' jó igazság.
Mért nem vigyázzsz? Eredj ki jámbor ősz:
Perelj a' léggel, az meg nem harap.

Király.

Legjobb barátom menni kénytelen.

Gara.

Hallgassuk ő felségét a' királyt.

Király.

Kedves hivatunkat, a' hős Ujlakyt,
Erdélyi vajdát, ismert érdemei'
Tekintetéből ország' hadnagyává
Ajánljuk és nevezzük. (hangos éljen)

H. László (barátaikhoz).

Két hivatal,

A' legmagasbak, ellenség' kezében!
Dicső gyűlés!

Király.

A' többi hivatal

Méltó kezekben van, 's így várható,
Kivánt egyesség mellett, hogy hazánk
Eléri üdvét, mellyet mind ohajtunk.

Ujlaky.

Uram király! akartad, hogy reám
Háruljon új dísz, ám új teher is.
Hálámat úgy mondom ki, hogy legelső
Szómn az legyen, mit új tisztem parancsol.
Az ország' bátorsága megkívánja
Hogy a' végvárok átadassanak.

H. László (felre).

Mit akar ez ember?

Ujlaky.

Kérelmem tehát:

Határozatlanság országúl idő, mód,
Hogy és mikor történjék átadások?

H. László

(felkél. — Közfelkiáltás.)

„Halljuk Hunyadit!”

Gara.

Figyelmet! a' király beszél.

Kiáltozás.

Halljuk Hunyadit.

Czillei (titkon a' királyhoz).

Melly tiszteletlen nép! mind Hunyadit
Kiáltanak, midőn te szót emelsz.

(Hunyadi leül — zavart kiáltozás.)

Hagyd őt beszélni. (magában) Vakmerő fiú:
Még olyat mond, mi őt elvesztheti.

Király

(int kezével Hunyadi Lászlónak, ki felkél.)

H. László.

Köszönet, királyom, hogy beszélni hagysz
'S fájdalommat nyilván kimondanom,
Míg vissza fojtva, el nem keserül.
Hideg szavakkal én nem vihatok,
Illy tudományt nem adtak éveim;
De a' mit szólok, láng, melly henn emészt;
'S talán van ember e' magas gyűlésben,
Ki megbecsül, hogy el nem fojtom azt,
'S apám' fiára ismer bennem erről.
Én nem beszélek mély bölcs dolgokat,
Csak a' mi országszerte tudva van.
Miért küzdött apám egy fészekért?
E' Nándorért? Talán mert a' Dunát
Szép látni onnan, 's Száva' árjait?
Szemét kívánta kápráztatni rajtok?
Bizonyyal nem; de mint egy sarkkővet
Tekinté azt, melly nélkül a' haza
Csonkán maradna, 's mert a' háborút,
Melly a' hová lép, hervaszt és emészt,
A' hontól távol, ellenség közé
Kivánta vinni, 's mert magas vetélylyel
Császárok ellen lelkesült csatázni,
Megtörni kívánt egy roppant erőt,
Melly a' keresztény földbe harapott,
'S étvágya nőtt, minél tovább evék;
Mert a' Dunát, országunk' szíverét,
Kitárni vágyott a' tér tengerig,
Hogy egykor felserdülvén a' magyar

És visszanyervén ősi erejét,
 Mehessen mint a' szellem szabadon,
 'S útjának a' világ vessen határt.
 Ezért viselt kényes palást helyett
 Nehéz aczél ruhát, ezért lakott
 Többszörte nyílt ég, mint földél alatt:
 Ezért volt ön házában idegen
 És honn csak a' hazában, mellynek élt;
 Ezért szakadt meg végerőködéssel
 Nagy élete, megnyervén a' csatát,
 Mellyhez hasonló rég nem küzdett.
 És a' keresztény nép megismeré
 Nagy emberét, köz háláunnepet
 Tartván imák közt Nándor' hőseért.
 'S ha most az ország, mellynek ő fia
 Szívetlenebbül, mint az idegen,
 E' végvárat, csatái' szent helyét,
 Harczos nevének legszebb örökét,
 Sirjába mártott kézzel vissza kéri
 Fia- és barátitól, a' kik vele
 Vértettenek, hullámot hány alattam
 A' föld, és szégyen és harag miatt
 Reszketni érzem gyászhalmát apámnak
 És fellázadni bal tanácestok ellen,
 Mert sejti a' vég Nándornak bukását;
 Mert lelke látja, hogy miért a' honfi
 Sok század' folytán híven fáradozott,
 Most messze kormány, tán külföldi had
 És lelketlenség tékozlandja el.

Czillei (magában).

Ez a' fiú veszélyesb mint hivém:
Kétszerte méltó, hogy kiürsam őt.

Egy nemes.

Maradjon a' tiétek: Hunyadi
Tartotta meg: legyen tulajdonok.

Ujlaky.

Én megbocsátom, a' mit fájdalom szólt;
De vissza nem vonom kérelmemet (zaj).
A' közbátorság mindenek felett van.

H. László.

A' közbátorság! jól van, ám legyen!
Végezzetek, nyugottan várom el.
De akkor a' közbátorság' nevét
Ne vegyük palástúl félvállunkra csak,
Hanem fedezzük az egész hazát vele
Mint védpaizszsal. Nándor vára kell?
Jól van; de úgy a' rabló várakat
Pusztítsuk el legelsőbb, és ne hagyjunk
Követ kövön, mert míg egy fenn marad,
Szenny és gyalázat országunkra 's átok
A' jámbor népre, melly hallatlanúl
Szenved miattok! (felkiáltás Igaz, való!)

Élte kard alatt,

Munkája meg szakasztva, és ha mit
Kín 's félelem közt csűrbe takarít,
Zsivány hadak falják fel, és maga,
Családja éhen, sírva néz utánok.

Ujlaky (Giskrához).

No's győzhetetlen Giskra, mit felelsz?

Giskra.

Szeretnék gyujtogatni!

Ujlaky.

Várj idődre!

H. László.

Mért állnak olly erősen e' kövek,
E' szégyenvárak? tán mert szikla fekszik
Alapjukúl? A' szikla rontható
'S ételt italt nem ád a' fenn lakónak.
Megmondom nyíltan hol van erejük,
Abban, hogy honfi czimborál velök
És bűnös részt von rablott kincseikből.
Közbátorság kell? Menjünk közhadakkal
A' rabló várak ellen, és ha benn
Az ország' szíve— és veséiben
A' rend és béke helyre álltanak,
Vegyétek bízvást a' végvárakat:
Egy lenge zászló megvédendi őket.

(hangos helyeslés.)

Kimondtam a' mi lelkenemen feküdt.
Köztünk időzván felséges királyunk,
Jobbágyi hódolatíal kérem őt,
Visgálja meg csatáink' vérhelyét:
Ez egy méltó királyi útazás lesz.
Aztán tekintsen a' hegyekbe fel.
'S ha itt örömdalt, ott csak jajgatást hall,
Tapasztalandja hogy valót beszélek:

Hogy végvidékünk bizton 's bátran áll;
 De a' hegyekben gyilkos háború forr
 És a' közinség fuldokló' szava
 A' hosszan tűrő istenhez kiált.
 Legyen tehát közbátorság, ne név,
 'S a' mim van: vérem, értékem, magam
 Ajánlom érte. — Most végezzetek.

(hangos helyeslés.)

Gara (magában).

Ez a' fiú nekem kezd tetszeni.

Czillei (Gara-hoz).

A' medvebocs kidugta körmeit.
 Most mit csinálsz vele?

Gara.

Bízd csak rám.

Ország (fenn).

Felséges úr, magas törvényhozók,
 Én részrehajlás nélkül szólhatok,
 Mert mint kevésnek e' vizsály' korában
 A' köz hazán kívül nincs érdekem.
 Az ország' hadnagyának jogait
 Nem támadom meg: adjuk meg hatalmát,
 Hogy a' mit a' közbátorság kíván,
 Intézzzen el mindent azon szerint.
 De a' török végvárait kivenném
 Méltány szerint és czélszerűleg is
 Azoknál hagyva, kik megvédeni bírták;
 Mert jobb kezekre nem bízhatjuk őket

Gara.

Egy félreértést kell megfejtenem,
 Hogy szét ne ágazzunk Nándorra nézve.
 E' vár kivétel, mert kivételes
 Erővel tartatott fenn. A' király
 Felsége rég kívánta látni azt,
 Mint legmagasb dicsőségünk' helyét.
 Mi mind követni fogjuk őt oda,
 'S ott a' hely' színén legjobb alkalom lesz,
 Mit a' király csak fenn tartott magának,
 Fiában megtisztelni az apát.

Czillei (felre).

Igen megyünk — de én hadat viszek.

Gara (Czilleihez).

Bölcsen teszed. — 'S hogy a' király személye
 Ne koczkaztassék 's méltó ünnepélyt
 'S hatalmat lásson a' szomszéd török,
 Királyi haddal menjen Rozgonyi
 Előre Nándorhoz, 's várjon be ott.

Király.

Köszönjük, nádor, e' gondoskodást.
 Mi elmegyünk megnézni a' követ,
 Melly vértől 's a' hír' lángjától piros.

Czillei (magában).

Király öcsém nagyon megváltozott,
 Ügyelni kell rá.

Gara.

A' mit Hunyadi

A' rablók ellen szólt, mélyen hatott
Minden magyarra, 's kétségen kívül van,
Hogy ezt tovább így hagyni nem szabad.
De ebben is már kedvezőbb a' sors.
Ím itt közöttünk ül egy férfiú,
Kinél vitézbbet nem szült anya.

Ujlaky (magában).

Hogy' hízik a' jó szomszédom' feje!

Gara.

Ki vas kezében békét 's háborút tart,
Ki, mert sokáig félre értetett
'S fölkergetett vadként üldöztették,
A' kénytelenség' fegyverét fogá fel
'S vér, láng között megtartá életét.
De íme most önkényt ajánlkozik
Leverni a' rablók' csoportjait,
Szolgálni a' hazának mind saját
Kezével, mint minden hadával.

(Giskra felkél.)

Sokan.

Halljuk Giskrát!

Giskra.

Igérem 's fogadom,
Hogy a' rablásoknak véget vetek,
'S a' közhadakhoz én is járulok,
Ha váraim 's minden jószágaim
Sértetlenül hagyatnak birtokomban.

Ujlaky.

A' medve! milly szerényen alkuszik.

Czillei.

El kell fogadni; ez méltó ajánlat.

Király.

Örömmel látunk nagyjaink' sorában,
Hős férfi, és itt országunk előtt
Kívánatod szerint fogadjuk el
Szövetkezésedet (helyeslés).

Ujlaky (magában).

Most süssétek meg a' főkapitányt.
Hogy rászédett ez a' sovány Gara!
'S e' balga nép mint ujjong hogy saját
Végzéseit hiúvá teheti.
Sok jó szerencsét. Én Erdélybe térek!

Czillei (magában).

Most rajtam a' sor. — Felséges király,
'S nemes magyar hon! mellynek itt virágát
Mint egy bokorban, össze szedve látom,
Bocsánatot, hogy eddig hallgatók,
És késtem a' hálát kimondani.
De késnem illet; mert nyomosb ügyek
Forgottanak fenn 's bölcs nagy férfiak
Méltólag intézték el azokat.
Jelenleg nincs többé mit mondanom
Hálán kívül, bár súlyos hivatallal
Ruháza fel jóságtok, mellyre szinte
Gyengék volnának vállaim, ha ily

Nemes király 's illy bátor férfiak
 Nem állanának mellettem; de így
 Erős vagyok bár egy tenger baj ellen.
 De hogy ne küzdjek pusztán csak szavakkal,
 Tanúnak hívom a' legbiztosabbat,
 Kit semmi érdek meg nem veszteget,
 Ki meglát mindent, és mindent kihallgat,
 A' ránk jövő időt: mutassa az,
 Miként leszek hű a' királyi székhez
 És e' hazához, mellynek most erőshen
 Vagyok fiává téve mint valék.
 Idő tehát, idő legyen tanúm,
 Melly megmutassa hű szándékomat.

(gyér helyeslés, a' felsőbb körből)

De még van a' mi lelkem sebheti.
 Felség urunk gyűlölségről beszélt
 'S olly fájdalommal, mint királyhoz illik:
 Legyek legelső, a' ki vallomást tesz.
 Mondhatnám bár, hogy ország' érdekében
 A' legjobb lelkek néha elszakadnak.
 'S még is lerázom e' mentség' palástját
 'S szégyennel bár, megvallom: gyűlölék.
 De egy temérdek sír nyilott előttünk,
 Mellyben hazánknak legjobb hőse fekszik.
 Ti port vetétek és könyűt utána.
 Én e' gyűlölséget vetem bele:
 Legyen temetve mind örökre. 'S most
 Kérelmemet vegyétek szívesen
 Hunyadiak, a' kikhez fordulok.
 Legyünk barátok, sőt hogy oldhatatlan

Viszony csatoljon éltünk' fogytaig,
 Legyetek fiaim, és atyátok én,
 Nem olly dicső bár mint a' boldogult,
 De érzélem- 's jó szándékban szilárd.
 E' frígyet mint szent béke' zálogát
 Kivántam én megkötni, mielőtt
 Országos tisztemet megkezdeném.
 Őszinte, mint ellenség mint barát
 A' hon' nevében nyújtom jobbmot.

(hangos helyeslés)

H. László (félre).

Nincs hát szemérem 's ész már a' világon?
 A' farkas ordít, és e' nép örömmel
 Újjong elébe. Oh szegény magyar nép!

Király.

Isten sugalta e' szövetekezést.
 Reméljük jó szivedtől Hunyadi:
 A' hon' nevében elfogadandod azt.

H. László (magában).

Horogra csaltak! — Felséges királyom!
 Köszönöm figyelmed- és részvétedet:
 A' hon' nevében szólítottatok fel,
 Illy frígyet megtagadnom nem lehet!

(hangos helyeslés)

Czillei (magában).

Most van fiam már, 's én mint Ábrahám
 Ezen fiút halálnak szentelem.

Király.

'S így vége a' gyűlésnek. Köszönöm
Hű buzgóságtokat. Legyen velünk
Az ég 's örködjék országunk felett.
(Eljenezés. Mindnyájan el.)

Kisebb terem.

CZILLEI ablakot nyit. **KIRÁLY.**

Czillei.

Vigyázva nézz ki, itt megláthatod.

Király.

Ország' nejét mondád?

Czillei.

A' barna hölgy,

Ki most lelép a' karzat' lépcséjéről.

Nagyon szilárdnak tartják: én hiúnak.

Király.

Igen tüzes szem, félnék hogy megéget.

'S e' másik a' ki most utána jó?

Czillei.

A' nádor' lánya. Ösztövr leányka

Szegény kis húgom.

Király.

Erre néz. Dicső szem!

De olly hamar hűny, mint egy nyájas alkony,

Melly elfut a' vész és az éj elől.

Czillei (felre).

Az én királyom költővé leszen.

'S hogy elmerül! Hisz' ez nagyon derék.

Király.

Nem Máriának híják?

Czillei.

Úgy ücsém!

Nem rút leányka!

Király (magában).

Oh szép Mária,

Szeplőtelen sugár! miért előbb

Nem láttalak! — Most ismét vissza néz,

De nem reánk: félénk szelíd szeme

Keresni látszik. Vajjon kit keres?

Czillei.

Hogy néz a' kis kacér! — Finom leányka.

Király.

Királyi hölgy! ha lelke olly nemes

Mint arcza szép, 's ígésző termete.

Czillei.

Ha szépnek tartod őt, úgy lelke szebb.

Elmében és erényben olly magas,

Hogy nem hasonlít földi kellemekhez. (felre)

Kell vernem a' vasat. — Kár hogy jegyes.

Király.

Mit mondasz? Ah a' boldog Hunyadi!

Czillei.

Boldog 's te nem? Miért volnál király?

Király.

Hová megy e' hölgy most? Budára vissza?

Czillei.

Nem, ő is eljön megtekintni Nándort.

Király (magában).

Meglátom őt tehát! oh istenem

Királyok' istene! meghallgatsz-e engem?

De mit beszélek: Agnes nyakamon.

Czillei.

Beszélg királyom, hű bátyád vagyok.

Akármi gond, vagy érzemény gyötör,

Mondd bátran el, míg élek nem szabad

Ismerne gondot.

Király.

Ah jó bátya!

Czillei.

Szólj!

Különben azt hiszem, hogy nem becsűlsz.

Király.

Úgy érzem, mintha Agnest nem szeretném.

Czillei.

Az semmi baj! — Sőt mondhatnám nagyon jó. —

Csak ennyiből áll?

Király.

Mit tegyek vele?

Ő tőlem el nem fog maradni, 's én
Boldogtalan vagyok.

Czillei (felre).

Szegény öcsém!

Ha nem haragszol, egy szóm megnyugaszt.

Király.

Szólj bátya! Oh csak ments meg tőle most —
Később talán — de most nem tűrhetem.

Czillei.

Én vissza küldtem őt: Budára ment.

Király.

Miért nem Bécsbe?

Czillei.

Onnan Bécsbe megy.

Király.

Oh bátya! vedd hálámat.

Czillei.

Lásd öcsém!

Már szinte megharagvól, hogy javadra
Munkálni kezdék; szinte megvonád
Tőlem bizalmad' 's e' gytlús alatt
Sok olyan történt, mit nem szeretek.
De most már jó uton vagy: rendbe jöttünk.
Azonban még ez nem mind, mit tevék,
Én félig semmit sem teszek. Nektünk

Nándorban úrnak kell lennünk, 's azért
 Kilencz ezerből álló had követ,
 Mellynek felét beszállítjuk, fele
 Künn táboroz, míg ottan múlatunk.

Király.

Nándorba bátyám, nem bátyám, atyám!
 Nándorba tüstént. Nem maradhatok.
 Oh bár repülni tudnék! Jer, siessünk.

Czillei.

Módjával, jó öcsém, 's ne légy mohó,
 Akármi szándokod van; mert különben
 Elreppen a' madár.

Király.

Oh istenem!
 De hát örökké e' helytt maradunk?

Czillei.

Menjünk! de jól jegyezd meg: itt királynét
 'S nem változó szerelmet kell vadásznod.

Király.

Szerelmet és királynét. Czillei.
 Parancsolom, hogy menjünk!

Czillei (magában).

Így megyek.

Lépemre szállt a' rossz fiú megint;
 De most tudom, hogy meg nem szabadúl. (elmennek)

Nyílt csarnok.**ORSZÁGNÉ, MÁRIA, HUNYADI LÁSZLÓ.****Országné.**

Meglátunk nem sokára, Hunyadi.

Mátkádnak a' nádor megengedé

Előre jőni Nándorhoz velem:

Mi tüstént indulunk.

H. László.

'S én és barátim

Kísérőtök leszünk.

Országné.

Az úgy is illik;

A' szép jegyesre gondot kell viselni.

H. László.

Reá és rád, nemes hölgy. Köszönöm

E' szívességet. És ha honn leszünk

Nándor' várában, nem mulasztom el

A' fáradságot, megszolgálni azt.

Jó Máriám! —

Mária.

Oh László! én nagyon

Féltem miattad a' gyűlés alatt.

Hatalmasokkal tűztél össze 's ők

Gyűlölni fognak.

Országné.

Az természetes.

H. László.

'S nekem multság tenni, a' miért
A' cselszövőknek megfájúl fejök.

Mária.

De olly haraggal! Én nem is hivém
Hogy olly hatalmas benned ez indulat.
Ha össze perlünk, félek vesztenem kell.

H. László.

Te győzni fogsz, ha mindig így szeretsz.

Mária.

Oh istenem!

Országné.

'S van egy bűvös szered,
Mivel haragja' lángját olthatod:
Tekints reá.

H. László.

Úgy győzni fogsz bizonynyal.
Így Máriám! És még is most ne nézz rám:
Komor szemem nem olvad a' tiédhez;
De jó idő —

Országné.

Bocsáss meg Hunyadi,
Nekünk az úthoz kell készülni már,
Különben elkéstünk. Jőj Máriám! —
Ah istenem! minő tekintetek.

Mária.

Tehát elvárunk.

H. László.

Tüstént ott leszek.

(Országné, Mária el)

Csodálom, hogy csak szólni is tudok
 Hazudság nélkül. Undok tettetés!
 Hogy bírhatád meg e' gyalázatot.
 Apám' nevét így fertőztetni be!
 Fiává lenni egy vad szörnyetegnek,
 E' képmutató, orczátlan vén latornak,
 Ki anyja' méhét már megmérgezé.
 És most apám! Ne halld meg tiszta lég,
 Hogy el ne mondd a' földnek és a' sírnak.
 De mit tegyek? ki nem kerülhetém.
 'S még is gyűlölni kezdem magamat
 Mióta így megestem. Vérebet
 Hozék magamra e' rút gondolattal,
 Melly űzni fog, bár merre fordulok.
 Hogy nézzek én most jó anyám' szemébe,
 'S Szilágyiéba? Megszököm magamtól.

(Ujlaky jö.)

Ujlaky.

Te most magadnak és nekem fölötte
 Nagy bajt szereztél ok nélkül.

H. László.

Hogyan?

Ujlaky.

Elperléd tőlem a' végvárakat
S egyszersmind Giskrát gazdaggá tevéd.

H. László.

Te, 's ő, barátok vagytok.

Ujlaky.

Hívtalban

Nincsen barátom. Mint főkapitán
Meghagyhatám a' végvárat neked,
De a' rabló és gyilkos fészkeket
Felhánytam volna mint vakandturást,
És egyszer végre béke 's rend leendett
Az ország' belsejében.

H. László.

Szép dolog!

De mért nem mondád ezt ki a' gyűlésben?

Ujlaky.

Mert nem szokásom kürtöt fúni lesben.
Egyébiránt ezen már túl vagyunk.
Ti ellenem szegültetek, hivén
Hogy ellenség vagyok, 's az meglehet,
Mert nézetink igen különbözök.
De mielőtt mennék, egy baráti szót
Sugok füledbe: jól vigyázz magadra,
'S tiszteld apádat, hogy soká ne élj! (el)

H. László.

Ez megfordított bibliát beszél.

Mogorva ember! — Bizzunk bennel 's ő

Nem bizik senkiben. Ki látta azt?
 És még is szívesebben hallok őt
 Saját magamnál; ő legalább fia
 Maradhat apjának. Menny és pokol!
 De ám bevárom ezt a' hon' nevében
 Adott apát, 's ha ingadozni látom
 Becsület' útján, vagy biczenni csak,
 Fejéhez sujtom rám kötött nevét,
 Hogy megszédül belé. Lovat Simó!

(Egy szolga lovat hoz Hunyadi Lászlónak. Henrik jó.)

Henrik.

Bocsásd el a' kantárt, jó Hunyadi!
 Olvasd ez írományt.

H. László.

Most nincs időm!

Henrik.

Sőt most van még, mert egy hét múlva késő:
 Nem értheted meg, bár minden betűje
 Füledbe ordít, mint egy fergeteg.

H. László.

Czifrán beszélsz. Add hát a' levelet.

Henrik.

Isten veled! Nándorban látjuk egymást. (el)

H. László.

Akár a' holdban. (megpillantván az írást)

Hejh barátom! Eltűnt!

Ez Czillei' keze: Brankovicsnak ír. (olvas)

Irgalmas ég! És ez a' veszett eb

Fogad fiává. Kössétek fel őt
 Palotája' kürtőjébe 's gyujtsatok
 Alatta lángot! — Ő tehát fejünket
 Igéri Brankovicsnak és apánk lón!
 Hasadjon ketté szíve és feje.
 De lassan! hát ha ármány fekszik a' dologban?
 'S ez íromány hamis? de nem, saját írása.
 Nincs benne kétség, ez saját keze:
 Csak ő tud ilyen ékesen beszélni.
 Világos mint a' nap.

(Bodó jö.)

Bodó.

Kiről beszélsz?

H. László.

Vagy inkább mint a' villám,
 Melly átczikáz az éjnek asztalán
 'S egy gyilkos arcot fest a' szem elé.

Bodó.

Magaddal szólsz, úgy én eltávozom,
 'S az úthoz készülök.

H. László.

Nem annyi ez,
 Mint meghívás a' sorstól, hogy kezem'
 Gyalázatos vérrel mocskoljam el?
 'S ez annyit tenne mint elesni pályám'
 Fénycsillagától, és lidércz után
 Posványba menni. Oh mindenható!
 Őrizd meg gyilkosságtól kezemet.

'S ha még is úgy kell lenni? e' levél
 Nagyon világos: a' gyilkos lator
 Szívébe mártott tollal írta azt.
 Ezért hozott hát ő illy nagy hadat?
 És én tünődöm? Oh rút gyávaság!
 Holott örülnöm kell, 's hálákat adnom
 Az égnek, melly reám gondot viselt.
 Eddig ha gyűlölém a' gaz latort,
 Szégyeltem néha, hogy talán irigység
 'S idétlen méreg indít ellene.
 Most megvetéssel büszkén nézem őt
 'S kezemben tartom martalék gyanánt.
 Mint aljas bűnöst felköttethetem:
 Ki merne védni országarulót?
 Ha kényem tartja, orgyilkos fejét
 Levágatom, rossz testét a' Dunának
 És a' tengernek áldozván, hogy ott
 A' nagy hullámok' néma szörnyei
 Bámuljanak fejetlen tagjain.
 Hisz ez csak kölcsön munka. Ő fiává
 Fogad fel hogy kiirtson: én saját
 Gyalázatos vérének fertejében,
 Saját levében találom ki őt
 Az ördögöknek, kikkel czimborált.
 De ím közelget, 's hogy megmosolyog,
 A' vén farkas mutatja rossz fogait.
 Mosolygjunk hát, kinek van szebb foga?

Czillei.

Te még időzöl? Ah nemes fiam,
 Ifjú nemes hős! milly öröm nekem,

Hogy illy barátilag szoríthatunk
 Kezet. Nagyon sok mondanom való van;
 De azt majd csak Nándorban. A' király vár.
 Sietnem kell!

H. László.

Ajálj kegyeibe, kérlek.

Czillei.

Szívesen,

Kéretlenül is. Látlak nem sokára. (el)

H. László.

Elvárlak mint az örvény. Hejh barátim!

(Agnes férfiruhában jő.)

Agnes.

Hagyd tisztelettel csókolnom kezéd'!

H. László.

Ki vagy te szép fiú?

Agnes.

Boldogtalan!

H. László.

E' név alá sok ember tartozik.

Agnes.

De én megérdemlém, hogy az legyek.

H. László.

Az kár. Különben még elég időd van,
 Hogy megjavulhass. Szólj, mit tehetek?

Agnes.

Vigy el magaddal!

H. László.

Ketten egy lovon

Nem ülhetünk.

Agnes.

Oh kérlek! ne tagadd meg

Ezen kegyet.

H. László.

Nem kegy; de megtagadnám,

Ha asszony volnál is.

Agnes.

'S ha az vagyok?

Ah isten mentsen! 'S még is nagy szigorral

Bánnál magaddal illy gyöngéd dologban.

Mátkás vagy bár 's mátkádat szereted:

Te többre méltó mint csak egy leányra —

H. László.

Gyermek magad, 's már is gaz férfiak'

Hitén vagy. — Mit csináljak e' fiúval?

Agnes (felre).

Szent istenem! minő e' Hunyadi!

H. László.

Nincs vétked, a' miért üldözzenek?

Agnes.

Szerettem.

H. László.

Illy korán.

Agnes.

'S hűtlen valék.

H. László.

Bolond, ki bízott éretlen korodban.

Ez nem nagy vétek.

Agnes.

Istenen kívül

Nincs a' ki joggal számot kérjen érte.

H. László.

Úgy isten lássa, mit teszen veled.

Tudsz írni?

Agnes.

Oh igen!

H. László.

Úgy hát írnom leszsz!

Szentgyörgyi!

Bodó.

Mit kívánsz?

H. László.

Adj egy lovat

E' kis diáknak és vidd el magaddal!

Agnes.

Oh nem! ne hajts el tőled. Én veled

Kivánok menni, bár mi rossz szekéren.

És csak lovon ne: egyszer levetett;
Azóta félek.

Bodó.

Furcsa kis diák!

Kár hogy nem asszony!

Agnes.

Kérlek Hunyadi

H. László.

Jó: hát maradj! podgyászaim felett
Elülhetsz a' szekéren.

Agnes.

(Hunyadi' keze után nyúl.)

Köszönöm!

H. László.

Te sírsz fiú? kár hév könnyűidért,
Megfagynak ott künn; mert kemény idő van.
De im barátink várnak. Mehetünk?

Madarász.

E' pillanatban; mind együtt vagyunk.

H. László.

Úgy hát menjünk együtt. Ne félj fiú,
Egész a' vízíg szárazon maradsz.
Menjünk barátim vígan. Hagyjatok
Minden szekéren zászlókat lobogni;
Hogy minden ember lássa mint fogadjuk
Nándorban a' királyt és új apámat. (Mind elmennek.)

NEGYEDIK FELVONÁS.

Tábor.

CZILLEI, LAMBERGER, utóbb HENRIK.

Czillei.

Nos hogy találtad Nándort?

Lamberger.

Üresen.

Az őrsereg, ha annak mondható,
Vagy kétszáz rongyos ember, csonka, béna;
És összekarmolt arczok, olly keserves
Alakban, mint a' harcz megtépte őket.
Testben 's ruhában rongyosabb hadat
Nem láttam életemben. Fegyverök
Csak romladék: fejetlen buzogány
És összetoldott kopják; kardjaik
Mint a' fűrész; fogok van és nem élők:
Inkább favágni, mint harczhoz valók.
Ijedség látni: mint az őszi darvak
Fűtöznek a' melegtelen napon;
De vad szemökben most is ég a' harcz,
'S rejtett düh hallgat elzárt ajkokon.
És mindenütt vér. Undok látomány!

A' vén falon 's a' merre lép a' láb,
 Vérfoltokat láthatni. És kívül
 Egész vidék embercsonttól fehér.
 Itt ott a' holló, kánya 's vad ebek
 Harcolnak még egy elhullt törökön.

Czillei.

Nagy útközet volt. És a' vár erős?

Lamberger.

Elég erős, de piszkos és goromba.
 A' réseket bevarrták mindenütt.
 Ez egyben nem tehetni kifogást.

Czillei.

A' vár tehát erős. — A' földalatti
 Tanyákat nem láthattad?

Lamberger.

Sőt igen.

Egy szűk tanyában jártunk. Két halott
 Feküdt a' földön, 's vagy négy haldokolt.
 Egy másik, mellyet még foltozni kellett,
 Golyókkal csaknem tömve volt.

Czillei.

Tehát

Csak ember nincs elég. Most köszönöm
 A' hírt, lovag. Pihenj ki táboromban;
 Aztán, ha tetszik, visszajösz velünk.

Lamberger.

A' mint parancsolod! (el)

Czillei.

Szegény lovag!

Szeret beszélni, 's én kihallgatám.
 Ezért egy évig hálás lesz irántam.
 De én nem azt hallám, mit ő beszélt.
 Ő mint egy érzékeny szabó csak a'
 Ruhák' sebeit vizsgálta, de nekem
 Tudatlanul jó híreket hozott,
 A' nagy merényhez, mellyre készülök.
 Csak egy nem tetszik: Giskra elhagyott.
 Féltette medvebőrét, nem szeretné
 Itt hagyni bundának. De szót szegett,
 'S előttem többé nincsen hitele.

HENRIK közelít.

Czillei.

Ki az? ki vagy? Ne jőj közelb; felelj!

Henrik.

(Leveszi álszakállát.)

Ej ej uram! hát már nem ismered
 Hű sólymodat?

Czillei.

Te Henrik! illy alakban?

Henrik.

Magad kívántad.

Czillei.

Nos mi hfr? mi hfr?

Hogy van derék ipam?

Henrik.

Ép és erős,
Mint a' vas, melyet oldalán visel.
Kemény vitéz, még a' kenyeret is
Karddal metéli. 'S milly étvágya van!
Egy sült bivalborjú volt asztalán,
Midőn bevitték. Pusztító keze
Szétszedte azt egy pillantás alatt.
És szomja! mint a' puszta homoké.

Czillei.

Magas szál ember nemde?

Henrik.

Óriás!

Kilenczven évig kelle nőnie,
Hogy olly roppant legyen. Leült
Hogy szembe nézhessen velem: különben
Túl nézett volna rajtam. Rendkívül
Örült, hogy végre hírt hallhat felőled.
'S hogy e' levélbe nézett, szemeit
Kezdé törölni: úgy sirt mint a' gyermek.

Czillei.

Érzékeny ember! Lám, még van szives
Barátom a' világon.

Henrik.

Itt a' válasz.

Czillei (olvas).

„Készen vagyok mindenre. Légy serény,
Ügyes, kitartó. A' meggondolásnak

Ne hagyj időt. Az illy tethez serény kéz
 És bátor szív kell, nem meggondolás.“
 Mit nem tud a' vén deszpot! Úgy van úgy!
 Itt csak serény kéz adhat jó sikert.
 'S az nem fog elmaradni. Puszta vár,
 Könnyen hívó bolond jószágú nép,
 'S velünk vagy négy ezer markos legény,
 'S a' két Hunyadinak nincs többé feje.
 Űrügy találkozik, ha elveszének.
 Te még is itt?

Henrik.

Várom parancsodat.

Czillei.

Igen. Maradj itt. Vagy nem. Menj a' várba
 'S kísértsd meg, és szegődjél, ha lehet,
 Akármiféle szolgának Hunyadhoz.
 Lehet, hogy ott szükségem lesz reád.
 Indulj!

Henrik.

Jutalmat várnék, jó uram!
 Erszényem olyan mint a' fujtató:
 Üres szelet köhécsel; féltennem kell,
 Hogy sorvadásba vész.

Czillei.

Rosz gazda vagy.

Henrik.

Sőt rendkívül jó. Még húsz aranyom
 Maradt az útról, 's egy rácز kalauz
 Elnyerte koczkán.

Czillei.

Hát kockázol is?

Henrik.

Csak gazdaságból, mert úgy is meginnám.

Czillei.

Mind ilyen a' művész. Fogd e' csomót,
Tán vissza hozza vesztett pénzedet,
'S ha elfogy, kérj. Láss dolgodhoz serényen.

Henrik.

Megyek, 's szegődöm, hogy készen találj. (el)

Szolga (jö).

Uram! királyunk nyugtalankodik.

Czillei.

Tüstént megyek. (Szolga el) Nem látta Máriát.
Egész úton távol tartottam őt:
Annál nagyobb lesz vágya. 'S érdekem,
Hogy azt neveljem. Most meghitteimnek
Parancsot osztok, aztán indulunk
Nándor felé. No! dölfös Hunyadi,
Egyél, igyál és nézd meg e' világot.
Megesküvém, hogy üdvözítelek,
'S mint jó apád megtartom szavamat. (el)

Nándor. László' laka.

SZILÁGYI, H. LÁSZLÓ.

Szilágyi.

Tehát kormányozó lett Czillei,
 'S főkapitán a' kényes Ujlaky?
 Elgondolám biz azt. 'S azért nem is
 Volt kedvem ott mulatni. 'S a' mi több
 Ti új apát nyerétek. Szép dolog,
 Ha istentől van; ámbár a' bitó,
 Habár arannyal volna is borítva,
 Nem ér meg annyit mint egy sírkereszt
 Szegény, de jámbor ember' hamvain.
 De semmi, most már jó helyen vagyunk
 'S bevárjuk őket. A' napokban itt
 Egy német sunnyogott. Nagy kandisággal
 Tekintgeté a' várat 's telve volt
 Csodálkozással. Meghordoztatám,
 'S nem látott semmit, mert a' hadakat
 Mind rejtve tartom. Ő, vagy más akárki
 Nem láthat mást, mint kór vitézeket,
 Kik föl 's alá lézengenek. 'S tudom
 Örvendetes hírt vitt meg elleninkhez,
 De mink azért itt jó karban vagyunk.
 Most távozom 's mindent elrendelek,
 Hogy a' királyt méltólag elfogadhasd.

H. László.

'S én addig asszonyinkat múlatom.
De bátya, még egy szót. Ha mind együtt
Lesznek barátink, egy titkos tanát
Kell tartanunk.

Szilágyi.

Tudod hogy gyűlölöm
A' titkolózást.

H. László.

Jó bátya, hát miért
Rejtéd a' vár' aljába hadaid'?

Szilágyi.

Az más. Egyébiránt te tudhatod
Miért kívánod így.

H. László.

Nagy ok miatt.
Egy undok árulás van ellenünk.
'S vérnek kell folyni.

Szilágyi.

Vérnek? ne beszélj!
És árulás? mondád.

H. László.

Kezem között
Van a' bizonyosság.

Szilágyi.

Hadd folyjon, ha kell,
Ez férfi munka lesz.

H. László.

Miről beszélsz?

Szilágyi.

A' vérről, jó ücsém. Egyébiránt
Tanácstalan ne fogj hozzá magad:
Éjfél előtt még itt nálad leszünk,
Megtenni készek, a' mit merni kell.
Tehát közelg a' vész. Nem gondolám,
Hogy illy korán, de annál jobb: a' lég
Tisztább a' vész után. Villám, halál!
Mi jó, hogy e' vár még kezünk alatt van.
Különben mint az ürgét a' mezőn
Kiöntenének. Még az este hát,
Addig ne szólj, rekeszd be titkodat,
Mint a' kopót szokás, idő előtt
Hogy fel ne verje a' kívánt vadat.

H. László.

Nyugottnak látsz, és ilyen maradok.

Szilágyi.

Úgy jó. Mulass az asszonyokkal, és
Lopd el szemökből a' nyájas mosolyt.
Ne félj ücsém! mennydörgős háború!
Szeretném látni azt a' vakmerőt,
Ki téged bánt, míg én is itt vagyok.
Jerünk ücsém, vegyünk lélekzetet,
Az isten' lége még ki nem fogyott!

H. László.

Tudod hogy Czillei nagy hadat hozott?

Szilágyi.

Be nem bocsátjuk.

H. László.

Egy lelket se, bátya!

Szilágyi.

Nem egy kutyát, öcsém! Ebben marad! (el)

AGNES egyedül, később MÁTYÁS.

Agnes.

Ah istenem! minő helyen vagyok.
 Kemény és titkolódzó férfiak,
 Kiknek beszéde vér és árulás.
 'S közöttük én hölgy, férfinak hazudva,
 Számtúzve attól, a' kinek kegyéért
 Szerelmet adtam, kétes idegen
 Az új tanyán, hová felvettenek,
 Kitéve minden sorsnak, mit tegyek?
 Istennek anyja, gyenge hölgy, te is,
 Ámbár erényes 's hozzánk nem hasonló,
 Hallgass meg engem elveszett leányt.

H. Mátyás (könyvvéljő).

Kegyetlen ember volt e' Tacitus!
 Míg egy lapon keresztül gázolok,
 Kifárad elmém. Mint a' búvólő
 Palaczbba zárja órjas szellemeit,
 Úgy fojt ez néhány sorba egy világot,
 Melly rendkívüli dolgokkal tömött:
 Csatákkal bős, és pártokkal viszályos

Idők, mellyekben ádáz még a' béke is;
 Hol orgyilok, csel, méreg, hitszegés
 És honfi háború, testvérölés
 Váltják fel egymást, borzasztó cserével.
 Istentelen kor! (becsapja könyvét) A' patvar vigye.
 De ezt is tudni kell. Jó püspökünk
 Ért a' dologhoz 's ő nagyon dicséri:
 Azonban én csak Caesárt szeretem,
 Jön, lát, és győz. És — hát ez kicsoda

Agnes.

Nagy isten! nem vagyok magam (távozik).

H. Mátyás.

Hohó!

Ifjú barátom, állj meg egy kicsint.
 Hadd nézzünk szembe. A' mennykőbe is!
 Hiszen te sírtál? és minő szemekkel!
 Ez nem szabad. Jer, vedd el gondodat,
 'S víjunk egy kissé, az majd földerft. (kardokat hoz)

Agnes.

Én félek a' vastól.

H. Mátyás.

Manóba! hát

Minő legény vagy? végy szoknyát magadra,
 Ha víni sem tudsz. Ám no, nem haragszom:
 Beszéljünk szépen. Hát mi vagy fiam?

Agnes.

Irnok.

H. Mátyás.

Diák vagy? Oh hisz ez derék!
Végtére bátyám még is felcsipett
Egy kis diákot, a' ki fiatal
'S nem olyan mint a' fonnyadt paprika.
Csinos kölyök vagy, 's egyszersmind tudós.
Nagy ritkaság! De lássunk a' dologhoz.
Olvasd el ezt a' két sort 's magyarázd meg.
De jól vigyázz hogy meg ne fogjalak.

Agnes.

Jó kedvű gyermek, tréfálok vele
'S tán megmenekszem. (átveszi a' könyvet)

H. Mátyás.

No's, mit mond a' könyv?

Agnes.

Azt, hogy te az ifjú bánnak öcsce vagy.

H. Mátyás.

Azt isten ember tudja, Tacitust
Kivéve, kit te meghazudtatál.
Mi van tovább?

Agnes.

Hogy nem tudok diákul.

H. Mátyás.

Oh szép barátom! Így nem alkuszunk.
Birkózni csak tudsz. Jer, ki ügyesebb?

Agnes.

Ne, kérlek!

H. Mátyás.

Nem, nem, meg nem szabadulsz! (uldözi)

Agnes.

Bocsáss, hiszen beteg vagyok. No lásd,
Elejtém könyvedet. (huzakodás közben a' könyvét elejti)

H. Mátyás.

Mi a' tatár!

Hát így vagyunk? No már azt mondhatod:
Te szép diák vagy. Hát hol a' bajusz?
És a' szakáll? Még híre, hamva sincs;
De annál több a' haj. Tehát azért van
Oly könnyen síró gyermekes szemed?
Ej ej! az én példás és szigorú
Bátyám magának illy diákokat tart?
No ebből szép kis tréfa lesz. Ha fedd —

Agnes (letérdel).

Az istenért, irgalmazz, könyörülj!
Bátyád engem mint elhagyott fiút
Nagy kérelemre vett fel, és ha tudná
Hogy nő vagyok, meghalnék szégyenemben.
Oh istenem! ki szán meg engemet?

H. Mátyás.

Ne sírj, ne sírj, azt nem szenvedhetem.
Ő hát fiúnak tart? Az meglehet;
Hisz ő nem is lát mást mint Máriát.

Agnes (félre).

Oh boldog hölgy!

II. Mátyás.

De annál derekabb,
Hogy én tudom, mit ő nem is gyanít.
Légy nyugton: én olly hallgatak leszek
Mint a' ki ezt a' könyvet írta volt.
Jer ülj le mellém, szóljunk okosan.

(Leülnek.)

Tehát kisasszony vagy, 's azért nem értesz
Diáktul és a' víváshoz, 's azért
Birkózni sem mersz? az természetes.
Hiszén erősebb volnék, azt tudom.
De most már bírod hallgatásomat:
Köszönet' fejében jót tehetsz velem.
Akarsz-e?

Agnes.

Oh parancsolj! mit tegyek?

H. Mátyás.

Caesar, segíts!
Te szép vagy, és bizonynyal ismered
Már a' szerelmet. Én sokat tanúltam,
De könyveimben erről semmi sincs,
Vagy olyan a' mit meg nem foghatok.
Mondják, hogy hozzá semmi nem hasonlít.
Hogy édesb mint a' méz és lelkesítőbb
Mint a' bor, és sokkal mulattatóbb
Mint a' vadászat, harcz, táncz, lakoma,
'S gyönyörtelibb mint minden öszvesen,
Mit ember kéjest ismer a' világon.
'S csodálatos, ha szép hölgyek' szemével

Találkozom, ha őzi termetet
 És látok gyöngén hullámzó kebelt,
 'S a' gyöngy fogaknak bíbor partjain
 A' legszebb hangnak hallhatom zenéjét,
 Úgy tetszik mintha sejteném mi az?
 De látni és csak hallani 's nem egyéb?
 Ez nem lehet valódi szerelem.
 Fejtsd meg nekem, mi az valódilag?
 Mi az, mi benne olly kíváncsú?
 Mi gyorsaságot ad a' lassúnak,
 Hidegnek lángot, a' dőrének ésszt,
 De őrlést a' bölcsnek, és halált
 A' mély szívűnek. Mondd kérlek mi az?
 Szóval, taníts meg engem is szeretni.

Agnes.

Ha olly veszélyes, jobb ha nem tudod meg.

H. Mátyás.

Sőt ép' azért kívánom tudni: én
 Veszélyt ohajtok, hogy legyőzzem azt.

Agnes (felre).

Bár én feledni tudnám. Jó fiú,
 A' mit kívánsz, az romlásodra lesz.

H. Mátyás.

Te nem figyelsz rám?

Agnes.

Sőt igen nagyon.

(magában) Feldúljam most ez ifju' kebelét?

'S bűnnel fizessenek e' háznak, hová
Atyailag felvettek ismeretlent?

H. Mátyás.

Te nem felelsz?

Agnes.

Isméred a' királyt?

H. Mátyás.

Csodálatos kérdés. Mint magamat.

Agnes.

Hogy tetszik ő neked? Kérlek, felelj.
Megfejtem aztán, a' mit kérdezel.

H. Mátyás.

Te csak játszol velem. De ám legyen.
Meglátom mit felelsz majd. És előre
Mondom, bolonddá nem hagyom magam'
Tétetni általad.

Agnes.

Nyugott lehetsz.

Hogy tetszik arcza és egész alakja?

H. Mátyás.

Igen szelíd, jó ember.

Agnes.

Azt tudom.

H. Mátyás.

'S aztán — különben, nem tetszik biz az,
Köztünk maradjon, mert nagyon puha

És férfiatlan. A' vén Czillei
 Rosz ételekkel tartja, úgy hiszem.

Agnes.

Korán sem. Jól él, sőt királyilag.
 'S mindenben józan és mértékletes.
 Egyet kivéve.

H. Mátyás.

'S az?

Agnes.

A' szerelem.

Alig korosb náladnál, kezdte már
 Ismerni ezt a' gyászos szenvedélyt,
 Mielőtt tanult 's kifejelett volna még
 'S megérett volna testi lelkileg.
 A' gyermek férfi lett idő előtt,
 'S a' férfi gyenge asszonynya puhult.
 (Mátyás szórakozottan egy könyvet forgat.)
 Mellette nézd meg bátyádat.

H. Mátyás.

Hiszen te

Másról beszélsz.

Agnes.

Sőt épen a' dologról.
 Tekintsd meg őt, milly délczeg férfi az?
 Helyén van minden izma, mintha isten'
 Kezétől most vált volna meg, derült
 Arczán, szedetlen szőlő' hamvain,
 Nem látszik még a' szenvedély' keze.

És mozdulatja, mint aczél idegzet'
 Rugalma, könnyü, biztos és szabad.
 Ép mint a' csillag, éber mint a' nap
 És szép!

H. Mátyás
 (szavába vág, felugrik.)

Elég!

Agnes (magában).

Féltékeny a' legény.

(fenn) Szebb minden férfinál, kit ismerek.
 De ő, fogadni mernék, hogy bevárta,
 Míg teste fejlett, lelke megszilárdult.
 Ő apja mellett munka 's harcz között
 Nevelkedék, 's míg mások lágy szerelmek
 'S tivornya közt avattak férfiakká:
 Ő vérmezőkön edzé fel magát,
 'S jobb napjait csatákkal írta be.

H. Mátyás.

Azt véled, én tán nem láttam csatát?

Agnes.

De ő vivott és vérzett a' csatán
 'S apád után, mint híre' és neve'
 Méltó utódját nézi őt e' hon.

H. Mátyás.

Távozz'.

Agnes.

Haragszol?

H. Mátyás.

Távozzál ha mondom.

Vitéz

(ki az ajtóban megjelent, 's őket kihallgatá, visszavonultában.)

Most egyszer jó kezek közé került. (benn)

Mátyás!

H. Mátyás.

Mindjárt. Te még is itt mozogsz?

Agnes (búsan el).

H. Mátyás (utána indul).

Bocsáss meg, nem haragszom, sőt mi több,

Becsülni kezdlek, és talán szeretni.

Még majd beszéljünk erről többet is.

De most siess, most látod nincs időm.

(Agnes el. Mátyás felveszi Tacitust.)

Teringettét! ha ezt Vitéz apus

Meglátta volna.

Vitéz (kilép).

Mit csinálsz fiam?

H. Mátyás.

Tacitust olvasgatom.

Vitéz.

Nagyon jeles könyv.

Ez megtanít, miként silányodik

Az ember és kor észrevétlenül,

Ijesztő gyorsasággal 's milly nehéz

És lassu gyógyulással vetkezik ki

A' gyáva létből, mellybe süllyedett.
De most talán elég volt; jer mutasd meg
A' várat és az ütközet' helyét.

H. Mátyás.

Örömmel! oh én itt mindent tudok.
Most egyszer én is mestered leszek.

Vitéz.

Úgy illik, a' ki mit tud azt tanítsa.
Tehát induljunk.

H. Mátyás.

Csak kardot hozok.

Apám köté fel e' kardot nekem
Szeretném látni a' ki elveszi.
Menjünk atyus 's ne rettegj semmitől. (el)

V á r f a l.

H. LÁSZLÓ, HENRIK, utóbb ORSZÁGNÉ és MÁRIA.

H. László.

És a' levél mit Brankovicsnak adtál?

Henrik.

Csak másolat volt.

H. László.

Így hát Czillei,
Ki választ nyert az elküldött levélre,
Meg van nyugodva, 's rád nem is gyanakszik?

Henrik.

Olly távol a' gyanútól, hogy naponként
Parancsát várom, téged és öcsédet
A' más világra átszállítani.
Azonban most csak azt parancsolá:
Szegődjem hozzád és szolgáljalak.

H. László.

Okom van hinni a' miket beszélsz,
És férfiasnak látom a' boszút.
Ohajtanám azonban, ha szabad
Barátilag tanácslanom: boszúdat
Tovább ne vinnéd. Hölgy, ki nem szeret
Bennünket, vagy ki fényért, csillogásért
Elád szerelmed és becsületet,
Nem érdemes, hogy megtiszteljük őt
Fájdalmainkkal. A' mi engem illet,
Nekem te nagy szolgálatot tevé;
'S ha még ez életben, miként hiszem.
Lelsz vágyaidhoz illő munkakört,
'S ügyet, mellyet kívínod érdek és jog
Vagy tiszta kebled' büszkesége hajt,
Vagy végre — isten ójjon e' csapástól —
Érzelmid' láza, végzet, emberek'
Ármánya bajt, vészt hoznának fejedre,
Emlékezzél, hogy él egy Hunyadi,
Kinek barátja lől.

Henrik.

Oh Hunyadi!

Ha én helyetted volnék, olly hatalmas,

Becsúlve és szeretve mindenektől,
 Ezen kebellem, mellyet még nem ismersz,
 De mellynék olthatatlan szomja van
 Egy jobb világ és tiszta lég után,
 Egy nagyszerű pusztítást kezdenék,
 'S meg nem nyugonnám, míg a' nagy világ'
 Egy része, mint az isten megteremté,
 Ki nem tisztúlna emberek' gyomától,
 Hogy volna egy pont, a' hol a' becsület
 És a' kifáradt érdem megpihenjen.

H. László.

Ifjú barátom, minden jobb kebelt
 Gyakorta száll meg e' vágy: nagyszerű
 'S istenhez illő munkát végzeni.
 De a' világba lépve 's úgy találva,
 Hogy a' nagyobb rész, még a' jobbak is .
 Féllelkű nép, hamar kifáradó
 A' jóban, és hű csak hibáihoz,
 Ezt látva 's többször kárunkkal csalódva
 Fogy a' bátorság 's alkudozni kezdünk.
 'S a' fényes és gyors villámtűz helyett
 A' lassu, munkás nap' hevét becsüljük.
 Azonban várd be: a' mit tenni kell,
 Tanúja léssz, hogy nem mulasztom el.
 'S most házam a' tiéd is: légy ura
 Veszélyes titkaidnak.

Henrik.

Légy nyugott!

Ha el nem lopják, én nem veszttem el. (el)

H. László.

Jó Máriám! sokáig hagytalak.

Mária.

Ki volt az ember, a' kivel beszéltél?

H. László.

Megmondom egykor. Róla most csak ennyit:

Ha láthatnád ez ember' kebelét,

Iszonynyal néznél annak mélyibe,

Hol a' sötét haragnak lángjait

Egy még sötétebb bánat' éje nyomja.

Mária.

'S ki hozta őt ez állapotra?

H. László.

Hölgy.

Mária.

Oh istenem! Ki fogja őt megint

Életre hozni?

H. László.

Férfi, ő maga.

Mária.

Milly büszke vagy! de én csak így szeretlek.

Téged miattam ilyen sors nem érhet.

H. László.

'S ha még is érne balsors, nem miattad,

De más miatt; ha érdek és viszály

Szakasztanának olyan emberektől,

Kiket szeretsz —

Mária.

Kit úgy mint tégedet?

H. László.

Ha ellenségem lenne még atyád is.

Mária.

De ő barátod, hidd el. Istenem!

Te olly kemény vagy hozzá.

H. László.

Megbocsáss!

Nem kétkedem; de még idő jöhet,

Midőn e' kérdés megfejtést kíván.

Mária.

Az isten látja lelke'm!

H. László.

Köszönöm.

Én biztam benned, 's még is jól esett,

A' mit hívék, szavadból értenem.

Országúé (közelit).

Nézzétek! én is leltem valamit.

Egy szép kicsin tört, 's tán épen török mű.

H. László.

Valóban az, 's még a' legjobb fajú.

Mária.

(Nézegeti 's vissza adja.)

Ah! vér van rajta!

Országné.

Annál becsesebb:

Megtartom férjemnek, ha engeded.

H. László.

Oh kérlek! Ámbár ő nehéz csatákban
Saját kezével szerzett illyeket,
Ezt tőled még is szívesen veendi.

Országné.

Meg is kívánom. És most —

H. László.

Igen!

Ha meg nem untok, folytatom tovább.

Távolhang.

Dicsértessék az úr' neve!

Országné és Mária.

Mi volt ez?

H. László.

Az őt kiált. Látjátok őt a' tornyon?

Mária.

Szent isten! millyen széditő magas.

H. László.

A' legmagasb a' várban. Itt valánk
A' legmerészebb harczi tett' tanúi.
Nézzétek ott a' csonka fedelen,
Mellyről a' kúpot szélvész hordta el,
Őrök vigyáztak éjjel és naponta;
De pusztá lőn, midőn a' harczt kitört,
Mert miden férfi utközetbe ment.
Félszáz ezerrel jött most Mahomet;
Düh, kénytelenség 's a' nyert diadalmak'

Rögzött reménye hajtá harczba őket;
 Mi hittet álltunk a' szám ellenébe,
 Szent jelszavunk volt: isten és haza.
 És forrt, dühöngött a' harcz, ingatag
 Szerencselábon mind a' két felé.
 'S egyszerre ím rémes sivalkodás
 Tör át a' légen. Egy merész pogány
 Felküzd a' toronyba, 's tetején
 Lóbogtatá a' félhold' zászlaját.
 Meghült a' vér a' legjobbakban is,
 Mert a' riadt nép csüggedt küzdeni.
 De nem sokára a' pogány megett
 Egy más alak jelent meg; felszakasztá
 A' már kitűzött zászlót, 's vakmerőn
 Megtámadá az izmosabb pogányt.
 Közöttük most dühös viaskodás
 Keletkezék a' két hadfél előtt.
 A' harcz megállni látszott, mindenek
 Figyelme rajtok függve, mintha sors
 Rendelte volna, hogy helyettök e'
 Két ember győzzön, várták a' kifejlést.
 Az nem sokáig késett. A' magyar
 Unván a' hosszú harczot, a' tető'
 Szeléhez tolta a' makacs pogányt,
 'S ott átölelvén rettentő halálra
 Magával a' mélységbe ragadá.

Országné és Mária.

Réműletes!

H. László.

Szörnyet halt mind a' kettő,

'S egy sírban a' legbátrabb férfiak
 Most itt nyugosznak a' torony' tövénél,
 Félhold 's kereszt alatt. De a' harcz nyerve lőn,
 'S Konstantinápol' hódítója szégyent
 És félszemet vitt Nándorvár alól.

(Bodó jő.)

Mi hír Bodó?

Bodó.

Épen most érkezett
 Királyi őrsereggel Rozgonyi.

H. László.

Az jó barátunk. Kérlek menj, bocsásd be
 'S fogadd el őt nevemben. (Bodó el.)

Mária.

De még magadról semmit sem beszéltél?

H. László.

Mit szóljak? én is a' harczban valék
 'S küzdöttem ott legjobb erőm szerint.
 'S ki nem tevé azt? Mind viaskodánk.
 Közepette jártam vésznek és halálnak,
 'S akarta isten, hogy tiéd maradjak.

Mária.

Vedd érte leghőbb hálámat, nagy isten!

H. László.

Most nézzetek le: itt búcsúzik el
 Hazánktól a' Duna.

Országné.

Melly dicső folyam!

Mária.

Erősbnek látszik, mint nálunk Budán.

H. László.

'S mély mint a' tenger. Itt már jó szerint
 Honunknak minden csepje benne van.
 'S mielőtt kimenne, vég üdvözlétül
 Még összegyűjti bús hullámain.
 Megállni látszik, mintegy kérdezőleg:
 Megyünk-e mink is partjának lakói?
 Vagy szűtlenül magát eresztjük el
 A' pusztá tengerhez, hol idegen,
 Hol a' magyar szó' hangja ismeretlen.

Országné.

Úgy szólász róla, mint egy szerető;
 És arra méltó is; de én ha mátkád
 Találtam volna lenni, féltlenélek.

Mária.

De én nem féltlek tőle Hunyadi,
 Mert biztosomnak vallom a' Dunát.
 Midőn sokáig olly távol valál,
 Gyakran megálltam néma partjain,
 Titkot sohajték a' szellők közé,
 Mellyek sudamló árjain repültek.
 'S ha néha mintegy visszajőni látszott,
 A' délszelek vervén hullámain,
 Hittem csalódva — mért nem volt igaz! —
 Hogy a' habokban mátkám' szíve forr
 És választ adni küzd a' part felé.

H. László.

Ábzándozóm! mi szépek álmaid!

De a' mi nem volt, úgy van: most szeretlek.

(Országnéhez.)

Bocsánat, szép hölgy!

Országné.

Mért?

H. László.

Hogy untatunk

Szerelmeinkkel.

Országné.

Olly üres kebelnek

Tartasz? Haragszom rád.

Mária.

Megbékítelek,

Mert jó hírt mondok: férjed már közel van.

(Ágyulövés.)

Országné.

Jaj istenem! tán ellenség közelget?

H. László.

Csak férjed 's a' király.

Országné.

Csak? Oh gonosz bán!

Csak férjem? Várj, ha nős lélsz, visszatöröm.

De nem, hisz akkor téged kellene

Gunyolnom, édes Máriám. Tehát

Csak megbocsátok egy feltét alatt.

H. László.

És az?

Országné.

Hogy minden ellenségedet
Úgy győzd le, mint most győzve vagy magad.

H. László.

Nagy lelkű vagy! 'S most, drága hölgyeim,
Tisztem parancsol.

Mária.

Mink is elmegyünk.

Országné.

Minden bizonynyal. Lássa a' király
Hogy Nándorvárban nem csak katonáktól —

H. László.

De a' magyarnők' legnemesbitől
Lesz üdvözölve.

Mária.

Oh Lászlóm!

Országné.

Te monád

'S mink elfogadjuk. Ah ismét lövés!

H. László.

Közelgenek. Megérjük újra, mit
Sok századig nem láttak őseink:
Nándor királyi vendéget fogad.

Országné.

Rosszul idézsz, mert akkor a' király
Vivott a' várért, 's testvérháború
'S nagy vész követte a' dicső napot.

H. László.

De a' hon felvirult, 's így jól idéztem.

Országné.

Az isten adja!

H. László.

Most, szép hölgyeim,
Menjünk fogadni a' magyar királyt!
(Elmennek.)

A' várkapu tája belül.

SZILÁGYI, ROZGONYI, VITÉZ, H. MÁTYÁS, KANIZSAI,
BODÓ, MADARÁSZ.

Szilágyi.

Híjátok a' bánt: a' király közelg,
'S ágyuzzatok sűrűbben, hogy dörögve
Hirdesse a' lég e' vár' örömét! (sűrű ágyzás)

Rozgonyi.

Mit vagy teendő Czillei' nagy hadával?
Vitézeim zúgnak hogy a' király,
Nem bízik bennök, 's ennyi idegent
Hozott magával a' végvár alá.

Szilágyi.

Szükségtelen fitogtatás. Azonban
Meglássuk, mit tegyünk.

(Nép gyulekszik a' katonák' háta megett, kik két sorban állva a' szín' belsején álló kaputól sikátort képeznek. Elül hölgyek állnak. A' katonák között beán a' kapunál megjelenik H. László.)

H. László.

Bocsássatok hidat: jön a' király. (Szilágyihoz)
Kiadtad a' parancsot, hogy csak a'
Királyhoz tartozók jöhessenek be?

Szilágyi.

Még nincs idő rá. Éreztetni kell,
Hogy haddal látogatni nem szokás.

H. László.

Adjátok a' várkulcsokat! (a' várkulcsokat átveszi.)

KIRÁLY, CZILLEI, GARA, ORSZÁG, BÁNFI, 's még né-
hányan jönnek.

(Midőn a' király csaknem a' szín elejéig jött, H. László elébe térdel.
a' kulcsokat tartván.)

H. László.

Felséges úr, vedd át e' kulcsokat,
Mikért apám sok terhes napokon
Küzdött, 's halálnak válva, meghagyá,
Hogy át ne adjam másnak mint neked.
Most teljesítem e' nagy megbízást,
Mélységes hódolattal nyujtom át
E' honfi véren váltott kincseket,
'S a' leghűbb szívvel esdeklem: ne vondd meg

Kegyed' 's bizalmad' tőlünk, gyermekeitől
 Egy olly apának, a' ki élete'
 Zártáig érted híven fáradozt,
 Ki, mert közel volt a' királyi székhez,
 Azért tevé csak lábát lépcsőjére,
 Hogy bármi vészben ingadatlan álljon.
 Ki nem csak szóval: vész és harc között
 Mutatta meg sok éven át, hogy érted
 És a' hazáért élni halni kész.

Király.

Mi tisztelők atyádat, és szerettük,
 'S fiában is becsüljük őt: azért
 Tartsd meg, nemes bán, e' várkulcsokat;
 Légy olly vitéz és olly hű, mint apád volt.

H. László (felkel).

Elszántam tenni tőlem telhető.
 Hűségemért isten legyen tanú,
 'S torolja meg, ha egykor megszegem.
 És most, királyom, légy üdvöz közöttünk.
 Tanulni fogjuk pillantásaidból,
 Mi az, mi felségednek jól esik.
 Parancsúl veszszük, a' mit sejtentünk hagysz.

Király.

Fordítsd meg és vedd kérelem gyanánt,
 A' mit parancsolunk. De ím élénk
 Nők is mosolyganak. Ez szép fogadás.

Szilágyi (hangosan).

Fel a' hidat! már nem jó senki be.

Czillei.

Hallád öcsém? hadunk kizáratik.
Ez árulás!

H. László.

Ki 'szól itt árulásról?

Czillei.

Mind 's én a' főkormányzó, Czillei
Nyilatkozom, kész inkább vissza térni,
Mint túrni békén e' gyalázatot.

H. László.

Erősen tévedsz, főkormányzó.
Itt visszatérni volna csak gyalázat,
'S ránk nézve bántás, mit nem érdemeltünk. (királyhoz)
Bocsánatot, felség, e' zaj miatt!
Ország' törvénye tiltja szigorún
Végvárainkba külső hadakat
Bocsátanunk. 'S ezen felül, mióta
Hazánkba léptél, felséges személyed
Védelme minket illet: gyávaság
És szégyen volna másra bízni azt.
Bízzál királyom! a' nagy Mahomet'
Győzői állnak itt melletted őrt.

Király.

Én bízom bennetek. De Hunyadi
Jőj csak, mutasd be a' szép hölgyeket.

H. László.

Örömmel! (éljenezés) A' nép üdvözl, királyom!

Király.

Üdvözlek nép és bátor katonák! (újra eljenezés)

(Lászlóhoz) Jól szóltam így?

H. László.

A' legjobban, királyom!

Király.

De most siessünk. Ah Szilágyi jó.

Szilágyi.

Felséges úr! én rossz hírből vagyok,
 Hogy a' mit érzek, fennszóval kimondom.
 'S igaz lelkemre! nem hittem soha,
 Hogy e' falak közt megtisztelhetem
 Felségedet. De most itt vagy velünk
 Lélekben és testben, 's én rendkívül
 Örvendek rajt' 's kimondom magyarán:
 Hozott isten, király! légy itt honn közöttünk.

Király.

Add jobboldat, vitézlő férfiú!

Szilágyi.

Igen kegyes vagy.

H. László.

Most uram király!

Ollyan kezét fogsz, melly minden csatán
 Vagy tíz pogány főt vág le.

Szilágyi.

Rágalom.

Felséges úr! valódi rágalom.

Király.

Mert néha többet is talán?

Szilágyi.

Csekélység!

Illy apróságot számba sem veszünk.

Király.

Gyakran kívánlak látni, mfg itt leszek.

Isten veled! Most nézzük a' hölgyeket. (el)

CZILLEI, GARA, BÁNFI.

Czillei.

Nem végtelen könnyelműség-e ez?

Gara.

Mit várhatsz tőle mást? Egyébiránt

Jelenleg nincs mit félni.

Czillei.

'S Ujlaky

És Giskra megszökének!

Bánfi.

Ujlaky

A' várakért haragszik, 's Giskra félt.

Czillei.

Nem hitszegő két ember az? De többé

Egyiknek sincs előttem hitele.

'S hadam kizárva. Mennykő és halál!

Gara.

Fanyar dolog; de mit tegyünk vele?
Legjobb mosolygó szájjal venni be
'S elrejtetünk a' méltó haragot.

Bánfi.

Azt mondom én is.

Gara.

És várnunk időt,
Míg e' bántásért számot kérhetünk.

Czillei.

Nem atyja vagyok-e? 's így nem bízni bennem!
Ez szemtelenség.

Gara.

Csak Szilágyitól,
Mert vőm ezt nem teendé. Ám de ez
Végtére mindegy. Most már így vagyunk.
De itt sok hallgatónk van. Jőjtek
Hozzám, ha tetszik, 's nyertek rá időt,
'S ott értekezzünk e' dolog felett.

Bánfi.

Én azt teszem, mit példaszó tanít:
Ordíts a' farkasokkal!

Gara.

Tedd te azt;
Én jobb időkre várva hallgatok.

Czillei.

'S én felkiáltok minden szellemet,
Melly átkozódni 's öldökölni tud. (el)

ROZGONYI, MADARÁSZ, DÖRMŐ.

Madarász.

No Dörmő! hát láttad a' királyt?

Dörmő.

Láttam.

Madarász.

'S örültél neki?

Dörmő.

Örültem.

Madarász.

De úgy-e, Dörmő, nem örültél annyira, mintha még egyszer olly nagyon örültél volna?

Dörmő.

Nem!

Madarász.

De ha azt mondta volna a' király: vitéz Dörmő!

Dörmő (elragadtatva).

Hóh uram!

Madarász.

'S kezedbe nyomott volna egy kis borravalót?

Dörmő (neheztelve).

Istennek ajánlom hadnagy uramat!

Madarász.

No ne haragudjál, Dörmő. Tudod, mi jó barátok vagyunk. Nesze, fogd ezt a' darab ezüstöt, 's igyál rajta a' király' egészségeért és az országért.

Dörmő.

Az királyért? és az országért! Iszom, hadnagy! (el)

Rozgonyi.

Ez durva hűség.

Madarász.

Durva mint a' várkő

Melly ellent áll az ostromló' dühének;

De jó barátoknak bátat 's enyhet ad.

Ez ember végig küzdte Hunyadi'

Minden csatáit.

Rozgonyi.

Tisztes romladék.

Madarász.

De még erősebb, mint sok palota.

Rozgonyi.

Azt látni rajta!

Madarász.

'S most, nemes vitéz,

Menjünk a' bánhoz egy kis lakomára.

Rozgonyi.

Magam sem bánom; mert köztünk maradjon.

Nagyon szeretnék inni a' hazáért. (el)

Királyi szállás.

CZILLEI és egy szolga jönnek.

Czillei.

Jól van barátom, most már elmehetsz.

'S ha estebédre hínak, nem eszem. (Szolga el)

Nem éhezem, mert gyomrom tele van
A' rosz pofákkal, mellyek itt vigyognak,

(Körül néz.)

Ez hát a' barlang, mellyben lakni kell?

No mondhatom, királyi egy gödör.

'S melly pompás kényelem! kemény falak,

Kemény pad és szék, ágyak mint egy asztal

És mindenütt kard: minden a' mi van

Kemény és durva mint az emberök.

És ím egy párnaszék is, de talán

Patkószegekkel tömve, hogy ki rajt' ül

A' lágy üléstől el ne korcsosodjék.

'S milly régi bársony! még talán nagy Árpád'

Csótára volt, vagy Hímes-udvarát

Lopá meg egy oláh hűség, 's örökben

Hagyá utódinak. Szép szerzemény!

'S mint a' nyomokról látszik buzogánynyal

Porozzák minden reggel. Hihető

Itt lógatá lábát a' vén Hunyad,

És itt pihent a' birkozás után.

Szegény öreg! Most már jó dolga van.

Puhábban fekszik, mint itt lakva volt.

De én itt elveszek, megőrülök!

Zierer (ja).

Uram!

Czillei.

Te itt vagy? Ördög és halál!

Zierer (ljedve).

Hát mit csináljak?

Czillei.

Menj, állj tökfejedre
'S pofozd magad napestig, mért nem adtál
Okosb tanácsot?

Zierer.

Jó kegyelmes úr!
Hisz engem még sem kérdezél.

Czillei.

Bolondot

Kérdeztem volna, Ámbár most — igen
Most jó hogy itt vagy. Menj a' bán' lakához,
'S ha ott nincs, a' városban szanaszét,
'S ha megtaláltad, hozd el Henriket.

Zierer.

E' perczben itt leszek.

Czillei.

Hazudsz, az nem lehet.

Zierer.

Azaz hogy —

Czillei.

Lomha lajhár vagy, különben
Már úton volnál. Menj nyargalj.

(Zierer sietve indúl.)

Megállj!

Nem patkány ment itt végig a' padon?

Zierer.

Nem vettem észre.

Czillei (haraggal).

Mit? nem vetted észre?

Zierer.

En? sőt! azaz talán egérke volt?

Czillei.

Dögvész reád és minden kárhozat!
Hát én hazudtam? Patkány volt ha mondom!
E' nép ha rá hagynák, kiirtana
A' föld' színéről minden törököt,
'S a' patkányt élni hagyja. Hozz nekem
Patkányvesztőt, a' nélkül meg ne jőj!

Zierer (megy).

Uramnak borzasztó jó kedve van! (el)

Czillei.

A' hű eb elment, most hiába minden
Káromkodásom, nincsen a' ki azt
Részvétellel hallja. (leul) Én is enni menjek?
Vaskos gölödényt és furkót egyem?
És zsírban úszó káposztát? Utálom
Ebédjüket jobban mint magokat.
Borzasztó únalom bánt; mit tegyek most?
Nem onthatok vért, tervem füstbe ment.
'S tűz és pokol! mulatni sem lehet:

Az asszony itt mind hú 's becsületes.
 Gyalázatos fészek! Hol leljek itt
 Magamhoz illő társat? Az ördögöt
 Hínám elő, de az magam vagyok.

(Ágyudörgés. Czillei ijedve felugrik.)

Szegény kijátszott ördög, a' kit egy
 Rosz ágyu' bömbölése megijeszt.
 Bizonynyal a' király ivott velök
 E' rongyos fészekért. Lakozzatok
 Vig czimborák! De én nem jól vagyok.
 Nem jól vagyok. Lefekszem 's aluszom.
 Hunyadnak álma! nem nem, az halál,
 Azt nem kívánom.

(Egy belső szoba felé megy 's megáll.)

Milly sötét az est!

Fázom, vagy félek? Gyertyát hozzatok,
 Hejh szolgál! hozz világot. (Gyertyát hoznak) Így tehát
 Most látok gondolkodni. Hunyadi-
 Fejekre játszám 's tervem füstbe ment.
 De titkomat megőrzém: nincs veszély.
 Most mit tegyünk? E' fajnak veszni kell,
 Akármi áron. A' királyi álom,
 Mit a' barát a' nép' hitébe oltott
 'S talán szívökbe — el kell veszniök,
 Ha nem gyűlölném is, mint gyűlölöm.

(Körül néz.)

Ki hallgat? senki, csak magam vagyok.
 Méreg, gyilok, gyilok, méreg — mi jobb?
 Ez a' miről álmodnom kell az éjjel.
 Hogyan? ha majd a' várból elmegyünk?

Vagy mézes szókkal táboromba csalnám
És itt vagy ott adnék vég lakomát.
Mind jó, igen jó, 's méreg vagy gyilok.
'S Henrik derék bátorkezű legény.
Ezt rá bizom még, aztán megölöm.
Alunnom kell: nagyon fáradt vagyok. (el)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

H. MÁTYÁS, AGNES.

H. Mátyás.

Gonosz merényre adtam magamat,
Azaz ha megtudnák, hogy elszökém.
De most már itt vagyunk. Ez a' király'
Szállása.

Agnes.

Vedd hálámat.

H. Mátyás.

Semmi hála!
Csak azt beszélj el, mit keressz te itt?

Agnes.

Itt honn vagyok.

H. Mátyás.

Te honn vagy? Milliom
A' lelkét! tán biz' a' vén Czillei —

Agnes.

Ne mondd ki azt a' gyűlöltöm nevet.

H. Mátyás.

Te gyűlölöd? no már azt szeretem,
 Bár ez kevés, mert én utálok őt,
 A' vén bakot: kívánnám, volna kőből,
 Erdőbe tenném vaczkort őrzeni.
 Azonban engem még is rászedél:
 Te Agnes, a' királynak kedvese —
 Ne is tagadd, pirongó arczodon
 Látom, hogy úgy van, és én Hunyadi
 A' bűnnek szolgáltam kíséretül!

Agnes.

Kegyetlen gyermek!

H. Mátyás.

Gyermek ám, de nem
 Szolgának termett; gyermek, a' ki érez
 És szégyent nem tűr.

Agnes.

Istenem! de ha
 Csak benned bíztam.

H. Mátyás.

Szólnod kell vala,
 'S én szolga által kísértetlek el.

Agnes.

Midőn jövénk setétben, 's én remegtem,
 Mondád: ne féljek; testvérnek neveztél.

H. Mátyás.

Csak rossz magyar szokásból. 'S még az úton
 Nem ismerélek így.

Agnes.

Hagyj el tehát,
'S legaljasb titted az legyen, hogy engem
Pártúl fogál, boldogtalan leányt.

H. Mátyás.

Mért nem szeretsz hát úgy, mint a' királyt?

Agnes.

Jobban szeretlek.

H. Mátyás.

Szóval, meghiszem.
Azonban mindegy! Most isten veled! (indul)

Agnes

(rövid habozás után megcsókolja.)

Isten veled, testvér!

H. Mátyás.

Ravasz leányka!
Ezt már előbb is illett volna tenned.
Szád édes, mint a' Rózsamál' leve.
De most már egy tapodtat sem megyek.
Részeg vagyok — fejemben láng lobog.

Agnes.

Az istenért!

H. Mátyás (leül).

Csevegjük át az éjet.

Agnes.

Kérlek, könyörgök!

H. Mátyás.

Én nem mozdulok.

(Vitéz jö.)

Vitéz.

Jól jöttem! itt van!

Agnes.

Szent isten! ki ez?

H. Mátyás

(daczosan ülve marad.)

Vitéz

(lassan H. Mátyáshoz közelít 's kezén fogja.)

Jerünk fiam! már éjfél közelít.

Isten veled, szép hölgy! Vigyázz magadra:

Nagyon merész a' játék, a' mellybe kezdél.

H. Mátyás

(félre vonja Vitézt.)

Atyám! ha azt hiszed, hogy valami

Nem illőt tettem volna —

Vitéz.

Nem, fiam!

A' legkisebbet sem. De társaságban

Jobb visszatérned. És most szép az éj,

Mint a' teremő' álma: csillagok

Irák le azt a' véges ember-észnek.

Most vissza menve, oktatást adok

A' bolygó csillagokról. Jer, fiam. (el H. Mátyással)

Agnes.

Játék; de olyan, melly már elveszett,

Több életem nincs, mellyet rá tegyek.

Szegény leány! ki ád nekem segílyt?
 Erénynek vén, a' bűnnek ifju még,
 E' tömkelegben járatlan vagyok. (szünet)
 De eltapodni nem hagyom magam'.
 Bevárom a' királyt, 's ha úgy fogad,
 Mint nem szeretném, akkor nincs érény,
 Mellyet becsúljek többé: rossz leszek
 Mint jó valék, de szívem gyökeréig,
 Egészen az. Jó isten, ments meg engem! (bemegy)

Hunyadi László' laka.

KANIZSAI, BODÓ, MADARÁSZ.

Kanizsai.

Az éj mulik, 's még László nincsen itt.

Bodó.

Tüstént jön, a' királyt kíséri el.

Kanizsai.

Urunk ma rendkívül jó kedvű volt,

'S nyájas kivált a' hölgyekhez.

Bodó.

Nagyon.

Kanizsai.

De ugyan miért rendelt László ide?

'S éjjél után?

Bodó.

Kérdezd meg Madarászt.

(Madarász elaludt, 's halkal hortyogni kezd.)

Kanizsai.

Nem is kell kérdenem, már ő felelt,
De nem nekünk, talán a' szellemeknek;
Mert én nem értem.

Bodó.

Nem? Pedig nagyon
Világosan mondá, hogy aluszik.

Kanizsai (fülébe súg).

Jön a' török!

(Madarász ijedve felugrik 's Kanizsait torkon ragadja.)

Kanizsai.

Mennydörgő! megfulok.

(Nagy nehezen ellöki magától.)

Madarász.

Mi az? mi baj?

Bodó.

Csak egy kis tréfaság.
Kevésbe mult hogy meg nem fojtogattál.

Kanizsai.

Pogány egy körmöd van, Madarász ücsém.
Eztán, ha alszol, karddal költelek fel.

Madarász.

Bocsáss meg bajtárs, rossz alvó vagyok,
Boldogtalan dühvel rohanva meg
Mindent, ki álmaimból felijeszt.

Bodó.

Tudod mit? eztán majd csak a' törökkel

Ébresztünk fel, 's így egy éven át
Megfojthatsz néhány százat könnyedén.

Madarász.

Hagyjátok el, szégyenlem dühömet.
De mért vagyunk itt illy későn?

Bodó.

Talán

Inkább korán. Jőnek. Hallgassatok.

H. LÁSZLÓ, ORSZÁG, SZILÁGYI, VITÉZ jőnek.

H. László.

Üdvözlek hajlakomban, uraim!
Foglaltok helyet, 's bocsássatok meg,
Hogy székkal kínállak meg ágy helyett.
De főben járó dolgot kell kitérnom,
Mielőtt a' titkot rejtő éj mulik,
'S az isten ránk köszönti a' napot.

Ország.

Figyelmezünk, beszélj!

H. László.

Itt egy levél,
Mellynek veszélyes tartalmát kívántam
Megismertetni. Kérlek nézd, 's ítélj. (Országnak adja)

Ország (olvas).

„Tisztelt ipám! A' következő új évre egy pár lab-
dával kívánok kedveskedni; az oláh Hunyadi kölykek' fejét
értem, kiket apjok után ohajtok küldeni, csupa keresz-

ténységből, hogy minél előbb üdvezüljenek. Szándékom, hogy annál biztosabban horogra kerüljenek, színleg kibé-
kúlni 's fiaimmá fogadni őket. Légy készen minden moz-
galomra. Szükség' esetében a' törökkel is czimborálhatsz
titkon; mert a' kigyópárt, ha fejét levágtuk, még vagdal-
kozni fog. Jóban, roszban, barátod, vőd." (átadja Vitéznek).

Vitéz.

Istentelenség!

Kanizsai.

Gyilkos áruló!

Madarász.

Hunyadi, ha biztál bennem valaha,
Engedd ez ember' életét nekem.
Utczán vagy ágyban, táncz vagy bor között,
Vagy isten egyházában, megölköm
Mikor kívánod. Kérlek add nekem.

H. László.

Légy türelemmel!

Ország.

Ez Czillei' keze.

Vitéz (nézi).

„Szükség' esetében a' törökkel czimborálhatsz.“

Kanizsai.

Az árulót konczoljuk össze itt!

Vitéz.

Nincs benne kétség, ez saját keze. (Szilágyinak nyújtja)

Szilágyi.

Én el nem olvasom, de elhiszem.
Nos jó öcsém, hát nem derék apát
Hozál magaddal?

Többen.

Vész, halál reá!

Ország.

Nem kis veszélynek magva e' levél!
Ha élve hagyjuk, ő veszt el soronként:
Ha itt megöljük, pártja áll boszút,
'S viszályba dönti újra e' hazát!

H. László.

Hozzá kell adnom, hogy már Brankovics,
Ki e' levélnek mását kapta csak,
Választ is írt, és érdemes vejétől
Fejünket várja. 'S bár mit végezünk,
De tenni kell; mert ő sietni fog,
Ha nyílt erőszak nem segít, titokban.

Ország.

Világos a' dolog, nincs haladék.
'S én azt hiszem, hogy ég és föld előtt
Jogod van őt megölni.

H. László.

'S te atyám?

Vitéz.

A' gyilkolás, fiam, mindig tilos;
De ha ki ez istentől elszakadott

Embert és országárulót megölné,
Vétkét bocsánandónak tartanám.

Szilágyi.

Haljon meg! itt nincs más kigázolás!

Kanizsai és Madarász.

Haljon meg!

H. László.

Bocsássatok meg, én máskép itélek.
Ő engemet fiának fogadott,
'S mint e' levélből látszik, ellenem
Már akkor elszánt, gyilkos terve volt.
Meggondolék mindent, és úgy találtam,
Hogy illy veséig megromlott silány
Világcsalónak a' halál nagyon
Illetlen büntetés 's nagy tisztelet
Becsületes kard által vesznie.
Én hazám e' mirigyét 's ellenét
Mindennek, a' mi jó, erénynemű,
De a' ki gyáva 's titkon dolgozik,
Nem testileg vágyom kiirtani,
'S vérével egy vad pillanat' dühének
Áldozni dőré; józanb mint heves,
Én szellemét kívánnám sérteni,
Mebélyegezni a' világ előtt,
Letépni homlokáról a' sima
Álarczot, nyiltan megmutatni őt,
Hogy mint gyalázat' szörnyét 's szellemi
Dögvészt, utálat és köz megvetés
Pusztítsa el fájóbban, mint a' vas.

Szilágyi.

Öcsém, nem értlek.

H. László.

Hát világosabban:

Én itt e' várban, nép 's király előtt

Ezen levéllel vádolómba őt

'S kitárom ocsmány lelke' terveit.

Szilágyi.

Az isten látja lelkem', jó öcsém,

Te úgy szólsz, mintha kedvet érzenél

Orgyilkot falni új apád' kezéből.

H. László.

Ti kételkedtek?

Ország.

Ez szelíd tanács.

Ha lelked súgja, tégy próbát vele.

De megjegyezd, hogy törvény és igazság

Hatalmasokra nem szolgál soha;

Vétken kaptva, mint a' sebhedett vad,

Üzöik ellen bőszteltebb haraggal

Fordulnak vissza, 's a' megszegyenítést

Még óriásibb 's jobban tervezett

Gaztettel törlik el. 'S a' vakmerő bűn

Nagysága által és mert sikerült,

Elveszti undok bélyegét 's neve

Erény 's dicsőség lesz a' nép előtt.

Szilágyi.

Egy szóval, úgy jársz mint szegény apád,

Nagylelkű ő is, meggykegyelmezett

Orgyilkosának. 'S az megszégyenült?
És megjavult-e? meg, de mint az ördög,
Mert egy helyett most két lelket kíván.

H. László.

Az más: apámnak nem volt levele.
De ez bizonyosság ég és föld előtt.
Én e' levéllel arczul csaphatom,
Minden betűvel szégyent és kudarczot
Olvashatok reá. 'S ki védni merné,
Azt mondanám: orgyilkos' czimborája!
Olvasd ez írást, és hagyd veszni őt.

Madarász.

Mi egy levél annak, ki szemtelen?
Ő eltagadja istenét, ha kell.

Szilágyi.

Bízd rám öcsém, 's én őt felköttem
A' nagy toronyra. Aztán jőjenek,
Ha kedvök tartja, számot kérni tőlem.

Bodó.

Bocsássatok meg, eddig hallgaték.
Kihallgaték mindent, 's készen vagyok
Határozatommal. Itt nincs más menekvés,
Mint a' halál. Haljon meg Czillei,
Hogy meg ne öljön bennünket. De nem
Te általad, nemes bán, és nem is
Kezedtől, várnok! Rátok a' hazának
Szüksége van, 's nem válnék díszetekre
Illy aljas 's csak nem bakói tett.

Maradjatok ti tisztán, és mi hárman,
 Még ifjak és csak nem nevetlenek
 Végezzük el, mi hozzátok nem illik.
 Ha számot kérnek, még ti szabadok
 'S tiszták a' vértől, védelmünkre keltek,
 'S mi e' levéllel mentendjük magunkat.
 Ha a' levél ki nem ment, bizonyos
 Hogy itt erőszak országol, 's nekünk
 Miként nekik, vont fegyver lesz kezünkben,
 Nyílt háború lesz, melyben véget ér
 A' gyáva fondorlás, 's vitézi kar
 'S szerencse ad győzelmet vagy halált.

Kanizsai és Madarász.

Bizzátok őt reánk.

Szilágyi.

Bodó öcsém! te nem rosztat beszélsz,
 Lelkemre mondom. Ámbár jobb' szeretném
 Magamra venni a' terhet; de így jobb.
 Lelkemre mondom. Mink el nem hagyunk,
 Attól ne tartsatok. László öcsém?

H. László (Bodóhoz).

A' mit beszéltél, nem felejttem el,
 Nemes szívű barátom. Most azonban
 Álmodjunk rá. És tisztelt uraim
 Vegyétek hálámat. Meggondolom
 Tanácsstokat, 's talán még dél előtt
 Itt látlak nálam.

Szilágyi.

Néhány óra múlva.

De most nyugodjunk: a' hajnal közel van,
'S zavarba jó, ha ágyban nem talál.

Ország.

Én nem jövök: mert tiltja helyzetem.
De bár mit vagy teendő, javalom.
'S én és barátim pártodon leszünk.

H. László.

Apám' barátja voltál: légy enyém is.

(Kezet fognak. Ország el.)

Tisztelt atyám, jó bátya, és ti mind
Ifju barátim! még egyszer vegyétek
Legforróbb hálám'. Illyen férfiakkal
Én bármi sorsnak bizton daczolok.
Tantú leszte, hogy meg nem gyalázom
Apám' sírját, sem a' magyar nevet,
Hogy nem teszek többet, mint a' mi kell,
'S a' vakdüh és a' gyávaság között
Találok utat, mellyen járnom illik.
Jó éjszakát, vagy inkább jó nyugalmat!

Vitéz.

Imába zárom sorsodat, fiam,
Szálljon reád atyádnak szelleme.

H. László.

Isten veled! (az ifjakhoz) Barátim, jó nyugalmat!

(Vitéz, Kanizsai, Bodó, Madarász el.)

Egy szóra, jó bátyám! Megeshetik
Hogy még előbb, mint sírba száll e' nap,
Vér fertezendí tiszta kezemet,
Miért barátim' 's ellenségeimnek

Számot kell adnom. Mit határozál
Ez esetben tenni?

Szilágyi.

A' vár' kapuit

Bezárva tartom, sem be sem ki nem
Bocsátok senkit, míg e' tett felett
Meg nem lesz a' frigy és kibékülés,
'S ha ez lehetlen, úgy harczot vivunk
A' legnagyobbért, a' mit e' hon adhat.

H. László.

Ezt várom tőled.

Szilágyi.

Légy nyugott, öcsém!

Talpon leszünk. De most alunni menj.

H. László.

Jó éjszakát! Jó bátya, köszönöm! (Szilágyi el)

Nem izgaték fel senkit, csendesen

Bevártam minden tervet, 's ők halált

Szavaznak rá, 's ha én békén hagyom,

Kivégzik ők; de ezt csak gyávaság

Engedhetendé: itt nem diadal,

Nem hír, dicsőség, a' mit nyerhetünk:

Gyalázat és veszély. 'S azért nem illő,

Hogy azt helyettem társaim viseljék.

(Ablakhoz megy.)

Halvány az éj, a' reggel közelít.

Dologtevő nap kezdődik: reám

Egy nagy de hitvány munka' terhe vár.

Mindegy, mit tenni kell, magam teszem,
'S számot csak tőlem kérjen a' ki mer. (el)

A' király' szállása.

KIRÁLY, ki ülve aludott fölébred, AGNES.

Király.

Ez kínos álom volt. Szép Mária,
Álmomban is kegyetlen! Ó soha
Nem fog szeretni engem, mást szeret
És ahhoz hű marad. (észreveszi Agnes) Ki fekszik itt?
Szent isten! Agnes! (fölkel) Ó az, hű leány!
Ó még szeret, 's én elfelejthetém.
De el kell rejtenem; mert Czillei
Megléphetend. Ébredj fel gyermekem!

Agnes.

Lászlóm!

Király.

Igen, Lászlód, királyod, ébredj!

Agnes (föleszmélve).

Ah a' király! (térden) Felség, bocsánatot!
Hogy visszajöttem; én nem élhetek.
Szerelmed nélkül. Én már nem vagyok
Csak általad. Nevem, becsületem,
Lelkem kezédben. Oh kérlek ne űzz el!
Ne hagyd, hogy tőled elszakaszszanak,
Ha nem akarod hogy semmivé legyek.

Király.

Velem maradsz. De kelj fel: itt találhat
Nagybátyám, a' ki nem tudom miért
Haragszik rád. (Agnes felkel) Ülelj meg kedvesem.
És most maradj így, mint vagy férfinak.
Ne félj, velem maradsz, de jól vigyázz
És őrizkedjél látni Czilleit,
Míg Nándort el nem hagyjuk.

Agnes.

Oh királyom!

Király.

Zöréjt hallok, siess rejtse el magad'.

(Agnes el. A' király az ajtóig kíséri 's ott megülesli. Czillei jö.)

Czillei.

Az éhgyomor rossz álmokat teremt.
Azt álmodám hogy ősz fűrtök helyett
Veres hajam volt. Tűz lesz: bizonyos,
Azaz ha reggeliztem, 's bort iszom,
Mihez nagy kedvem jött a' böjt után.
De mit kell látnom: Agnes! Kárhozat!
Ó tán az éjet itt tölté velem?
És én aludtam! Vissza jőni mert
A' szemtelen. 'S én itt — de mintha most
Nem láttam volna, úgy teszek 's boszúmat
Későbbre tartom.

(A' terem közepére lép.)

Ah király öcsém!

Soká mulattál, 's már fenn vagy. Szabad
Tudnom, hogyan töltéd az estvét?

Király.

Rosszúl.

Czillei.

Hogyan? hiszen kedves magyar
Néped között valál. 'S e' régi vágyat
Ilyen hamar megölte a' való?
Hát kis hugocskám, a' szép Mária?

Király.

Oh hagyd el kérlek!

Czillei.

Hát szived szerint
Rosszúl mulattál volna? Rendkívül
Örvendek rajta.

Király.

Mit? te gúnyolódol?

Ez durvaság!

Czillei.

Őszinteség, öcsém!
Mellyel rokon rokonnak tartozik.

Király.

De én nem tűröm, hogy te most gyötörj.

Czillei.

És én nem hallgatok, mert szólanom kell,
Midőn leverve, meggyalázva vagy.

Király.

Az ráfogás. Oszinte hódolattal
Vesznek körül a' merre fordulok.

Czillei.

'S errunk előtt becsapják a' kaput,
Hadad' kizárják, és te mint fogoly
Még nyájasan lakmározol velök.

Király.

Jobbágyaim közt nem vagyok fogoly!
'S a' had kizárva, mert külföldi nép,
Törvény szerint van. Azt nem ronthatám meg.

Czillei.

Törvény szerint? Hozz át egy verebet
Német kabátban, 's ők törvényt idéznek,
Hogy országáruló vagy. Üsd agyon
Saját apád' fiát, testvéredet,
'S törvényt idéznek, hogy méltán lakolt;
Mert száz eset van, mellyben ölni szent,
'S királyok ellen fellázadni jog.
Itt minden törvény, a' mit tenni hős
Vagy megtagadni bátor és erős vagy.

Király.

Velem valál, 's elszenvédéd te is.

Czillei.

Én nem vagyok király. De mit beszélek?
Hiszen te sem vagy az: most Hunyadi
Lett a' király, a' bátor férfiú,
'S te, a' ki hozzá képest semmi vagy,
Még asszonyoknak kívánsz tetszeni.

Király.

Elég! te sértesz. Megtiltom jövőre,
 Hogy így beszélj velem. Ha nem vagyok
 Olyan király, mint lennem kellene,
 Magad neveltél ilyennek: te bűnöd.
 Ha itt most meggyaláztak, ten hibád,
 Miért hozál magaddal ennyi népet?
 Ostromra gyenge, látogatni sok,
 Gondolhatád hogy czélt nem érsz vele.
 'S még engem gúnyolsz, sértegetsz, ijesztesz!
 Ezt, bár rokon vagy, el nem tűrhetem. —
 Azt kezdem hinni, hogy könnyelmű vagy,
 'S a' mellett önző, hogy csak ten magad'
 Számára kívánsz élni, és nekem
 Csak a' morzsát 's becsnélkülid hagyod.
 Illyen barátság rajtam nem segít.
 Ohajtanám, hogy válnánk el megint.

Czillei.

Elválni? jól van. Azt megteheted
 Másodszor és utószor; mert soha
 Én udvarodba vissza nem jövök.
 Hálátlan gyermek! nem bátyád vagyok?
 'S nem az, ki rabságodból, vér, idő
 'S pénz áldozattal hoztalak ki 's folyvást
 Gondod' viseltem? Emlékezz' mi voltál,
 Midőn a' fősvény Fridriknek kezéből
 Hozzám jövé! Ágról szakadt fiúhoz
 Hasonlóbb mint királyhoz, vad tanyák'
 Szennyébe mártva, piszkos és kopott:

Nem tudtál ülni, járni, és mozogni.
 Körmöddel ettél mint a' fenevad,
 'S mint e' magyar nép, mellyet úgy imádsz.
 'S ha étket hoztak, melly nem sült ökör'
 Darabja volt, vagy pempő, elpirultál,
 Nem tudtad, megharapd-e vagy megidd!
 A' záporon kívül nem ismerél
 Fürdőt, először én mosdattalak ki
 A' régi szennyből, melly bőrödbe ment,
 Hogy isten' képét újra visszavedd,
 'S botránytalan lépj emberek közé.
 Én oktatálak. És az elhagyott
 Gyermekekből mívelt, ékes ifju lőn.
 Hogy élsz te most? mint földnek istene!
 Megismeréd a' bort és a' gyönyört.
 Mint egy terített asztal, a' világ
 Etőttd áll, csak válogatni tudj.
 'S ezt megtanultad. Még egy volna hátra,
 A' mindeneknél főbb: uralkodás!
 Során vagyunk, hogy ezt is megtanuld.
 'S te számkivetsz.

Király.

Bátyám!

Czillei.

Én elmegyek,

Mihelyt e' vári rabságból kimentlek.

Mert azt ne véld, hogy itt nincsen veszély.

Én azt hiszem: van; mert te szereted —

Ne is tagadd — te jobban szereted
 Most Máriát, mint hogy titkolni tudd,
 Vagy hogy lemondhass róla. 'S Hunyadi
 Tréfát nem ért, 's mint bármi más magyar,
 Vágytársat nem tűr, sőt megölni kész
 Még a' gyanút is.

Király.

Én király vagyok!

Czillei.

Itt már királyné halt meg illy okért
 Jobbágy' kezétől.

Király.

Oh én istenem!

Miért jövék e' várba?

Czillei.

Semmi baj!

De Máriát —

Király.

Halkabban szólj.

Czillei.

Kerüld!

Ne lássad őt, mig a' várban vagyunk,

Király.

Én hát lemondok. Ő engem soha
 Nem fog szeretni.

Czillei.

Gyáva képzelet!

Miért szeressen most, míg jegyesét
Fölötted látja fényben és erőben?
Míg ő parancsol, sergedet kitiltja.
'S te andalogva pásztorként epedsz,
'S a' drága órák' hulló fővényét
Tettek helyett sohajjal terheled?

Király.

De istenért! hát mit tegyek? Taníts,
Segíts, tanácsolj, mert én elveszek
Szerelme nélkül.

Czillei.

Mit szólasz? 'S imént
Lemondál róla?

Király.

Oh az nem lehet!
Hiszen te mondád, és én is tudom,
Hogy az már nem lehet; de mind hiába
Ő engem nem szeret!

Czillei.

Szeretni fog,
Mihelyt szeretni mer; de légy király,
Légy férfi.

Király.

Oh ne kínozz, mondd ki nyiltan,
Mi az, mi engem boldoggá tehet?

Czillei.

Te száműzél.

Király.

Bocsánat jó rokon,
Bátyám, barátom! Ah! de mit beszélek?
Nekem barátom nincsen a' világon.

Czillei.

Van egy barátod, a' kit félre ismeresz,
Ki akkor is, midőn te üldözöd,
Éretted fárad. Gondolod talán,
Hogy ennyi népet tréfából hozék?
Nagy czélaim voltak, te nem segítettél,
Ki hagyta zární őket.

Király.

Istenem!

Hát mit tehettem? 'S mit használ tünődni!

Czillei.

Nincs veszve semmi, csak merj és akarj!

Király.

Mindent!

Czillei.

Ez frást.

Király.

Add, aláírom!

Szolga.

Felséges úr!

Király.

Megyek! (Szolga el) Templomba várnak.

Czillei.

És engem asztalhoz.

Menj, és mutasd a' népnek magadat.

Kérj hosszú életet és tartós erőt;

A' többiről magunk gondoskodunk.

(Király el. Czillei az írást olvassa.)

Mint felségsértőt megfogathatom,

Akárhol és mikor kiirthatom,

Mint kedvem tartja. Késett a' dolog,

De biztosabb így.

(Terített asztalt hoznak. Czillei leül.)

És most reggelizzünk.

Ez már az én konyhám. Dicső falat.

Kezemben vannak végre! (iszik) Ah! no már ez

Becsületes bor! — Most majd Rozgonyit

Parancsolom ki, annál kevesebb

Magyar lesz a' várban. 'S midőn

A' végcsapat megy, akkor seregem

Nyomúl be a' hidon. Nyílt háború,

És nyílt erőszak. Itt más nem segít. (iszik)

Jó bor! hideg láng, mellyet elnyelünk,

Hogy szárnyat adjon gondolatjainknak,

'S aczél erőt a' megfáradt idegnek.

Méreg, gyilok, nagyon kétes szerek.

'S Henrik felém sem jó: gyanús dolog!

'S más emberem nincs. Hát ha még elárul?

De nem, nem, azt ő tenni nem meri.

Sietnem kell, veszélyes a' dolog:
Körmömre ég, ha késem és tűnődöm.
Azért erőszak törvénynév alatt.

(Lamberger jö.)

Ah szép lovag! hát hódítál-e már
Sok nőt e' várban? Ül le és igyál,
Csak bátran. Hát mi hír?

Lamberger.

Kegyelmes úr!

Czillei.

Tessék, igyál.

Lamberger.

Fölséges jó ital.

Czillei.

No nemde? hát mi hír?

Lamberger.

Követ vagyok,
Kegyelmes úr! a' bán mély tisztelettel
Eseng, aláznád hozzá magadat
Egy kis tanácsra.

Czillei.

Én?

Lamberger.

Azt gondolá,
Ott háborítlan szólhatand veled.

Czillei.

Mondd meg — (magában) de még sem. (fenn) Tüstént elmegyek.

(magában) Bizalmat kell mutatnom. (fenn) Nem gyanítod, Mi tárgya e' tanácsnak?

Lamberger.

Nem valóban.

Azonban még is: épen lovait
Vezetteté elő, közöttük egy
A' császár' méneséből: gyönyörű
Állat. Talán ha tetszenék, neked
Ajánlaná, hogy némileg ki légy
Engesztelődve a' fogadtatásért.

Czillei.

De ezt nem tőle hallád?

Lamberger.

Nem, uram,

Egy biztos emberétől —

Czillei.

Szép, igen szép,

Ha érzi, hogy hibázott ellenem.
Én megbocsátok. Vidd hirűl lovag,
Hogy atyja kész fiát meglátogatni.

(Lamberger el. Agnes jó. Czillei felkét.)

Agnes.

Nyomára kell jutnom. Hah Czillei!
E' vén hiút tán szóra bírhatom,
Akármi áron — mindent mindenért!

Czillei.

Vas úng van rajtam. Ezt el nem hagyom,
Bár nem hiszem hogy szükség volna rá. (Agnest meglátva)
(gánynyal) Ah szép kisasszony!

Agnes (szinte).

Szép herczeg!

Czillei.

Tehát

Csak visszajöttünk?

Agnes.

Úgy tetszett.

Czillei.

Igen?

Agnes.

A' főkormányzót megtisztelni jöttem
Új méltóságában.

Czillei.

Nagyon jeles!

Csak hogy, kisasszony, a' ki így daczol,
Azt én örökre számkivethetem.

Agnes (magában).

Tehát való.

Czillei.

'S ki biztos szavakért
'S jólléteért, mellyet nekem köszön,
Még árulóm lesz, megnémíthatom.

Agnes (ijedve).

Rémséges ember!

Czillei.

Ezt jegyezze meg
Magának, szép hölgy! (indul)

Agnes.

Oh kérlek, megállj!
Mindenható vagy, im elismerem.
Oh mondd meg sorsomat!

Czillei (felre).

Kedves leány,
Kivált midőn kér.

Agnes.

Mondd, mi vár reám?
'S én engedelmes szolgálód vagyok.

Czillei (felre).

El nem kerültte sorsát: ő enyém!
Mi vár reád, szép hölgy? Ha így beszélsz,

És úgy cselekszel, a' mint most beszéltél:
 Megmondom a' mi rád vár: a' kies
 Dunának partján egy szép palota,
 'S mellette annyi jószág, hogy belőlök
 Családod' könnyen felsegítheted.

Agnes (felre).

Kétségtelen! már tervök bizonyos!
 'S úgy rémlik, mintha többször Máriát
 Neveztek volna. Hallatlan gonoszság!

Czillei.

Gondolkozol?

Agnes.

Nagylelkűségeden.

Czillei.

Csakhogy jegyezd meg, hogy játékra én
 Súlyos vagyok neked. 'S a' másik az,
 Hogy bár mit végzek, szó 's ellenvetés
 Nélkül nyugodj meg rajta, 's nélkülem
 Ne merj, ne indíts semmit.

Agnes.

Adj időt,
 Hogy megmutassam hálámat.

Czillei.

Bevárom,
 Hogy azt tedd, a' mi legjobb.

Agnes (félre).

Azt teszem,

Mit szívem mond: megintem Hunyadit,
És akkor jaj neked, vén hitszegő! (el)

Czillei.

Imádlak jó szerencse: ő enyém!
(Zierer jö.)

Hát korhely úr, ilyen későn jövünk?

Zierer.

Azaz —

Czillei.

Ne tátongj. Vidd e' levelet,
De gyorsan a' táborba. Onnan ismét
Térj vissza még gyorsabban, 's Rozgonyit
Keresd fel, és add ez íratot neki.

Zierer.

Nagyságos úr! a' méreg —

Czillei.

Fald be, mért előbb
Nem hoztad? A' patkányt már megöltem.

Zierer.

'S még egy kis titkom volna.

Czillei.

Hagyd

Későbbre. Most menj 's végezd dolgodat. (el)

Zierer.

Uram nem él soká. Nem kell neki
Sem méreg, sem titok. Későbbre hagyjam?
Azaz, talán a' más világra. Ott
Elég időm lesz elbeszélni. Rosz
Dolgokat tudok, veszélyes dolgokat;
De ő parancsol, én szót fogadok. (el)

Hunyadi' lakása.

CZILLEI, később H. LÁSZLÓ.

Czillei.

Még senki sincs. Nagy csend van. A' terem
Jó tágas, a' kijárás egyenes,
De ablakai alatt az őr kopog.
Ezer halál! midőn már itt vagyok
Rettegni kezdek. Hát ha vissza mennék?

H. László (jö).

Tisztelt apám, bocsánat!

Czillei.

Ah, fiam! (magában)

Fegyvertelen, de kard van asztalán.

H. László.

Soká mulattunk, és a' meglopott éj
A' naphól vette vissza jogait.
Kérlek! (széket ad)

Czillei.

Te itt kényelmesen lakol.

H. László.

Ez mindenem. Mind a' többi apró
Nagy részt setét szobák; különben itt
Leende a' főszállás.

Czillei.

Oh! mi jól

Valánk ellátva. Csakhogy, megbocsáss,
Ti harczfiak még rosszúl bútoroztok.
Ha egyszer Bécsbe, vagy váramba jőnél —

H. László.

Az régi vágyam. Várad' belsejéről
Csodát beszél a' hfr. Tündérinek
Mondják lakásodat.

Czillei.

Csak tűrhető,

De kényelem van benne. 'S én ezennel
Szavadnál foglak, hogy meglátogass,
Sőt nálam szállj, ha hozzánk feljövendsz.

H. László.

Előre is vedd hálámat. Valóban
Te boldog ember vagy!

Czillei.

Csak éveim —

H. László.

Mi ötven, hatvan év annak ki ép,
Erős, vidám és élénk, mint te vagy?

Czillei (félre).

Ettől nem félhetek. Sokat cseveg.
Most én sem bánom: tervem időt kíván.

H. László.

'S mondják, bocsáss meg, hogy még hölgyek is
Jobban szeretnek, mint sok fiatalt.

Czillei.

Mondják? örülök rajta, 's mondhatom
Nem szinte rágalom. 'S tudod hogyan
Tartám fel élvezési szomjamat?
'S az élvezethez kellő ép erőt?
De mit beszélek! Tán te sürgetős
Dolog miatt hivatál?

H. László.

Oh koránsem.

Tehát mi tartja fenn az ép erőt?
Én azt hiszem, mérséklet!

Czillei.

És gyakorlás.

És itt a' bökkenő. Hány tökjejű bölcs
Tanítja: józanúl élj; mindenekben
Mértékletes légy. Hát a' remete
És a' zarándok nem mértékletes?

'S az isten' képe szégyent vall kisorvadt
 Orczáikon. Válaszd meg a' mi jó,
 'S folyton, 's ha tetszik, csínján élj vele.
 Vagy inkább élj úgy a' mint megbírod
 'S erőd virítand késő évekig.

H. László.

Igen jeles tan. Megjegyzem magamnak.
 (Cseléd jö 's két levelet hoz.)

Czillei.

És vidd a' más világra; ott tudom
 Majd józanúl élsz, mint a' holdvilág,
 Melly vonja váltig a' tengert magához,
 'S belőle még egy kortyot sem ivott.

H. László.

Bocsáss meg!

Czillei.

Oh csak rajta! (felre) Ezt a' filkót
 Sajnálni kezdem. A' legjobb tanítvány
 Válnék belőle. Nagyszerű ivót
 Jósolnak széles melle, vállai:
 'S vak eszközül szolgálna célainkra.
 De most már késő: meg kell halnia!

H. László.

Most már világos, ezt el nem tagadja. —
 Igen jeles tan, mondom. És te bölcs
 És boldog ember vagy. Minő szegény,

Silány e' mellett a' mi életünk.
 Te, mint egy óriási lepke, a' világot
 Egy nagy virágnak nézve, kiszivod
 Mi benne táp és kéj van: asztalodhoz
 A' tenger és föld és a' lég adóznak.
 A' legnemesb tő termi borodat.
 'S míg mink örökre egy jó, vagy gonosz
 Nőhöz csatolva, tengünk mint igás ló,
 Te addig ifju szívvel új szerelmek'
 Hullámin ringatózol év szerint.
 Egy nagy vidéken, mellynek ura vagy,
 'S hová hatalmad hódítása terjed,
 Tiéd koronként a' szebb ivadék.
 Te nem csak úr, te édes atyja vagy
 Jobbágyaidnak, és köztök, ha szépek,
 Ten lányaidnak boldog férje is.

(Felkél.)

Ha illy embernek egyszer halni kell,
 Ki már kivette részét e' világon
 És üdvöt nem vár, annak a' halál
 Irtóztató lehet.

Czillei (felugrik).

Miért halál?

H. László.

Mert, drága herczeg, egyszer meghalunk
 'S a' kincs, mit kényes tagjaidra költél,
 A' férgek' asztalpénze.

Czillei (felre).

Döghalál rá!
Ez cserbe csalt. — Elég! miért hívál?

H. László.

Csekély dolog, csak egy kis alkura,
Irnád alá e' szerződést.

Czillei (olvassa).

Mi ez?

Főkörmányzói tisztemről lemondjak?
'S mindenről a' mit e' honban birok?
És a' királyi udvart hagyjam el?

H. László.

Ezt várom tőled, és ez az, miért
Hivattalak.

Czillei.

Hah szemtelen fiú!
Ezért még meglakolsz.

(Menni akar.)

H. László.

Kérlek maradj.

Az őt ki nem boesát.

Czillei.

Ez árulás!

H. László.

Csak a' tiédnek mása. Csendesen!
Nem olvasál el mindent.

Czillei

(nézi az iratot, 's haraggal elveti.)

Ez hazudság!
Undok koholmány. Én alá nem írom!

H. László.

Én kényszeríteni foglak.

Czillei.

És hogyan?
Ha kérdenem szabad?

H. László.

Ten érdekeddel!

Ha ezt aláírod, csak néhányunk előtt
Lesz tudva vétked, és ez a' kisebb baj.
Nagy úr maradsz, és háborítlanúl
Élsz a' gyönyörnek, míg majd tagjaid
Lemondanak, 's a' bűn elhagy, 's utóbb
Istenhez térve, mint becsűletes
Vén ember halsz meg.

Czillei.

Fúlj meg átkozott eb!
Tágúlj előlem!

H. László.

Ird alá javaslom.

Ismerd el vétkeidet.

Czillei.

Mondom, koholmány,

'S te vak pimasz vagy ezt kívánva tőlem.

H. László.

Tehát nem írod semmikép alá?

Czillei.

Nem, és szeretném látni mit teszesz?

H. László.

Kötözve viszlek a' király elébe.

'S ha vakmerő léssz bűnödöt tagadni,

Arczodba vágom ezt a' levelet.

Czillei.

Saját írásom. Ördög és halál!

H. László.

'S ha ezt is eltagadnád, van ezer

Tanú reád. Vén farkas, most az egyszer

Sarkadra léptünk. Ird alá, ha mondom.

Czillei (félre).

Ez nem kíván vért, itt daczolni kell! (fenn)

Nem írom, és nevetlek szemtelen

Merényedért. Bevárom mit akarsz?

H. László.

Elmondom újra. E' váron keresztül
Kötözve viszlek, és doboltatok,
Hogy a' nép összegyűljön, 's mindenütt,
A' merre fellépsz, elkiáltatom:
Nézzétek itt a' rászedett gazembert!

Czillei.

Hah fattyu!

H. László.

Nézzetek rá: itt megyen
A' főkormányzó 's országáruló!
A' vén Saturnus, a' ki fiait
Elnyelni készült 's rajta kapatott.
Nézzétek itt az agg kaczért, kinek
Fogait kiette a' bor és a' kéj!
Rójátok fel nevét: ez Czillei!

Czillei.

Undok zsvány, paraszt oláh kölyök,
Kinek nagyapja még medvét szopott,
Tudod mi erre Czillei' válasza?
Az hogy megöllek!

(Hirtelen kardot ránt, de H. László a' kard alá rohan, földreveti, 's kicsikart kardjával megöli.)

Döghalál reád! (meghal)

SZILÁGYI 's a' többiek jőnek.

Szilágyi.

Öcsém, mi baj?

H. László.

Kérdezzétek meg azt,

Ki a' földön hever!

(Körül veszik Czilleit.)

Bodó.

Hah Czillei!

Meghalt.

Kanizsai.

Ne hidd, csak színli a' halált!

Madarász.

Ez meg van ölve, még ugyan emberül.

Szilágyi.

Hát labdajátszó bajnok itt heversz?

Bókot csináltál végre a' halálnak?

Rég kelle bár, de most is jól esik.

H. László

(a' kardot nézve.)

Ez piszkos munka volt. De kardomat

(Elveti a' kardot.)

Nem mocskolám be. Hadd heverjenek

E' becsstelen kard és e' becsstelen vér

Gazdájok mellett. Most barátaim,
El a' királyhoz.

Szilágyi.

Menjünk számot adni,
És a' mit tettél, mindnyájan tevők.

Bodó.

Igen, mindnyájan részesek vagyunk.

H. László.

Bocsássatok meg, azt nem engedem.

Szilágyi.

'S én úgy teszek, mint mondtam, vagy tagadd bár
Hogy nem mi mondtuk: meg kell ölni őt.
Megölted, és mi érte felelünk.

H. László.

Tegyük, mi jónak látszik. A' királynak
Ezen íratokkal számot adhatok,
'S a' honfiaknak jó hírt mondhatunk,
Hogy a' ki országunknak férge volt,
Ki rágt a boldogsága' gyökerét,
Az álnok Czillei vérében hever.

Szilágyi.

Igen, kimondjuk a' világ előtt,
Hogy bár hatalmas, a' ki hitszegő,
El nem kerül a büntető kezünket.

(Mind el.)

AGNES, utóbb HENRIK.

Agnes.

Szent isten! Ah! az undok Czillei.

Henrik.

Kit látok? Agnes férfi öltözetben.

Agnes.

Igazságos vagy isten: ő nem él!

Henrik.

Igazságos vagy isten! a' kerítő

S a' hűtlen hölgy meghalnak egy napon.

Imádkozzál; mert életed lejárt.

Agnes.

Te Henrik itt? 'S még tört vonsz ellenem?

És hűtelennek vádolsz? kétségb' esés

Szálljon reád és hirtelen halál!

Az a' bajod, hogy hűtlen vagyok?

Igen, te tettél azzá; becsstelen?

Igen, miattad. És boldogtalan?

Nagyon, nagyon, 's neked köszönhetem.

Henrik.

Hiú beszédek! Én nem értelek.

Agnes.

Nem értesz? Oh a' férfi szemtelenség!

Megsúgom, és megátkozlak vele.

Isten bocsássa meg, szerettelek;
 Sokkal hevebben mint méltó valál,
 'S te ilyen arczczal, illy jámbor szemekkel
 Hazudni tudtad, mit nem érezél:
 Te mást szerettél.

Henrik.

Agnes!

Agnes.

Mást szerettél,
 Vagy mást is, mindegy. Szólj, ki volt a' nő,
 Kinek, midőn még forrón karjaimtól
 Eltávozál Pünkösdek alkonyán,
 Ölébe dőlni, sírni láttalak?
 Míg én a' sajkát őrtülen követtem
 'S a' vissza zúgó szélben átkaim
 Saját fejemre szálltak! Szólj, van-e
 A' földön ember, mint te olly silány?

Henrik.

Boldogtalan hölgy!

Agnes.

Oh én az vagyok!

Henrik.

Tudod, ki volt a' nő? testvérhugom,
 Egy száműzött barátomnak neje.

Agnes.

Én nem hiszek.

Henrik.

Baj és életveszély közt

Kivitettem őket a' halál' köréből;
De látni többé nem fogom soha:
Mint a' letört ág a' nagy rengetegben
El fognak veszni észrevétlenül.

Agnes.

Ha megcsalódtam volna, oh egek!
És még is úgy lehet. Most érthetem csak
Rejtélyes arcját és beszédeit. —
Oh Henrik! én elvesztem.

Henrik.

Csendesen!

Jer innen, Agnes. Én nem mondom el
Mit érzék, midőn elpártolál.
De három ember ellen esküvém.
Egyik már itt rút vérében hever.

Agnes.

Te gyilkolád meg Czilleit? nagy isten!

Henrik.

Elárulám, mert élni akarok.
De hallgas! jőnek. Eskügyél nekem
Ezen kiontott vérré.

Agnes.

Mit kívánsz!

Henrik.

Hogy ellenségem, a' kinek nevében
Csábítva lettél, meghal általad,
Mihelyt kívánom.

Agnes.

Oh irgalmas ég!

Henrik.

Vagy esküszöl, vagy isten' átká rád.

Agnes (félre).

Ők Máriáról kezdtek alkudozni

'S elhagyni engem. — Henrik, esküszöm!

(Mindketten el. Gara jő 's Czillei' holt testéhez megy.)

Gara.

Való a' hír: ő meggyilkoltatott.
Könnyelmű ember! vesztét keresé.
De itt egy vérbe mártott íromány:
Vesztő parancs a' két Hunyad-fiúra.
Melly vakmerőség! 's a' király' nevében.
Két élű fegyver, mellyel vagy királyt,
Vagy egy hatalmas embert foghatok.
Ezt jó lesz félre tenni. Nagy idők
Jöhetnek ránk, veszélylyel terhesek:
A' véres kardnak szomszja olthatatlan.

(Mária hirtelen jő.)

Mária.

„Réműletes hírt hallok, oh atyám!
Nagy isten! ő megölve. Oh atyám!

Mindenre a' mi tiszteletre méltó,
Anyám' üdvére kényszerítelek —

Gara.

Menj gyermek! e' hely nem neked való.

Mária.

Egy nyugtató szót.

Gara.

Távozzál, ha mondom.

Mária.

Atyám! ne űzz el, nem távozhatom.

Mondd hogy veszély nem éri Hunyadit.

Gara.

Az isten' dolga.

Mária.

Ah! de emberek

Végzik nevében a' jót és gonoszt.

'S te fő, hatalmas ember vagy.

Gara.

Ne zaklass!

Tüstént jön a' király!

Mária.

Bevárom őt,

'S ím nézd e' tört vérébe keverem,

'S megesküszöm hogy én is részt vevék

E' gyilkolásban, hogy tudám előre.

19*

Gara.

Szüntesd meg ezt az őrjöngő beszédet!
 Tekints körül: ez ember halva fekszik,
 'S kiért aggódol, László ép, erős,
 Saját hadánál, és baráti közt van.
 Menj, gyermekem, 's adj hálát istenednek.

Mária (örömmel).

Legjobb atyám! igen, most távozom! (el)

Gara.

Ez ember mindenütt előttem állt,
 Most félre tette véletlen halál.
 És nyílt az út a' legfelsőbb fokig.
 Rám vár a' kormány: a' gyermek király —
 De félre tervek! ő közelg!

A' KIRÁLY, H. LÁSZLÓ, SZILÁGYI 's többen.

Király

(meglátva Czilleit oda siet, kitörő fájdalommal és rémüléssel majd ismét visszavonúl, ezen érzelmeit elfojtani törekedve.)

H. Mátyás.

Brutus megölte Caesárt, Hunyadi
 Csak Czilleit. Ez ferde munka volt.

Király.

Oh, még is ő volt legjobb emberem!
 Ő értem meghalt!

H. László.

Felséges király!

Király.

És még siratnom sem szabad. Tudom
Mentségedet bán. Ő reád rohant
'S te védelemben ölted meg.

H. László.

Királyom!

Ez a' csekélyebb mentség! Ő fejünket
Igérte Brankovicsnak. Ő velünk
Élet-halálra küzdött. A' levél —

Király (olvas).

Boldogtalan bátyám!

Szilágyi.

Igen, királyom!

Ő ellopá a' legszentebb nevet,
Hogy egy családot, mellynek atyja lőn,
Kegyetlenül kiirtson. Nem elég!
Ő áruló is. Én egy emberét
Fogattam el, kinél kétrendbeli
Írás találtatott.

H. László.

Itt felséges úr!

Király (magában).

Reszketve nyúlok hozzá. Egy írást
Csikart ki tőlem.

Gara (titkon).

Légy nyugton királyom!

Szilágyi.

Egyikkel távoztatja Rozgonyit,
Másikkal a' külföldi hadakat
Belopni rendelé. Ez árulás
A' törvény ellen és te ellened.

Király.

Ah újra élek!

H. László.

Most felséges úr!

Míg a' megöltnek vére párolog
'S a' tett előtted fellegetlen áll,
Míg fondor elme és sátáni szív
A' tény 's igazság' tiszta napvilágát
El nem borítják, most ítélj felettem.

Szilágyi.

Nyilatkozást kérünk, uram király!
Ő gyilkos tervvel jött; a' támadó ő volt:
'S mi e' helytt megbüntettük őt.
Kezedben életünk: ítélj uram!

(A' mind inkább gyülekező nép zajogni kezd.)

Király.

Most ismerém meg őt. Ő életét
Áldozta értem.

H. László.

Felséges úr!

Néped kívánja: tégy ítéletet,
Királyhoz illőt, melly határozott
Legyen, 's világos mint isten' szava.

Király (félre).

Mit szóljak? itt ők a' hatalmasok! (fenn)
Kegyelmemet —

Szilágyi.

Mi nem kérünk kegyelmet,
Ítéletet, király!

Király

(visszaadja Hunyadinak a' leveleket.)

Az áruló

És gyilkos' büntetése a' halál:

Ő bűnös volt, és így méltán lakolt. (el)

(A' nép hangos örömköltésekkel üdvözlí a' kiráyt 's utána indul.)

Bánfi

(felveszi a' véres kardot.)

'S én zálogúl e' kardot viszem el,

Melly véres lapján más ítéletet hord.

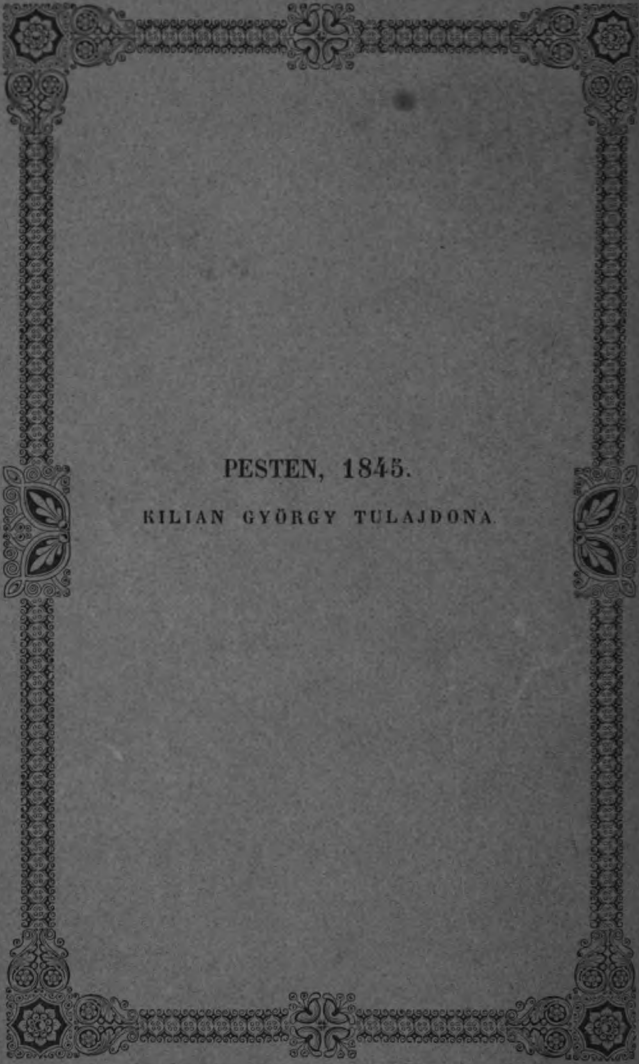
'S ez ítélet így szól: A' vér vért kíván!

548
55

PESTEN, 1845.
KILIAN GYÖRGY TULAJDONA.

100

4.00 27 1958

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: MAR 2002

PreservationTechnologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

Digitized by Google

